

ISSN 1905-7679 (Print)
ISSN 2651-2386 (Online)

Graduate School Journal
Chiang Rai Rajabhat University

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กันยายน - ธันวาคม 2563
Volume 13 Number 3 September - December 2020

Graduate School Journal

Chiang Rai Rajabhat University

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

เจ้าของ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

โทรศัพท์ 0-5377-6000 ต่อ 1632-1633, 0-5377-6026

วัตถุประสงค์และขอบเขต

1. เพื่อให้ผลงานวิชาการในสาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องได้รับการเผยแพร่ต่อสาธารณชน
2. เพื่อเป็นสื่อในการเผยแพร่ผลงานวิชาการของอาจารย์ นักวิชาการ และ นักศึกษาในสาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง

กำหนด

ปีละ 3 เล่ม (มกราคม - เมษายน พฤษภาคม - สิงหาคม และกันยายน - ธันวาคม)

การเผยแพร่

จัดส่งให้แก่สถาบันศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.ประภาพรรณ ไชยานนท์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

กองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.ศรัชัย มุ่งไธสง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

รศ.ดร.ชูชีพ พุทธประเสริฐ

ข้าราชการเกษียณจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รศ.ดร.นิลบล นิมกังรัตน์

ข้าราชการเกษียณจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รศ.ดร.จกมลดินทร์ แสงอาสภวิริยะ

ข้าราชการเกษียณจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้

รศ.ดร.ศิริพร กิตติการกุล

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผศ.ดร.ชวิต จิตรวิจารณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผศ.ดร.วิรุณสิริ ใจมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

อ.ดร.บัณฑิตา อินสมบัติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ดร.ดร.สุตาพร ปัญญาพฤษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

กองจัดการและพิสูจน์อักษร ผศ.ดร.วินารัตน์ แสงกิจ

อ.ดร.จินดา ศิริดา

นางสาวพนทิพย์ คำมาต

นายณัฐพล ป่าไร่

นางศรีสุดา ไชยศรี

นายรัชชานนท์ แยมศรี

นางสาวประภัสสร พรหมเมือง

ติดต่อส่งบทความ

กองบรรณาธิการ “วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย”

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100 โทรศัพท์ 0-5377-6026

Website: www.tci-thaijo.org/index.php/crrugds_ejournal

สถานที่พิมพ์

โมโนคอม 132/5 หมู่ 4 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

โทรศัพท์ 0-5377-6246

“วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย” จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ “บทความวิชาการ” และ “บทความวิจัย” ทางด้านสาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) 2 ท่านแล้ว โดยผู้เขียนบทความและผู้ทรงคุณวุฒิจะไม่ถูกเปิดเผย (Double-blind Peer review) ทศนะ และข้อคิดเห็นของบทความที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่านไม่ถือว่าเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

บทบรรณาธิการ

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ฉบับนี้เป็นวารสารวิชาการ ตีพิมพ์เป็นปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม พ.ศ. 2563) เนื้อหาภายในประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 8 บทความ ครอบคลุมเนื้อหาด้านเศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจและการจัดการ ครุศาสตร์ ศีกษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ หรือสาขาอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง ประกอบด้วยบทความชื่อเรื่อง

1. กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. ยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยของอาหารในการค้าระหว่างประเทศของอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทย
3. การสร้างรูปแบบชีวิตที่จำเป็นจริงเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ในกิจกรรมสะเต็มสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
4. ผลการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
5. การพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สลอนนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เพื่อการเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ของชุมชน
6. การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย
7. การออกแบบคู่มือท่องเที่ยวโดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมเพิ่มมูลค่าและส่งเสริมข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตเมืองกาญจนบุรีให้เป็นการท่องเที่ยวแบบดิจิทัล
8. การพัฒนาชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาจีน และทักษะการคิดแบบอภิปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ในนามกองบรรณาธิการหวังว่าเนื้อหาบทความในวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ในการนำองค์ความรู้ไปพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ ทั้งในส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่ไม่สนใจไม่มากนัก และในโอกาสนี้ทางกองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำวารสาร ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าของบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาบทความ และคณะทำงานทุกฝ่าย ในท้ายนี้หากท่านต้องการส่งบทความเข้ามาร่วมตีพิมพ์ หรือต้องการบอกรับเป็นสมาชิก รวมถึงข้อมูลอื่น ๆ สามารถติดต่อสอบถามได้ที่กองบรรณาธิการ “วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย” บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100 โทรศัพท์ 0-5377-6026 และพบกันใหม่ฉบับหน้า

ผศ.ดร.ประภาพรรณ ไชยานนท์
บรรณาธิการ

สารบัญ

- 1 กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในซอยหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
จังหวัดแม่ฮ่องสอน
The Strategy of Quality Enhancement for Ban Nai Soi Community Learning
Center Leading to Sufficiency Economy Village, Mae Hong Son Province
พรสวรรค์ กิตติธันโฆสิต
- 15 ยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยของอาหารในการค้าระหว่างประเทศ
ของอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทย
Strategy of Food Safety Management in International Trade
of Thai Food Seasoning Industry
สุณิษญาน์ ฉัตรนุรานนทชัย
- 31 การสร้างรูปแบบซีทีจีเนียริงเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ
ในกิจกรรมสะเต็มสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
The Creation of CTgineering Model for Development of Integrated Science
Process Skills in STEM Activities for Pre-service Teachers
อภิชาติ พยัคฆิน
- 45 ผลการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถ
ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
Effects of Synectics Instructional Model on Learning Achievement
and Creative Writing Ability of Grade 11 Students
กิตติกุล แก้วกาหลง
- 59 การพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
เพื่อการเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ของชุมชน
Potentiality Development for the Housewife Groups to Approach the Standard
on the Community Product Management System in Maesalongnok Sub-district,
Mae Fa Luang District, Chiang Rai Province
ทิพย์วัลย์ ศรีพรม

- 75 การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชน
ในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย
The Empowerment of Community Potentials for Inequality Reduction of
People in Remote Ares of Chiang Rai Province
ภูริพัฒน์ แก้วศรี
- 87 การออกแบบคู่มือท่องเที่ยวโดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมเพิ่มมูลค่าและส่งเสริมข้อมูล
การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตเมืองกาญจนบุรีให้เป็นการท่องเที่ยวแบบดิจิทัล
A Guidebook Design by Applying Augmented Reality to Create Value and
Promoting the Historical Tourist Attraction in Muang Kanchanaburi District
toward Digital Tourism
พัชรินทร์ บุญสมรบ
- 99 การพัฒนาชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาจีน
และทักษะการคิดแบบอภิปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
Developing SQ4R Activity Packages to Promote Chinese Reading and
Metacognitive Skills of Mathayomsuksa 5 Students
อรรวรรณ กิจชาลารัตน์
- 111 แบบเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์วารสารบัณฑิตศึกษา
- 121 ใบแจ้งความจำนงตอบรับวารสาร

กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอย
สู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
The Strategy of Quality Enhancement for Ban Nai Soi Community Learning
Center Leading to Sufficiency Economy Village, Mae Hong Son Province

(Received: April 17, 2020; Revised: July 9, 2020; Accepted: July 31, 2020)

พรสวรรค์ กิตติธนโกลิต^{1*}

Phornsawan Kitthanakhosit^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของหมู่บ้านบ้านในสอย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง 2) เพื่อศึกษาการดำเนินงานของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดเชียงใหม่ และ 3) เพื่อจัดทำและตรวจสอบกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวิธีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของหมู่บ้านบ้านในสอย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ วาระการประชุมเชิงปฏิบัติการ สรุปผลการประเมินโดยใช้ฉันทามติ ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาการดำเนินงานของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเลือกแบบเจาะจงจากหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ 3 หมู่บ้าน จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์และสรุปเป็นความเรียง ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำและตรวจสอบกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเลือกแบบเจาะจงจากผู้เกี่ยวข้องจำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ วาระการประชุมโดยใช้กระบวนการประชุมรวมพลังสร้างสรรค์แบบ AIC ซึ่งแบบตรวจสอบร่างกลยุทธ์ใช้การลงฉันทามติใน 4 ด้าน คือ ด้านความสอดคล้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านการใช้ประโยชน์

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการประเมินการดำเนินงานของหมู่บ้านบ้านในสอย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไม่ผ่านการประเมินเกณฑ์มาตรฐาน 3 ด้าน 9 ตัวชี้วัด

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Faculty of Education, Chiang Mai University

* e-mail: luzynaisoi@yahoo.com

2. ผลการดำเนินงานของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ทุกหมู่บ้านต้นแบบมีการปฏิบัติครบทั้งมาตรฐาน 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด และมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ

3. กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งต้องดำเนินการ 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงาน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร กลยุทธ์ที่ 3 การเสริมสร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยสู่การเป็นศูนย์ข้อมูลปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงชุมชน กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนากฎการเรียนรู้สู่ฐานเรียนรู้ชุมชน และผลการตรวจสอบกลยุทธ์ พบว่า ทุกกลยุทธ์มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์ผ่านฉันทามติ

คำสำคัญ: กลยุทธ์ การยกระดับคุณภาพ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอย

Abstract

This research aims 1) to evaluate the implementation standards used for monitoring Ban Nai Soi village, 2) to study the implementation procedure used in Sufficiency Economy Village 's model in Mae Hong Son province and Chiang Mai province, and 3) to set and examine the strategy of quality enhancement for Ban Nai Soi Community Learning Center leading to a Sufficiency Economy Village in the research has 3 steps as follows: Step 1: to evaluate the implementation standards used for monitoring Ban Nai Soi village. The study used focus group discussions by purposive sampling with a total of 32 informants. Study tools included workshop agenda notes and implementation evaluation were drawn from the analysis of data collected by using consensus. Step 2: to study the implementation procedure used in Sufficiency Economy Village's model in Mae Hong Son province and Chiang Mai province. The selected study group was chosen by purposive sampling from 3 Sufficiency Economy villages with a total of 9 informants. The study tool used was a semi structured interview with data analysis and summary of interviews completed as essay writing. Step 3: to set and examine the strategy of quality enhancement for Ban Nai Soi Community Learning Center leading to a Sufficiency Economy Village in Mae Hong Son province. The study used focus group discussions by purposive sampling with a total of 12 informants. Study tools included workshop agenda notes by an Appreciation Influence Control (AIC) process which examined 4 qualifications including consistency, suitability, feasibility, and utility.

The study found that:

1. The outcome of monitoring the implementation standard for Ban Nai Soi village, Mae Hong Son province did not meet with 3 qualifications and 9 indicators. The outcome of the implementation procedure used in Sufficiency Economy Village.
2. Found completed all the implementation procedure for 4 standard qualifications and 23 indicators as well as had methodically implementation.
3. The examination's outcome of the drafting the strategy of quality enhancement for Ban Nai Soi Community Learning Center Leading to Sufficiency Economy Village, Mae Hong Son province found that Ban Nai Soi village need to implementation for 4 strategies including 1) strategy to develop inter agencies coordination system; 2) strategy to build staff capacities; 3) strategy to develop a Sufficiency Economy Village philosophy information center at BNSCLC, and 4) strategy to develop a Community Learning Center toward community based learning. The results of the examination showed all strategies have met with consistency, suitability, feasibility, and utility standards as well as were consensus passed.

Keywords: Strategy, Quality enhancement, Sufficiency Economy, Ban Nai Soi Community Learning Center

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้านและเพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ สมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ การดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่ เสถียรภาพและความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศ ในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด รวมถึงมีกรอบทิศทางและ เป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติที่สนองหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 สอดคล้องกับกรอบทิศทางแผนการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574 ซึ่งจะรองรับกับโครงสร้างประชากร บริบทการจัดการศึกษาของประเทศและ สภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของกระแสโลกาภิวัตน์ในโลกศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, <http://www.plan.cmru.ac.th/documents/nation/01004.pdf>, 2561)

กระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 พระราชทานไว้ในวโรกาสต่าง ๆ มาเป็นหลักในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจหลักของ

กรมการพัฒนาชุมชน คือ ตระหนักถึงความสำคัญในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิตของสังคมไทยและเพื่อให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมทั่วทั้งประเทศให้แผ่นดินไทยได้ชื่อว่า “แผ่นดินแห่งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (กระทรวงมหาดไทย. กรมการพัฒนาชุมชน, 2558 : 7)

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอย เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนภายใต้สังกัดของการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่จัดการศึกษาให้กับเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมถึงจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับประชาชนทั่วไปทั้งในและนอกชุมชน ซึ่งเนื่องจากหมู่บ้านบ้านในสอยได้เข้ารับการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในปี พ.ศ. 2559 จากสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน กรมการพัฒนาชุมชนร่วมกับกระทรวงมหาดไทย แต่ผลการประเมินหมู่บ้านบ้านในสอยพบว่าไม่ผ่านการประเมิน โดยศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยได้มีส่วนร่วมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้านบ้านในสอยในมาตรฐานที่ 3 ด้านการเรียนรู้ของเกณฑ์มาตรฐานการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงมหาดไทย ในการรับการประเมินของหมู่บ้านบ้านในสอยด้วยเช่นกัน และเนื่องด้วยหมู่บ้านบ้านในสอยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาหมู่บ้านเพื่อเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยการเข้ารับการประเมินอีกครั้ง อีกทั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่จะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและมีความประสงค์ที่จะช่วยเหลือชุมชน สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในขณะนี้ที่ส่งเสริมให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นแรงผลักดันสำคัญในการส่งเสริมชุมชนเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง แต่การจะดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยเพื่อที่จะส่งเสริมหมู่บ้านบ้านในสอย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไปสู่การรับรองเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะมีการศึกษากลยุทธ์การยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยเพื่อยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอย ซึ่งเป็นการวิจัยเพื่อประเมินหมู่บ้านบ้านในสอยซ้ำอีกครั้ง ซึ่งจะนำผลการประเมินที่ไม่ผ่านเกณฑ์ไปสัมพันธ์กับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อที่จะนำข้อมูลแนวทางการดำเนินงานของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบให้กับหมู่บ้านบ้านในสอยในการศึกษาและเป็นแนวทางการดำเนินงานสำหรับข้อประเมินที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพื่อดำเนินงานในการขับเคลื่อนพัฒนาสู่การเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงจัดทำกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยสำหรับข้อประเมินที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพื่อดำเนินงานในการขับเคลื่อนโดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ทางการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยไปสู่เป้าหมายสูงสุดในการส่งเสริมเพื่อรองรับหมู่บ้านบ้านในสอยสู่การรองรับการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของหมู่บ้านบ้านในสอย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อจัดทำและตรวจสอบกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. หมู่บ้านบ้านในสอยได้แนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาการดำเนินงานที่มุ่งให้หมู่บ้านบ้านในสอยสู่การเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
2. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยได้ผลการประเมินการดำเนินงานของหมู่บ้านบ้านในสอย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนการดำเนินงานสู่การยกระดับคุณภาพการดำเนินงานในการส่งเสริมที่มุ่งให้หมู่บ้านบ้านในสอยสู่การเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานของหมู่บ้านบ้านในสอย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เลือกแบบเจาะจงจากผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอย จำนวน 1 คน คณะครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอย จำนวน 3 คน ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านบ้านในสอย จำนวน 1 คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านบ้านในสอย จำนวน 3 คน และคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านในสอย จำนวน 28 คน จำนวนทั้งหมด 32 คน
2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาการดำเนินงานของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดเชียงใหม่ครั้งนี้เลือกแบบเจาะจงจากหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่ได้รับรางวัล 3 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านผาป่อง หมู่บ้านนาปลาจาด จังหวัดแม่ฮ่องสอน และหมู่บ้านสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยหมู่บ้านละ 3 คน จำนวนทั้งหมด 9 คน
3. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการจัดทำและตรวจสอบกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอย จำนวน 1 คน คณะครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอย จำนวน 2 คน ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านบ้านในสอย จำนวน 1 คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านบ้านในสอย จำนวน 1 คน คณะกรรมการหมู่บ้านบ้านในสอย จำนวน 4 คน ผู้อำนวยการการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 1 คน และคณะครูการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 2 คน จำนวนทั้งหมด 12 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. การประเมินผลการดำเนินงานของหมู่บ้านบ้านในสอย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและการศึกษาการดำเนินงานของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดเชียงใหม่ ใช้เกณฑ์มาตรฐานการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงมหาดไทยร่วมกับกรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งประกอบด้วย 4 มาตรฐาน 23 ตัวชี้วัด

2. การจัดทำกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดแม่ฮ่องสอน ใช้กระบวนการประชุมรวมพลังสร้างสรรค์แบบ AIC (Appreciation Influence Control) และเทคนิค SWOT Analysis ที่นำมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในของกลยุทธ์โดยประยุกต์ใช้ตามแนวคิดของฮิกกินส์และวินซ์ (Higgins and Vincze, 1993 : 5 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2542 : 19) ซึ่งองค์ประกอบของกลยุทธ์ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ 1) กลยุทธ์ 2) มาตรการ 3) ตัวชี้วัดความสำเร็จ 4) เป้าหมาย และ 5) โครงการ/กิจกรรม

3. การตรวจสอบกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสอดคล้อง (Consistency) 2) ด้านความเหมาะสม (Suitability) 3) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และ 4) ด้านการใช้ประโยชน์ (Utility) แบบฉันทามติจากที่ประชุม

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินผลการดำเนินงานของหมู่บ้านบ้านในสอย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเลือกแบบเจาะจง จำนวนทั้งหมด 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ วาระการประชุมใช้รูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย คือ ร่วมกันประเมินการดำเนินงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปผลการให้คะแนนจากการลงฉันทามติที่ประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด ของกระทรวงมหาดไทยร่วมกับกรมการพัฒนาชุมชน (2558 : 43) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาการดำเนินงานของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดเชียงใหม่รวมถึงการสังเคราะห์เอกสารการดำเนินงานของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเลือกแบบเจาะจงจากกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ 3 หมู่บ้าน จำนวนทั้งหมด 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์และสรุปเป็นความเรียง

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายตามประเด็นที่กำหนดในแบบสัมภาษณ์ และศึกษาดูงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) รวมถึงสรุปแบบอุปนัยและนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 ร่างและตรวจสอบกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอย
หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งกลยุทธ์ที่สร้างขึ้นเกิดจากผลการวิจัยประเมินของหมู่บ้าน
ในสอยที่ไม่ผ่านเกณฑ์และนำไปสัมภาษณ์กับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ใน
การวิจัยเลือกแบบเจาะจงจากผู้เกี่ยวข้องจำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การจัดประชุมเชิง
ปฏิบัติการเพื่อจัดทำกลยุทธ์ ซึ่งมีวาระการประชุมและแบบบันทึกการประชุมโดยใช้กระบวนการประชุม
รวมพลังสร้างสรรค์แบบ AIC และมีเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบกลยุทธ์ คือ แบบตรวจสอบการลงขันตาม
มติของผู้ทรงคุณวุฒิใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสอดคล้อง 2) ด้านความเหมาะสม 3) ด้านความเป็นไป
ได้ และ 4) ด้านการใช้ประโยชน์

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการจัดประชุมโดยใช้กระบวนการประชุมรวมพลังสร้างสรรค์แบบ
AIC ที่นำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มาสังเคราะห์เป็น (ร่าง) กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพ
ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยผลจากการประชุม
มีมติเห็นชอบร่าง ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ 1) กลยุทธ์ 2) มาตรการ 3) ตัวชี้วัดความสำเร็จ 4) วัตถุประสงค์
5) เป้าหมาย และ 6) โครงการ/กิจกรรม ซึ่งดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำร่างกลยุทธ์ตาม
เกณฑ์มาตรฐานการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงมหาดไทยร่วมกับกรมการพัฒนาชุมชน
รวมถึงนำเสนอผลการประชุมไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ผลการจัดทำและตรวจสอบกลยุทธ์
ที่วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การสรุปผลการประชุมและการรับรองผลการประชุมจากผู้เข้าร่วมประชุมหลังเสร็จสิ้น
การประชุม ผู้วิจัยได้นำมาสรุปเป็นความเรียง ซึ่งการตรวจสอบการร่างกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพของ
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงวิเคราะห์ผ่านการใช้การลงคะแนนฉันทามติ
ตามที่ประชุมคณะกรรมการร่างกลยุทธ์ดำเนินงาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินการดำเนินงานของหมู่บ้านบ้านในสอย หมู่ 4 ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัด
แม่ฮ่องสอน ตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มีมาตรฐาน 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด
พบว่า ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน 3 ด้าน 9 ตัวชี้วัด ได้แก่ มาตรฐานที่ 2 ด้านเศรษฐกิจ ประกอบ
ด้วย ตัวชี้วัดที่ 8 มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตัวชี้วัดที่ 10 มีการรวมกลุ่มเพื่อการพัฒนาอาชีพหลักของ
หมู่บ้าน ตัวชี้วัดที่ 12 มีการดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มที่มีการดำเนินงานในลักษณะ
เดียวกับรูปแบบวิสาหกิจชุมชน มาตรฐานที่ 3 ด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 16 มีการจัดตั้งศูนย์
เรียนรู้ในชุมชน ตัวชี้วัดที่ 17 มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน มาตรฐานที่
4 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 20 มีจิตสำนึกของการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดที่ 21 มีกลุ่ม/องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดที่ 22 มีการใช้
พลังงานทดแทนที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน และตัวชี้วัดที่ 23 มีการสร้างมูลค่าเพิ่มจาก
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ผลการศึกษาการดำเนินงานของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ โดยการสังเคราะห์เอกสาร การดำเนินงานของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องใน 3 หมู่บ้าน พบว่า ทั้ง 3 หมู่บ้าน ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของกรมการพัฒนาชุมชน ร่วมกับกระทรวงมหาดไทยครบทั้งมาตรฐาน 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด เมื่อพิจารณาเฉพาะผลการดำเนินการของ หมู่บ้านบ้านในสอยที่ไม่ผ่านการประเมิน 3 มาตรฐาน 9 ตัวชี้วัด โดยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องจากหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบเพื่อหาแนวทางการปฏิบัติ ซึ่งมีหลักการดำเนินงานที่สำคัญของหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียงต้นแบบ ดังนี้ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระ ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ได้แก่ หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ซึ่งเป็นหลักการดำเนินชีวิต ที่สำคัญและเป็นกรอบแนวคิดของหลักปรัชญาที่เน้นความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา อันมี คุณลักษณะที่สำคัญ คือ สามารถประยุกต์ใช้ในทุกระดับ ตลอดจนให้ความสำคัญกับคำว่า ความพอเพียง ที่ประกอบด้วยความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ภายใต้เงื่อนไขของการตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมที่ต้องอาศัยเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม โดยมีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี ผนวก เข้ากับ 23 หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ประกอบด้วย 1) ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ 2) ระมัดระวังจากข้างใน 3) แก้ปัญหาจากจุดเล็ก 4) ทำตามลำดับขั้น 5) ภูมิสังคม 6) องค์กรรวม 7) ไม่ติดตำรา 8) ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด 9) ทำให้ง่าย 10) การมีส่วนร่วม 11) ประโยชน์ส่วนรวม 12) บริการรวมที่จุดเดียว 13) ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ 14) ใช้ธรรมชาติ ปรารถนาธรรม 15) ปลุกป่าในใจคน 16) ขาดทุนคือกำไร 17) การพึ่งตนเอง 18) พออยู่พอกิน 19) เศรษฐกิจ พอเพียง 20) ความซื่อสัตย์ สุจริต จริตใจต่อกัน 21) ทำงานอย่างมีความสุข 22) ความเพียร และ 23) รู้ รัก สามัคคี ซึ่งเป็นหลักการดำเนินงานที่สำคัญและความสำเร็จในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ หมู่บ้านทั้ง 3 หมู่บ้าน สู่การเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

3. ผลการจัดทำและตรวจสอบกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอย สู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้วิจัยร่วมกับผู้อำนวยการและคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่ บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านในสอย ผู้อำนวยการและคณะกรรมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวนทั้งหมด 12 คน ได้จัดทำร่างกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพของศูนย์ การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ซึ่งผล การตรวจสอบผ่านการลงฉันทามติทั้ง 4 ด้าน โดยผู้เข้าร่วมประชุมเห็นด้วยกับประเด็นกลยุทธ์ทั้ง 4 ข้อ ดังนี้

กลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบหลัก	ผู้รับผิดชอบร่วม
1. พัฒนาระบบ การประสานงาน ระหว่างหน่วยงาน	1. โครงการพัฒนาระบบ การประสานงานระหว่าง หน่วยงาน - กิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือ ระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน บ้านในสอยกับหมู่บ้านใน สอย การศึกษานอกระบบและ ตามอัธยาศัย อำเภอเมือง แม่ฮ่องสอน ผู้ปกครอง ศิษย์ เก่า ภาควิชาเครือข่าย หน่วยงาน รัฐและเอกชนต่าง ๆ ทั้งใน ประเทศไทยและต่างประเทศ - กิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ ระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน บ้านในสอยกับหมู่บ้าน บ้านในสอย การศึกษานอก ระบบและตามอัธยาศัย อำเภอเมือง แม่ฮ่องสอน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ภาควิ ชาเครือข่าย หน่วยงานรัฐและ เอกชนต่าง ๆ ทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน บ้านในสอย	หน่วยงานรัฐและเอกชนต่าง ๆ เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตร กรมส่งเสริม การเกษตร สำนักงานพาณิชย์ สำนักงานปศุสัตว์ สำนักงาน อุตสาหกรรม กรมทดแทน พลังงาน สำนักงานที่ดิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับตำบลและจังหวัด ธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตรของจังหวัด แม่ฮ่องสอน กรมส่งเสริม การเกษตร สำนักงานพาณิชย์ สำนักงานปศุสัตว์ สำนักงาน อุตสาหกรรม กรมทดแทน พลังงาน สำนักงานที่ดินองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นระดับ ตำบลและจังหวัด ธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์ การเกษตรของจังหวัด แม่ฮ่องสอน

กลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบหลัก	ผู้รับผิดชอบร่วม
2. พัฒนา เสริมสร้างศักยภาพ ของบุคลากร	1. โครงการพัฒนาเสริมสร้าง ศักยภาพของบุคลากร - กิจกรรมอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงให้กับบุคลากรของ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและมี การประสานงานประชุมกับ คณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านในสอยอย่างสม่ำเสมอ - กิจกรรมเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านใน สอยผ่านโซเชียลมีเดียและผ่าน เสียงตามสายของหมู่บ้าน บ้านในสอย	การศึกษา นอกระบบและตาม อัธยาศัย อำเภอ เมือง จังหวัด แม่ฮ่องสอนและ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน บ้านในสอย	หน่วยงานรัฐและเอกชนต่าง ๆ เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตร กรมส่งเสริม การเกษตร สำนักงานพาณิชย์ สำนักงานปศุสัตว์ สำนักงาน อุตสาหกรรม กรมทดแทน พลังงาน สำนักงานที่ดิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับตำบลและจังหวัด ธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตรของจังหวัด แม่ฮ่องสอน
3. การเสริมสร้าง ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนบ้านในสอยสู่ การเป็นศูนย์ข้อมูล ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงชุมชน	1. โครงการจัดตั้งอาคาร ศูนย์ข้อมูลปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงชุมชนและที่จัดแสดง นิทรรศการเกี่ยวกับพระราช กรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 และ วัฒนธรรมในท้องถิ่น - กิจกรรมชมและเรียนรู้หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และพระราชกรณียกิจของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9	การศึกษา นอกระบบและ ตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	หน่วยงานรัฐและเอกชนต่าง ๆ เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตร กรมส่งเสริม การเกษตร สำนักงานพาณิชย์ สำนักงานปศุสัตว์ สำนักงาน อุตสาหกรรม กรมทดแทน พลังงาน สำนักงานที่ดิน

กลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบหลัก	ผู้รับผิดชอบร่วม
	และพระบรมวงศานุวงศ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับชุมชน - กิจกรรมเรียนรู้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับฐานเรียนรู้ในชุมชนที่เชื่อมโยงกับศูนย์ข้อมูลปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนและพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 และพระบรมวงศานุวงศ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับชุมชน	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยและหมู่บ้านบ้านในสอย	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลและจังหวัด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรของจังหวัด แม่ฮ่องสอน
4. พัฒนา ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนสู่ฐานการ เรียนรู้ชุมชน	1. โครงการการจัดตั้งฐานเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยและหมู่บ้านบ้านในสอย - กิจกรรมเยี่ยมหมู่บ้านบ้านในสอยเพื่อเก็บข้อมูลชุมชนทุก ๆ 3 เดือน - กิจกรรมเข้าร่วมประชุมประชาคมของหมู่บ้านบ้านในสอยทุกเดือน - กิจกรรมพัฒนานวัตกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและจัดตั้งฐานเรียนรู้ชุมชนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยและหมู่บ้านบ้านในสอย	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยและหมู่บ้านบ้านในสอย	หน่วยงานรัฐและเอกชนต่าง ๆ เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานพาณิชย์ สำนักงานปศุสัตว์ สำนักงานอุตสาหกรรม กรมทดแทนพลังงาน สำนักงานที่ดิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลและจังหวัด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรของจังหวัด แม่ฮ่องสอน

การอภิปรายผล

1. ผลการประเมินการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงมหาดไทยของหมู่บ้านบ้านในสอยที่ไม่ผ่านการประเมินมาตรฐาน 3 ด้าน 9 ตัวชี้วัด อาจเป็นเพราะศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยขาดการกำหนดแผนงานโครงการ/กิจกรรม อีกทั้งกลยุทธ์เพื่อยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยยังไม่เป็นระบบที่เชื่อมโยงกับฐานเรียนรู้ชุมชนของหมู่บ้านบ้านในสอย รวมถึงบุคลากรยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพออย่างเชิงลึกที่จะสามารถเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนผู้สนใจที่จะเข้ามารับการอบรมเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งควรมีการประสานงานระหว่างบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยกับคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านในสอยและการเยี่ยมหมู่บ้านบ้านในสอยอย่างต่อเนื่องเพื่อศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชนให้มีข้อมูลชุมชนที่ละเอียดและครบถ้วนมากขึ้นที่จะช่วยในการวางแผนงานของชุมชนให้เชื่อมโยงกับฐานเรียนรู้ต่าง ๆ ของชุมชน เนื่องจากยังมีการดำเนินงานดังกล่าวไม่มากเท่าที่ควร รวมถึงยังขาดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนการดำเนินงานการยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่ยังไม่มีการประสานงานติดต่อกับหน่วยงานของรัฐและยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายเพื่อบุคคลภายนอกจะได้มีการเข้ามาใช้บริการ อีกทั้งในส่วนของหมู่บ้านบ้านในสอยนั้นอาจเป็นเพราะว่าคนในหมู่บ้านไม่มีการจัดทำรายรับ-รายจ่ายเป็นประจำและการรวมกลุ่มของคนในหมู่บ้านที่ค่อนข้างยาก เนื่องจากมีเวลาว่างที่ไม่ตรงกันสู่การรวมกลุ่มเพื่อการพัฒนาอาชีพหลักของหมู่บ้านอย่างยั่งยืน ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มที่มีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกับรูปแบบวิสาหกิจชุมชน รวมถึงไม่สามารถดำเนินงานในการรวมกลุ่มกันเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังไม่มี การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับศักยภาพของหมู่บ้าน รวมถึงยังไม่มี การดำเนินงานการใช้พลังงานทดแทนที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชนและการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (2558 : 21) ชุมชนที่มีการจัดทำแผนแล้วควรทำความเข้าใจเกณฑ์ประเมินระดับการพัฒนา (มาตรฐาน 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด) ทำให้สามารถช่วยในการวิเคราะห์เพื่อจะได้รู้ว่าต้องจัดเก็บข้อมูลใดเพิ่มเติมและการทบทวนแผนชุมชนทำให้รู้ว่ามีส่วนที่ได้แก้ไข้ปัญหาไปแล้วอย่างไร

2. การศึกษาการดำเนินงานของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ พบว่า ดำเนินการครบทั้ง มาตรฐาน 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด เนื่องจากหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบทั้ง 3 หมู่บ้าน ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ได้แก่ หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดของหลักปรัชญามุ่งเน้นความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา ผวนกเข้ากับ 23 หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนพัฒนาการดำเนินงานของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบสู่ความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจ

พอเพียงต้นแบบของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (2558 : 1) เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

3. การร่างและตรวจสอบกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยสู่การเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ต้องดำเนินการใน 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงาน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร กลยุทธ์ที่ 3 การเสริมสร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยสู่การเป็นศูนย์ข้อมูลปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนและกลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสู่ฐานการเรียนรู้ชุมชน ซึ่งที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากกลยุทธ์ที่สร้างขึ้นเกิดจากผลการวิจัยประเมินของหมู่บ้านบ้านในสอยที่ไม่ผ่านเกณฑ์และนำไปสัมพันธ์กับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ รวมถึงดำเนินการร่วมกับการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกของหน่วยงานด้วย SWOT Analysis แล้วนำผลมาวิเคราะห์กำหนดกลยุทธ์โดยวิธี TOWS Matrix ที่สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : 11-124) กล่าวถึงกระบวนการกำหนดและพัฒนากลยุทธ์ในแง่มุมมองของการนำมาใช้ในหน่วยงานทางการศึกษา การกำหนดกลยุทธ์เป็นการนำข้อมูลและปัจจัยที่ได้จากการวิเคราะห์สถานการณ์สภาพของหน่วยงานและการกำหนดทิศทางของหน่วยงานจัดทำเป็นกลยุทธ์ในระดับต่าง ๆ รวมทั้งประเมินและคัดเลือกกว่ากลยุทธ์ใดที่มีความเหมาะสมกับหน่วยงานเพื่อตอบคำถามที่ว่าเราจะไปสู่จุดหมายที่ต้องการได้อย่างไร (How do we get there)

ผลการตรวจสอบร่างกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสอดคล้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านการใช้ประโยชน์ สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพรินทร์ เหมบุตร (2555 : 126) อธิบายว่าการตัดสินคุณภาพของกลยุทธ์ที่มีองค์ประกอบตามกระบวนการพัฒนากลยุทธ์ในการตรวจสอบคุณภาพ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสอดคล้อง (Consistency) ด้านความเหมาะสม (Suitability) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และด้านการใช้ประโยชน์ (Utility) ซึ่งผลการตรวจสอบกลยุทธ์ มาตรการ ตัวชี้วัดความสำเร็จ เป้าหมายและโครงการ/กิจกรรมผ่านการลงฉันทามติ ทั้ง 4 ด้าน โดยผู้เข้าร่วมประชุมเห็นด้วยกับประเด็นกลยุทธ์ทั้ง 4 ข้อ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หมู่บ้านบ้านในสอยควรขับเคลื่อนการพัฒนาการดำเนินงานสำหรับข้อประเมินที่ไม่ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและขับเคลื่อนการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐที่มุ่งให้หมู่บ้านบ้านในสอยสู่การเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

2. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านในสอยควรเป็นหนึ่งในหน่วยงานรับผิดชอบหลักที่ทำงานร่วมกับหมู่บ้านบ้านในสอยในการขับเคลื่อนการพัฒนาการดำเนินงานสำหรับข้อประเมินที่ไม่ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งให้หมู่บ้านบ้านในสอยสู่การเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจัดทำคู่มือการทำกลยุทธ์เพื่อนำไปใช้ในการส่งเสริมหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
2. ควรมีการศึกษารูปแบบการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อส่งเสริมชุมชนต้นแบบ

รายการอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. กรมการพัฒนาชุมชน. (2558). *แนวทางการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ*. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). (ร่าง) *กรอบทิศทางการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574*. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2561, จาก http://www.plan.cmru.ac.th/documents_nation/01004.pdf
- ไพรินทร์ เหมบุตร. (2555). *กลยุทธ์การนิเทศเพื่อพัฒนาครูมืออาชีพในเครือข่ายการนิเทศที่ 18*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. กำแพงเพชร.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2542). *การบริหารเชิงกลยุทธ์และกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ: ซีรฟิล์มและโซเท็กซ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

ยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยของอาหารในการค้าระหว่างประเทศ ของอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทย

Strategy of Food Safety Management in International Trade of Thai Food Seasoning Industry

(Received: May 18, 2020; Revised: August 31, 2020; Accepted: September 9, 2020)

สุนีชัยวัฒน์ วัชรบุรานนท์ชัย^{1*}

Suneechaya Chatburanontachai^{*}

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยอาหารในการค้าระหว่างประเทศของอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยการนำยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยอาหารด้านการจัดการห่วงโซ่การผลิตและ การจัดการระบบมาตรฐานความปลอดภัยในอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทยกับมาตรฐานสากลไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยอาหารอย่างเป็นระบบเพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มศักยภาพในการค้าระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทย

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย (Methodology) ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประเภทการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ เอกสารและการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้ประกอบการอาหารเครื่องปรุงรสไทย และกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตอาหารปลอดภัย ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านอาหารปลอดภัยในการค้าระหว่างประเทศ มีจุดแข็งในด้านยุทธศาสตร์ กล่าวคือ รัฐบาลมียุทธศาสตร์อาหารปลอดภัยระดับชาติ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทยฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560–2579) ยุทธศาสตร์การพัฒนาครัวไทยสู่โลก (พ.ศ. 2559-2564) เป็นต้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายที่ชัดเจน โครงสร้างหน่วยงานมีเอกภาพในการบังคับบัญชา หน่วยงานมีกฎหมาย ระเบียบที่กำหนดภาระหน้าที่ชัดเจน แต่การทำงานค่อนข้างยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ไม่เน้นกฎระเบียบมาก บุคลากรมีความรู้ความสามารถที่หลากหลายเป็นสหวิชาชีพทำให้เกิดการคิดนอกกรอบ ทำให้เกิดมุมมองใหม่ ๆ และบุคลากรมีความรู้ความสามารถตามสายงาน และการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรเป็นไปโดยทั่วถึง

¹ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

Graduate school, Rangsit University

^{*} e-mail: suneechaya@pantainorasingh.com

2. ปัจจัยความสำเร็จในด้านการบริหารจัดการห่วงโซ่การผลิตและการจัดการระบบมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหารในอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทยกับมาตรฐานสากล ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย 2) ปัจจัยด้านการกำหนดภารกิจกรมอบหมายงาน สมรรถนะของหน่วยงานปฏิบัติ 3) ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์และการกระตุ้นส่งเสริม 4) ปัจจัยด้านการควบคุมมาตรฐานและการประเมินนโยบาย และ 5) ปัจจัยด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ประกอบการและเกษตรกร

3. แนวทางยุทธศาสตร์ควรเป็นยุทธศาสตร์ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการห่วงโซ่การผลิตให้มีความปลอดภัยทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคโดยการควบคุมการใช้สารเคมีอย่างจริงจัง และส่งเสริมการใช้สารชีวพันธุ์โดยให้ความรู้แก่เกษตรกรในเรื่องโทษสารเคมีและการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง และส่งเสริม การจัดการมาตรฐานความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง

4. ข้อเสนอแนะ 1) รัฐบาลควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมในอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทย 2) รัฐบาลควรส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องของห่วงโซ่การผลิตตามมาตรฐานความปลอดภัย 3) รัฐบาลควรให้ความสำคัญต่อความต่อเนื่องของนโยบาย โดยเฉพาะนโยบายการส่งเสริมครัวไทยไปยั้งครัวโลก 4) รัฐบาลควรส่งเสริมความร่วมมือแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5) รัฐบาลควรลดการนำเข้าสารเคมีที่รุนแรง และควรส่งเสริมการใช้สารชีวพันธุ์ สนับสนุนเกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์ 6) รัฐบาลควรส่งเสริมการขยายตลาดสินค้าเกษตรอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ความปลอดภัยอาหาร เครื่องปรุงรสไทย

Abstract

The purposes of research were 1) to study and analyze strategy of food safety management in international trade of Thai food seasoning industry, 2) to study the success factors of the practice of the strategy of food safety management in food production chains and Thai food seasoning industry standard system with international standard system, and 3) to give suggestions on strategy of food safety management for supporting and increasing the capacity of Thai food seasoning industry.

The researcher acquired data from relevant documentation and fieldwork through the process of qualitative research by in-depth interview on 3 target groups 1) the official, 2) entrepreneur, and 3) the farmer. From the research study, it was found that:

1. The strategy of food safety management in international trade of Thai food seasoning has the strength as the Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021), Thai food strategy (2017-2036) and Thai food to world strategy (2016-2021). The related government department has good vision and mission and the personnel have the skillful on the food safety.

2. The success factors of the practice of the strategy of food safety management in food production chains and Thai food seasoning industry standard system with international standard system are 1) the factors of goal and objective, 2) the factors of mission and capacity of organization, 3) the factors of public relation and promotion, 4) the factors of standard control and policy evaluation, 5) the factors of motivation for entrepreneur and farmers

3. The strategic approach is to support and the food production chains on safety food, to control hazardous chemical, and to promote biological substance continuously.

Suggestions:

The government and concerned department should develop the development processes of food safety management in international trade of Thai food seasoning industry as follows:

1. To promote and support the innovation development on Thai food seasoning industry.
2. To promote and support the awareness on food safety management in food production chains.
3. To give an important on the continuation of the policy especially the policy of Thai food to world.
4. To promote the cooperation of related departments.
5. To control the hazardous chemical and to promote the biological substance continuously.
6. To promote the agricultural products marketing continuously.

Keywords: Food safety, Thai food seasoning

บทนำ

ประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งอาหารสำคัญและมีศักยภาพการผลิตอาหารเป็นครัวของโลก สามารถผลิตสินค้าเกษตรได้หลากหลายในปริมาณที่มากพอสำหรับส่งเป็นสินค้าไปขายยังประเทศต่าง ๆ แต่ด้วยความเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดภาวะคุกคามซึ่งบั่นทอนความมั่นคงด้านอาหารของประเทศ ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการอาหารแห่งชาติขึ้นเป็นองค์กรหลักของประเทศเพื่อดำเนินงานหรือจัดการด้านอาหารในทุกมิติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการด้านอาหารในภาพรวมของประเทศ

โดยได้มีการตราเป็นพระราชบัญญัติคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ซึ่งก่อนหน้านั้นบทบาทในการกำกับดูแลตลอดห่วงโซ่อาหารของประเทศไทยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานต่าง ๆ มากกว่า 10 หน่วยงาน และมีพระราชบัญญัติเกี่ยวข้องอยู่มากกว่า 30 ฉบับ ยังขาดความเป็นเอกภาพ ขาดการบูรณาการ และประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมสนับสนุนการค้า และอุตสาหกรรมอาหารทั้งภายในและระหว่างประเทศอย่างมาก

การจัดทำยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศจึงเริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 2555 โดยคณะกรรมการอาหารแห่งชาติมีมติเห็นชอบหลักการกรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย และแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย เพื่อศึกษาข้อมูล นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านอาหาร และจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย อย่างมีส่วนร่วม ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ ได้แก่ ความมั่นคงด้านอาหาร ความปลอดภัยด้านอาหาร คุณภาพอาหาร และอาหารศึกษา นับได้ว่าเป็นจุดแรกเริ่มในอันที่จะสร้างความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ (คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ, http://www.foodsafety.moph.go.th/document/Info_general/food_management.pdf, 2563)

ปัจจุบันไทยเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกเครื่องปรุงรสอันดับ 1 ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอันดับ 6 ของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา เนเธอร์แลนด์ เยอรมนี จีน และ อิตาลีโดยตลาดส่งออกเครื่องปรุงรสสำคัญของไทย ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย และสหราชอาณาจักร นิยมบริโภคเครื่องปรุงรสของไทยจำพวกน้ำปลา ซอสปรุงรส เครื่องแกง และผงปรุงรส ซึ่งในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2555-2559) อุตสาหกรรมส่งออกเครื่องปรุงรสของไทยมีอัตราเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 6.23 ต่อปี ในปี 2559 ไทยมีส่วนแบ่งตลาดโลกร้อยละ 5.44 ยิ่งกว่านั้น ตลาดส่งออกเครื่องปรุงรสของไทยยังได้ขยายตัวในตลาดกลุ่ม CLMV (กัมพูชา สปป. ลาว เมียนมา และเวียดนาม) เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่มีรสนิยมการบริโภคคล้ายคลึงกับไทย อีกทั้งยังมีความคุ้นเคยและเชื่อมั่นในคุณภาพของสินค้าไทย (ฝ่ายวิจัยธุรกิจ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, http://www.exim.go.th/eximinter/e-news/7530/enews_december2015_AEC.html, 2563) และจากรายงาน เรื่อง Opportunities in the global seasonings, dressings & sauces sector: Analysis of opportunities ที่เผยแพร่เมื่อเดือนเมษายน 2560 โดย Global Data ได้ประเมินมูลค่าตลาดซอส เติร์ซซิง และเครื่องปรุงรส ปี 2559 อยู่ที่ 99.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยคาดว่าจะมีอัตราเติบโตโดยเฉลี่ยร้อยละ 5.4 ในช่วงปี 2559-2564 โดยเอเชียแปซิฟิกจะเป็นภูมิภาคที่ตลาดจะมีอัตราเติบโตสูงที่สุด และกลุ่มซอสปรุงรสจะเป็นสินค้าที่มีอัตราขยายตัวสูงที่สุด เนื่องจากผู้บริโภคที่ปรุงอาหารรับประทานเองที่บ้านมีความต้องการความสะดวก ปรุงรสได้รวดเร็ว และต้องการรสชาติที่แท้จริงแบบอาหารท้องถิ่นของแต่ละประเทศ (Global Data, <https://www.sandlerresearch.org/opportunities-in-the-global-seasonings-dressings-sauces-sector-analysis-of-opportunities-offered-by-high-growth-economies.html>, 2019)

งานศึกษานี้สนใจประเด็นด้านความปลอดภัยทางอาหารในอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทยที่มีส่วนเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนายกระดับผู้ผลิต/ผู้ประกอบการให้เข้าสู่มาตรฐานตลอดห่วงโซ่ ของอุตสาหกรรม

อาหารที่สอดคล้องกับกติกาการค้าสากล ภายใต้ทิศทางกรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศ ซึ่งมีหน่วยงานต่าง ๆ มีหน้าที่ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านเครื่องปรุงรสไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยอาหารในการค้าระหว่างประเทศของอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการนำยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยอาหารด้านการจัดการห่วงโซ่การผลิตและการจัดการระบบมาตรฐานความปลอดภัยในอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทยกับมาตรฐานสากลไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยอาหารอย่างเป็นระบบ เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มศักยภาพในการค้าระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานศึกษานี้จะศึกษาเฉพาะประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยอาหารในอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทยที่มีส่วนเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนายกระดับผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ ให้เข้าสู่มาตรฐานตลอดห่วงโซ่ของอุตสาหกรรมอาหาร โดยมีขอบเขตเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพและความปลอดภัยด้านอาหาร (ยุทธศาสตร์ที่ 2 ของยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศ) ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ การดูแลคุณภาพและความปลอดภัยอาหารในห่วงโซ่อาหารเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคและการค้าทั้งในและต่างประเทศ เน้นศึกษาเครื่องปรุงรสไทยที่ใช้พริกเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต ได้แก่ พริกแกงสำเร็จรูปและซอสพริก

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

ผู้ศึกษาจะได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำยุทธศาสตร์/นโยบายการจัดการด้านอาหารของประเทศไปปฏิบัติ กลุ่มผู้ประกอบการอาหารเครื่องปรุงรสไทยเฉพาะพริกแกงสำเร็จรูปและซอสพริก และกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกพริกในฐานะผู้ผลิตอาหารปลอดภัย

ขอบเขตด้านระยะเวลา

โดยช่วงเวลาของการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกัน คือ ระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2558–2560

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ปัจจัยการนำยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยอาหารของไทยไปปฏิบัติเพื่อให้อุตสาหกรรม การส่งออกเครื่องปรุงรสไทยสามารถส่งออกและแข่งขันกับต่างประเทศได้ประสบความสำเร็จ 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการห่วงโซ่การผลิต และด้านการจัดการระบบมาตรฐานความปลอดภัยในอุตสาหกรรม เครื่องปรุงรสไทยกับมาตรฐานสากล ประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ของนโยบาย 2) ปัจจัยด้านการกำหนดภารกิจ/การมอบหมายงาน/สมรรถนะของหน่วยงานปฏิบัติ 3) ปัจจัย ด้านการประชาสัมพันธ์และการกระตุ้นส่งเสริม 4) ปัจจัยด้านการควบคุมมาตรฐานและการประเมินนโยบาย และ 5) ปัจจัยด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ประกอบการและเกษตรกร

วิธีการดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประเภทการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้ การวิเคราะห์แบบพรรณนาให้เห็นลักษณะ กระบวนการ ข้อเท็จจริง (Fact) เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการ ด้านอาหารโดยการนำประเด็นมาตรการความปลอดภัยด้านอาหารไปสู่การปฏิบัติซึ่งในอุตสาหกรรมอาหาร เครื่องปรุงรสไทยกำลังพบกับปัญหาและอุปสรรคจากการใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านอาหาร การถูกกีดกัน จากเงื่อนไข กฎ ระเบียบต่าง ๆ ในแบบสากลที่เข้มงวดมากขึ้นในการส่งออกสินค้าอาหาร ซึ่งผู้วิจัยได้ กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การใช้เอกสาร

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือจากเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยอาหาร ในการค้าระหว่างประเทศของอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทย ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการอาหารปลอดภัยในการค้าระหว่างประเทศด้านสถิติ กฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ รายงาน หนังสือ บทความ เอกสารจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับงานมาตรฐานด้าน ความปลอดภัย อาหาร ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานมาตรฐาน สินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม (สมอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ตลอดห่วงโซ่ของ อุตสาหกรรมอาหารเครื่องปรุงรสไทย เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มศักยภาพในการค้าทั้งในและต่าง ประเทศ เช่น กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงาน เศรษฐกิจการเกษตร กรมศุลกากร สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สถาบันอาหาร เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก สอบถามด้วยคำถามแบบมีโครงสร้าง มีลักษณะเป็น “แนวหัวข้อสัมภาษณ์” (Interview Guide) ประกอบด้วยคำถามปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการนำยุทธศาสตร์/นโยบายการจัดการด้านอาหารของประเทศไปปฏิบัติ กลุ่มผู้ประกอบการอาหารเครื่องปรุงรสไทย และกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตอาหารปลอดภัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในงานศึกษานี้ผู้วิจัยได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มที่เกี่ยวข้อง คือ กลุ่มข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำยุทธศาสตร์นโยบายการจัดการด้านอาหารของประเทศในส่วนของการมาตรการความปลอดภัยด้านอาหารไปปฏิบัติ จำนวน 5 หน่วยงาน กลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาหารที่มีการส่งออกอาหารประเภทเครื่องปรุงรสไทย จำนวน 5 บริษัท และกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตวัตถุดิบซึ่งจะนำไปประกอบเป็นอาหารปลอดภัยจำนวน 8 ราย โดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะดังนี้

1. กลุ่มข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน เลือกจากที่เกี่ยวข้องด้านความปลอดภัยทางอาหารในยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศและที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่ของอุตสาหกรรมอาหารในการค้าทั้งในและต่างประเทศ โดยคัดเลือก 5 หน่วยงานใน 14 หน่วยงาน รับผิดชอบตามยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารประเทศไทย ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร (รายละเอียดดูเพิ่มเติมใน กรอบยุทธศาสตร์ด้านการจัดการด้านอาหารของประเทศไทย (พ.ศ.2555-พ.ศ. 2559) เว็บไซต์ http://www.foodsafety.moph.go.th/document/Info_general/food_management.pdf) ประกอบด้วยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อ.ย.) กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสถาบันอาหาร

2. กลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาหารที่มีการส่งออกอาหารประเภทเครื่องปรุงรสไทย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาหารที่มีการส่งออกอาหารประเภทเครื่องปรุงรสไทย ซึ่งเป็นธุรกิจ/บริษัทที่ประสบกับความท้าทายหรือผลกระทบจากแนวปฏิบัติทางด้าน Food Traceability (ระเบียบเกี่ยวกับการตรวจสอบย้อนกลับของอาหาร) ของสหภาพยุโรป ในช่วงปี พ.ศ. 2558-2560 หรือมีแนวโน้มได้รับผลกระทบและยังคงพบกับความไม่สะดวกในการค้าต่างประเทศ ทั้งนี้ ประกอบด้วย บริษัท อุตสาหกรรมพันท้ายนรสิงห์สินค้าพื้นเมือง จำกัด บริษัท สุริย์อินเตอร์ฟู้ดส์ จำกัด บริษัท จั้วหวด จำกัด บริษัท นิธิฟู้ดส์ จำกัด และหจก. น้ำพริกแม่ศรี

3. กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตอาหารปลอดภัย

กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตอาหารปลอดภัย ซึ่งเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบที่จะส่งเข้าโรงงานหรือผู้ประกอบการ โดยจะเลือกจากเกษตรกรที่ปลูกพริกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 ราย ภาคเหนือ 2 ราย ภาคกลาง 2 ราย และภาคใต้ 1 ราย รวม 8 ราย ทั้งนี้แบ่งเป็นเกษตรกรที่ผลิตปลูกพริกจำนวน 10 ไร่ขึ้นไป และปลูกพริกไม่ถึง 10 ไร่

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามสำหรับนำไปใช้ในกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบไปด้วยข้อคำถามจำนวน 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยอาหารในการค้าระหว่างประเทศของอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทย

ตอนที่ 3 ปัจจัยการนำยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยอาหารด้านการจัดการห่วงโซ่การผลิต และการจัดการระบบมาตรฐานความปลอดภัยในอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทยกับมาตรฐานสากลไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ

ตอนที่ 4 แนวทางยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยอาหารอย่างเป็นระบบ เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มศักยภาพในการค้าระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก สอบถามด้วยคำถามแบบมีโครงสร้าง มีลักษณะเป็น “แนวหัวข้อสัมภาษณ์” ประกอบด้วยคำถามปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง นักธุรกิจ/ผู้ประกอบการ ในอุตสาหกรรมอาหารเครื่องปรุงรสไทย และเกษตรกร

2. ข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร

เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เช่น สถิติ กฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ รายงาน หนังสือ บทความ เอกสารจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับงานมาตรฐานด้านความปลอดภัยด้านอาหาร ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ตลอดห่วงโซ่ของอุตสาหกรรมอาหารเครื่องปรุงรสไทย เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้าทั้งในและต่างประเทศ เช่น กระทรวงพาณิชย์ กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมศุลกากร สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สถาบันอาหาร เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมทั้งจากเอกสารและจาก การสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ดังนี้

1. วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยอาหารในการค้าระหว่างประเทศของ อุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทย
2. วิเคราะห์ปัจจัยการนำยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยอาหารด้านการจัดการห่วงโซ่ การผลิตและการจัดการระบบมาตรฐานความปลอดภัยในอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทยกับมาตรฐานสากล ไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ
3. วิเคราะห์แนวทางยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยอาหารอย่างเป็นระบบ เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มศักยภาพในการค้าระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทย

ผลการศึกษา

1. การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การจัดการอาหารปลอดภัยในการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งมีจุดแข็ง และโอกาสดังนี้

จุดแข็งและโอกาสของยุทธศาสตร์

จุดแข็งของยุทธศาสตร์ด้านอาหารปลอดภัยในการค้าระหว่างประเทศ กล่าวคือ รัฐบาล มียุทธศาสตร์อาหารปลอดภัยระดับชาติ ประกอบด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทยฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560–2579) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ครีวไทยสู่โลก (พ.ศ. 2559-2564) และยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 เป็นต้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และเป้าหมาย ที่ชัดเจน โครงสร้าง หน่วยงานมีเอกภาพในการบังคับบัญชา หน่วยงานมีกฎหมาย ระเบียบ ที่กำหนดภาระหน้าที่ชัดเจนแต่การทำงานค่อนข้างยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ไม่เน้นกฎระเบียบมาก บุคลากรมีความรู้ความสามารถที่หลากหลายเป็นสหวิชาชีพทำให้เกิดการคิดนอกกรอบ ทำให้เกิดมุมมองใหม่ ๆ และบุคลากรมีความรู้ความสามารถตามสายงาน และการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรเป็นไปโดยทั่วถึง โอกาสของยุทธศาสตร์ คือ ประชาชน/ผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่นและคาดหวังว่าจะได้รับการบริการที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาหารปลอดภัย ประชาชนมีส่วนร่วมในบางภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานได้ ทำให้เกิดความโปร่งใสในการให้บริการ ประชาชนทั่วไปให้ความสนใจในเรื่องการเรียกร้อง การให้บริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอาหารปลอดภัยซึ่งถือว่าเป็นโอกาส เป็นเรื่องที่สำคัญเพราะเป็นโอกาสที่งานของหน่วยงานจะได้รับการปรับปรุงและพัฒนามากขึ้น การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือผู้บริหารของหน่วยงานแต่ละครั้งช่วยกระตุ้นการทำงานของคนในหน่วยงาน เนื่องจากจะมีนโยบายใหม่ ๆ เข้ามาทุกรัฐบาลให้ความสำคัญกับนโยบายด้านการเกษตรและโครงการครัวไทยสู่ครัวโลก ประชาชนมีการศึกษาสูงขึ้นและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารมากขึ้น ทำให้เข้าใจในระบบการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพัฒนา

IT ในปัจจุบันจะช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

2. ปัจจัยการนำยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยอาหารด้านการจัดการห่วงโซ่การผลิตและการจัดการระบบมาตรฐานความปลอดภัยในอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทยกับมาตรฐานสากลไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ

2.1 ปัจจัยด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย

นโยบายอาหารปลอดภัยมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีกลยุทธ์ในการทำงาน แต่ปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องก็ส่งผลกระทบต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่พบว่า มีปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ทำให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายได้ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยการผลิตด้านการเกษตร สภาพภูมิอากาศสิ่งแวดล้อม การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2.2 ปัจจัยด้านการกำหนดภารกิจ/การมอบหมายงาน/สมรรถนะของหน่วยงานปฏิบัติ

หน่วยงานภาครัฐที่ดำเนินการด้านอาหารปลอดภัยมีความสำคัญอย่างมากในการนำนโยบายด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ เนื่องจากเป็นหน่วยงานในการขับเคลื่อน เปรียบเสมือนต้นน้ำ เพราะวัตถุดิบที่ได้มานั้นต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานเบื้องต้นที่ภาครัฐกำหนด ซึ่งจะทำให้ภาคอุตสาหกรรมมีความมั่นใจระดับหนึ่งในเรื่องมาตรฐาน ถึงแม้ว่าในภาคของการส่งออกนั้นผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นผู้ดำเนินการเองในเรื่องของมาตรฐานก็ตาม

2.3 ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์และการกระตุ้นส่งเสริม

การประชาสัมพันธ์และการกระตุ้นส่งเสริมยังเป็นที่ต้องการของเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความรู้ความเข้าใจในการใช้ปัจจัยการผลิตและการส่งเสริมด้านการตลาดให้กับกลุ่มเกษตรกร ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐสามารถที่จะส่งเสริมทั้งการจัดทำมาตรฐานให้กับเกษตรกรเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากผู้ประกอบการ และความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการใช้ปุ๋ยหรือสารเคมี เป็นต้น

2.4 ปัจจัยด้านการควบคุมมาตรฐานอาหารปลอดภัยและการประเมินผลนโยบาย

ความปลอดภัยในการเพาะปลูกพืชเกษตรยังถือว่ามีความกระทบต่อความต้องการของผู้ประกอบการอย่างมากเพราะเป็นปัญหาหลักในการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ โดยใช้ข้อกำหนดความปลอดภัยของผู้บริโภคเป็นมาตรฐานหลักในการนำเข้า ซึ่งเกณฑ์การกำหนดค่ามาตรฐานของประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่ค้าแล้วแตกต่างกันมาก ทำให้ผู้ประกอบการต้องหาแนวทางและวัตถุดิบจากแหล่งอื่นมาทดแทนวัตถุดิบภายในประเทศ

2.5 ปัจจัยด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทยและเกษตรกร การสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ประกอบการและเกษตรกรนั้นมีหลายแนวทางไม่ว่าจะเป็นการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามมาตรฐานต่าง ๆ ที่ทางราชการกำหนด ซึ่งมีทั้งมาตรฐานบังคับ และมาตรฐานทั่วไป ปัจจุบันเกษตรกรมีความต้องการการประกันราคาจากภาครัฐ การได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต การสนับสนุนพันธุ์พืช การฝึกอบรมความรู้ใหม่ ๆ ในการเพาะปลูก และการจัดหาตลาดที่เหมาะสม ในขณะที่กลุ่มผู้ประกอบการมีความต้องการการสนับสนุนทุนดำเนินการที่เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับมาตรฐานสินค้า เช่น เทคโนโลยีระบบสืบย้อนกลับ และการส่งเสริมด้านการตลาดต่างประเทศ เป็นต้น

3. แนวทางยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยอาหารอย่างเป็นระบบเพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มศักยภาพในการค้าระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทย

3.1 พัฒนานวัตกรรมอุตสาหกรรมอาหารตลอดห่วงโซ่การผลิตอาหารตั้งแต่การพัฒนาวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ รวมทั้งอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ขณะเดียวกันก็ต้องมีการปรับตัวจากการผลิตและการส่งออกในรูปสินค้าอาหารทั่วไปสู่การผลิตและส่งออกสินค้าอาหารที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น

3.2 การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการ และเกษตรกรผู้ผลิต ในเรื่องของห่วงโซ่การผลิตที่มีส่วนเกี่ยวข้องกันตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

3.3 ความต่อเนื่องของนโยบาย โดยเฉพาะนโยบายการส่งเสริมครัวไทยไปยังครัวโลก ซึ่งเป็นนโยบายหลักที่สำคัญ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตอาหารให้กับโลก จึงต้องมีนโยบายด้านการส่งเสริมการผลิตอาหารปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง

3.4 ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อธุรกิจการส่งออกเครื่องปรุงรสไทยอย่างมาก

3.5 ลดการนำเข้าสารเคมีและส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ การที่รัฐบาลมีนโยบายระงับการใช้สารเคมีทางการเกษตรนับเป็นนิมิตรหมายที่ดี

3.6 แม้การตลาดด้านเครื่องปรุงรสของไทยจะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปีก็ตาม แต่โดยความเป็นจริงแล้ว การส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่องเพื่อขยายตลาดเครื่องปรุงรสของไทยไปยังต่างประเทศยังมีความจำเป็น เพราะการแข่งขันในตลาดต่างประเทศนั้นมีการแข่งขันสูง

3.7 ให้การสนับสนุนทั้งด้านบุคลากรที่เชี่ยวชาญและเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้กับผู้ประกอบการ โดยจัดให้มีอัตราค่าบริการที่ไม่สูงมากนัก

3.8 ส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบมาตรฐาน โดยให้ความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรในเรื่องของมาตรฐานต่าง ๆ และปรับลดค่าใช้จ่ายในการจัดทำมาตรฐานเพื่อเป็นแรงจูงใจในการเข้าสู่ระบบของเกษตรกรไทย

3.9 มีนโยบายในการลดการนำเข้าสารเคมีอันตราย โดยเปลี่ยนมาเป็นการนำเข้าสารเคมีที่ปลอดภัย ในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมการใช้สารทดแทนอื่น ๆ เช่น สารชีวภัณฑ์ หรือพัฒนาเทคโนโลยีที่สามารถพัฒนานวัตกรรมทางการเกษตรใหม่ ๆ ให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น

3.10 สนับสนุนความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ และภาคเกษตรกร ในการพัฒนาการมาตรฐานความปลอดภัยให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดต่างประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นครัวโลกตามยุทธศาสตร์ครัวไทยสู่ครัวโลก

อภิปรายผล

ในการอภิปรายผล ผู้วิจัยจะอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การศึกษาดังนี้

การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การจัดการอาหารปลอดภัยในการค้าระหว่างประเทศ

จากการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ของยุทธศาสตร์อาหารปลอดภัยของไทย ซึ่งพบว่า ยุทธศาสตร์มีความเหมาะสม ขณะเดียวกันก็เป็นโอกาสของประชาชนในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาปรับปรุงการให้บริการของหน่วยงานซึ่งเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วยความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตามการพัฒนายุทธศาสตร์ก็มีความจำเป็น หน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำหนดยุทธศาสตร์ต้องทบทวนยุทธศาสตร์เป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและข้อบกพร่องของยุทธศาสตร์ที่เกิดขึ้นจากการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ แม้ว่า ยุทธศาสตร์ด้านอาหารปลอดภัยจะมีจุดแข็งที่มียุทธศาสตร์มาอย่างต่อเนื่องก็ตาม

ปัจจัยการนำยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยอาหารด้านการจัดการห่วงโซ่ การผลิต และการจัดการระบบมาตรฐานความปลอดภัยในอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทยกับมาตรฐานสากลไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ

1. ปัจจัยด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย

แม้ว่านโยบายจะมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีกลยุทธ์ในการทำงาน แต่ปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องก็ยิ่งส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยเฉพาะด้านการจัดการห่วงโซ่การผลิตที่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิต และสภาพภูมิอากาศสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ในด้านการจัดการระบบมาตรฐานความปลอดภัยก็เช่นกัน ซึ่งต้องอาศัยการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. ปัจจัยด้านการกำหนดภารกิจ/กรมมอบหมายงาน/สมรรถนะของหน่วยงานปฏิบัติ

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหารมีหลายหน่วยงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานต่างก็มีหน้าที่และภารกิจที่ชัดเจน เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มีหน้าที่ในการดูแลห่วงโซ่การผลิตโดยตรง ถือเป็นหน่วยงานต้นน้ำ ซึ่งมีความใกล้ชิดกับเกษตรกร

3. ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์และการกระตุ้นส่งเสริม

ปัจจุบันเกษตรกรซึ่งยังไม่ให้ความสำคัญกับการทำมาตรฐาน GAP เนื่องจากมองว่า มีความยุ่งยากประการหนึ่ง และยังไม่เห็นประโยชน์ประการหนึ่ง ถ้าหน่วยงานสามารถให้ความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกร และส่งเสริมให้เกษตรกรปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP ก็จะเป็นการช่วยสนับสนุนผู้ประกอบการอีกทางหนึ่งด้วย

4. ปัจจัยด้านการควบคุมมาตรฐานอาหารปลอดภัยและการประเมินผลนโยบาย

เกษตรกรยังใช้สารเคมีจำนวนมาก หากหน่วยงานภาครัฐสามารถควบคุมการใช้และคอยติดตามตรวจสอบสม่ำเสมอจะช่วยให้การใช้สารเคมีของเกษตรกรลดลง ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

5. ปัจจัยด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทยและเกษตรกร เกษตรกรมีความต้องการการประกันราคาจากภาครัฐ การได้รับการสนับสนุนปัจจัย การผลิต การสนับสนุน

พันธุ์พืช การฝึกอบรมความรู้ใหม่ ๆ ในการเพาะปลูก และการจัดหาตลาดที่เหมาะสม ในขณะที่กลุ่มผู้ประกอบการมีความต้องการการสนับสนุนทุนดำเนินการที่เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับมาตรฐานสินค้า เช่น เทคโนโลยีระบบสปีชย้อนกลับ และการส่งเสริมด้านการตลาดต่างประเทศ เป็นต้น ทั้งนี้การสร้างแรงจูงใจจึงเป็นปัจจัยให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้สำเร็จ

แนวทางยุทธศาสตร์การจัดการความปลอดภัยอาหารอย่างเป็นระบบ

ด้านการจัดการห่วงโซ่การผลิต

การจัดการตลอดห่วงโซ่การผลิตและส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมทางการส่งออก โดยเน้นสินค้าเฉพาะทางเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค การให้ความรู้แก่ทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการและเกษตรกร ซึ่งการที่ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ก็ทำให้การผลิตอาหารปลอดภัยตั้งแต่ต้นน้ำ และเป็นการสนับสนุนวัตถุดิบที่มีคุณภาพให้กับผู้ประกอบการ ทำให้มีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ต่อไป การส่งเสริมการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความจำเป็นต่อการพัฒนาการผลิตอาหารปลอดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับต้นน้ำ การลดการนำเข้าสารเคมี และส่งเสริมการใช้สารชีวพันธุ์ เป็นการส่งเสริมเกษตรกรในการผลิตอาหารปลอดภัยโดยตรง นอกจากนี้ยังทำให้เกษตรกรมีสุขภาพที่ดีอีกด้วย แต่ทั้งนี้ภาครัฐต้องมีความชัดเจนและบังคับใช้กฎหมายให้เกิดเป็นรูปธรรม และการสนับสนุนส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่องของหน่วยงานภาครัฐจะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถขยายตลาดไปสู่ต่างประเทศได้มากยิ่งขึ้น ถึงแม้ปัจจุบันประเทศไทยจะเป็นผู้ส่งออกในด้านเครื่องปรุงรสติดอันดับ 1 ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นอันดับ 6 ของโลกก็ตาม

ด้านการจัดการมาตรฐานความปลอดภัยอาหารในอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรส

แนวยุทธศาสตร์ด้านการจัดการมาตรฐานความปลอดภัยอาหารในอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสเป็นลักษณะการต่อเนื่องจากด้านห่วงโซ่การผลิต ซึ่งถ้าสามารถจัดการกับห่วงโซ่การผลิตได้แล้ว การจัดการเรื่องมาตรฐานความปลอดภัยก็สืบเนื่องกัน อย่างไรก็ตามรัฐบาลก็ควรมีแนวยุทธศาสตร์ด้านการจัดการมาตรฐานด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบมาตรฐานและมีความยั่งยืน ไม่เพียงแต่ต่อการส่งออกของผู้ประกอบการเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างอาหารปลอดภัยให้กับผู้บริโภคภายในประเทศอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เพื่อให้การส่งออกเครื่องปรุงรสไทยมีการเติบโตและสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมในอุตสาหกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ คือ ทั้งด้านการผลิต (เกษตรกร) การอุตสาหกรรม (ผู้ประกอบการ) และการส่งออก (ผู้บริโภค) เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ดีขึ้น และสามารถแข่งขันในระดับต่างประเทศได้

2. รัฐบาลควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ประกอบการ และเกษตรกรผู้ผลิต ในเรื่องของห่วงโซ่การผลิตที่มีส่วนเกี่ยวข้องกันตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ซึ่งถ้าผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในความจำเป็นที่ต้องมีระบบการผลิตที่ถูกต้อง ปลอดภัย ตั้งแต่ต้นน้ำและระบบการผลิตในภาคอุตสาหกรรมที่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยระดับสากล แล้ว การผลิตเครื่องปรุงรสไทยก็สามารถส่งออกและแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. รัฐบาลควรให้ความสำคัญต่อความต่อเนื่องของนโยบาย โดยเฉพาะนโยบายการส่งเสริมครัวไทยไปยั้งครัวโลก ซึ่งเป็นนโยบายหลักที่สำคัญ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตอาหารให้กับโลก จึงต้องมีนโยบายด้านการส่งเสริมการผลิตอาหารปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง ทั้งการยกระดับการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีให้ทัดเทียมกับต่างประเทศ และการใช้มาตรฐานด้านความปลอดภัยสากลเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ

4. รัฐบาลควรส่งเสริมความร่วมมือแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อธุรกิจการส่งออกเครื่องปรุงรสไทยอย่างมาก เพราะในการผลิตที่ดี การส่งออกที่ดี ล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน

5. รัฐบาลควรลดการนำเข้าสารเคมีและส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ การที่รัฐบาลมีนโยบายระบับการใช้สารเคมีทางการเกษตรนับเป็นนิมิตรหมายที่ดี เป็นการประกาศให้ต่างประเทศทราบว่า นับแต่นี้ไปประเทศไทยจะมีการใช้สารเคมีซึ่งเป็นอันตรายน้อยลง ในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้มีการใช้สารชีวภัณฑ์ ซึ่งเป็นการสนับสนุนเกษตรกรทำการเกษตรอินทรีย์

6. รัฐบาลควรส่งเสริมการขยายตลาดอย่างต่อเนื่อง แม้การตลาดด้านเครื่องปรุงรสของไทยจะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปีก็ตาม แต่โดยความเป็นจริงแล้วการส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่องเพื่อขยายตลาดเครื่องปรุงรสของไทยไปยังต่างประเทศยังมีความจำเป็นเพราะการแข่งขันในตลาดต่างประเทศนั้นมีการแข่งขันสูง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสของไทย ดังนี้

1. ศึกษาการจัดการเกษตรพันธสัญญา (Contract Farming) ของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทย เพื่อให้ทราบถึงเทคนิควิธีการจัดการ ตลอดจนการส่งเสริมเกษตรกรในการทำเกษตรพันธสัญญา

2. ศึกษาการจัดการเกษตรอินทรีย์เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมเครื่องปรุงรสไทย เพื่อให้ทราบถึงแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมในการพัฒนาการเกษตรปลอดภัย และส่งเสริมให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของอาหารปลอดภัย

3. ศึกษาการจัดการมาตรฐานความปลอดภัยของอาหารเครื่องปรุงรสไทย เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาการส่งออกเครื่องปรุงรสไทยให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศ

รายการอ้างอิง

คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ. กรอบยุทธศาสตร์ด้านการจัดการด้านอาหารของประเทศไทย (พ.ศ. 2555-พ.ศ. 2559). สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2563, จาก http://www.foodsafety.moph.go.th/document/Info_general/food_management.pdf

ฝ่ายวิจัยธุรกิจ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. (2558). โอกาสขยายตลาดเครื่องปรุงรสของไทยใน CLMV. วารสาร E-news EXIM Thailand, 10(12), สืบค้นจาก http://www.exim.go.th/eximinter/e-news/7530/enews_december2015_AEC.html

Global data. *Opportunities in the global seasonings, dressings & sauces sector: Analysis of opportunities*. Retrieved February 10, 2019 from <https://www.sandlerresearch.org/opportunities-in-the-global-seasonings-dressings-sauces-sector-analysis-of-opportunities-offered-by-high-growth-economies.html>

การสร้างรูปแบบซีทีจีเนียริงเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ในกิจกรรมสะเต็มสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

The Creation of CTgineering Model for Development of Integrated Science Process Skills in STEM Activities for Pre-service Teachers

(Received: January 28, 2020; Revised: March 31, 2020; Accepted: September 15, 2020)

อภิชาติ พยัคฆิน^{1*}

Apichart Payakkhin^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไปในชั้นปีที่ 4 ก่อนจะไปฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูในสถานศึกษา ด้วยการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมสะเต็มที่ดำเนินกิจกรรมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริง (CTgineering) และศึกษาผลของการใช้รูปแบบซีทีจีเนียริงนี้ในประเด็นของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ความพึงพอใจต่อกิจกรรมสะเต็มด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักศึกษา โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สอดคล้องกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการและรูปแบบการจัดกิจกรรมสะเต็มที่ใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบซีทีจีเนียริงที่สามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการได้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไปในชั้นปีที่ 4 ที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และรูปแบบที่ใช้ในงานวิจัย คือ รูปแบบซีทีจีเนียริง ซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นท้าทายความสามารถ (Challenging) ขั้นที่ 2 ขั้นรวบรวมข้อมูล (Collecting) ขั้นที่ 3 ขั้นประมวลผลข้อมูล (Processing) ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างชิ้นงาน (Creating) ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อมูล (Presenting) และขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล (Assessing) โดยได้ทำการวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการกับนักศึกษาก่อนและหลังจากการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมสะเต็มด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริง เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมสะเต็มด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริง 8 แผน แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และแบบวัดความพึงพอใจผลการวิจัย พบว่า

¹ วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Collage of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

* e-mail: payakkhin@gmail.com

1. ได้รูปแบบซีทีจีเนียริง ซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นท้าทายความสามารถ ขั้นที่ 2 ขั้นรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 3 ขั้นประมวลผลข้อมูล ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างชิ้นงาน ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อมูล และขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล

2. คะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการของนักศึกษารายด้านและภาพรวมหลังจากเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมสะเต็มด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมสะเต็มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมสะเต็มด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบซีทีจีเนียริง กิจกรรมสะเต็ม ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ

Abstract

The purposes of this study were to enhance general science pre-service students' integrated science process skills by using STEM activities through CTgineering Model and to study the results of the STEM activities through CTgineering Model implementation on the students' integrated science process skills and the students' satisfaction. The researcher analyzed critical thinking skills model that conform to integrated science process skills and engineering design process in STEM activities model and then synthesized CTgineering Model to enhance integrated science process skills.

The samples used in the study were general science pre-service students studying in academic year 2018 at College of Teacher Education at Phranakhon Rajabhat University. The CTgineering model, the model for enhancing integrated science process skills, that consists of 6 steps as follow; step 1 Challenging, step 2 Collecting, step 3 Processing, step 4 Creating, step 5 Presenting, and step 6 Assessing were used in this study. The samples were cluster sampling which the integrated science process skills were measured before using STEM activities through CTgineering Model. The instruments used in the research were 8 lesson plans that used several STEM activities through CTgineering Model, the integrated science process skills test and satisfaction test. The research results revealed that:

1. Get the CTgineering model for enhancing integrated science process skills, that consists of 6 steps as follow; step 1 Challenging, step 2 Collecting, step 3 Processing, step 4 Creating, step 5 Presenting, and step 6 Assessing.

2. The pre-service students' scores of each integrated science process skills and in total mean scores after using STEM activities through CTgineering Model were statistically higher than the students' mean scores before using STEM activities through CTgineering Model at the 0.05 level of significance.

3. The pre-service students' satisfaction scores after using the STEM activities through CTgineering Model were high.

Keywords: CTgineering Model, STEM activities, Integrated science process skills

บทนำ

การศึกษาของประเทศไทยได้มีการพัฒนาหลักสูตรให้มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ซึ่งมีเป้าหมายให้ผู้เรียนทุกคนนำความรู้และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการศึกษาหาความรู้และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ การคิดอย่างมีเหตุผล คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และมีจิตวิทยาศาสตร์ โดยมุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล โดยวิชาวิทยาศาสตร์สามารถบูรณาการร่วมกับวิชาอื่น ๆ ได้เช่นเดียวกับรูปแบบการจัดการศึกษาที่เรียกว่า รูปแบบ STEM ซึ่งย่อมาจาก Science, Technology, Engineering, and Mathematics เป็นแนวทางการเรียนการสอนที่มีลักษณะของการบูรณาการเรียนการสอนทั้งสี่สาขาวิชาเข้าด้วยกัน คือ วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) โดย มนตรี จุฬาววัฒน (2556 : 16) ได้กล่าวว่า สะเต็มศึกษา คือ วิธีการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์ ในทุกระดับชั้นตั้งแต่อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ไปจนถึงอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา สะเต็มศึกษาจะฝึกให้ผู้เรียนรู้จักวิธีคิด การตั้งคำถาม แก้ปัญหาและสร้างทักษะการหาข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อค้นพบใหม่ ๆ ทำให้ผู้เรียนรู้จักนำองค์ความรู้จากวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์สาขาต่าง ๆ มาบูรณาการกัน เพื่อมุ่งแก้ปัญหาสำคัญ ๆ ที่พบในชีวิตจริง สะเต็มศึกษาจึงมักเน้นการทำโครงการแก้ปัญหาหรือสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยวิธีบูรณาการความรู้วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ก่อให้เกิดเทคโนโลยีที่ใช้ประโยชน์

สำหรับประเทศไทยนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้เร่งผลักดันแนวทางการจัดการศึกษาระบบ “สะเต็มศึกษา” เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่การศึกษาไทยและการศึกษาในประชาคมอาเซียน โดยเริ่มจากความร่วมมือในการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาในภูมิภาคอาเซียน เพื่อสร้างวิสัยทัศน์การเป็นผู้นำทางวิชาการให้มีความรู้ความเข้าใจ และกลวิธีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อปรับเปลี่ยนการสอนของครูในโรงเรียนต่อไป นอกจากนี้สะเต็มศึกษายังเป็นการจัดการศึกษาที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนนำความรู้ทุกแขนงทั้งด้านความรู้ ทักษะการคิด และทักษะอื่น ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา การค้นคว้า สร้างและพัฒนาคิดค้นสิ่งต่าง ๆ ในโลกปัจจุบัน การเน้นความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง การมีส่วนร่วมของผู้เรียนกับข้อมูลเครื่องมือทางเทคโนโลยี การสร้างความยืดหยุ่นในเนื้อหาวิชา ความท้าทาย

ความสร้างสรรค์ ความแปลกใหม่ และการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายของสะเต็มศึกษาจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้เยาวชนไทยรุ่นใหม่เกิดการเรียนรู้และอยู่ในโลกแห่งอนาคตได้อย่างแท้จริง (พรทิพย์ ศิริภทราชัย, 2556 : 55) ปัจจุบันองค์ความรู้บูรณาการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ (Science, Technology, Engineering, and Mathematics) หรือที่เรียกว่าสะเต็ม (STEM) นับเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จากการศึกษาและงานวิจัย พบว่าประเทศใดที่ประชากรมีระดับพื้นฐานความรู้สะเต็มอยู่ในระดับสูงก็อนุমানได้ว่า ประเทศนั้นมีความได้เปรียบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นจึงส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ได้เริ่มส่งเสริมให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนสะเต็มเป็นประเด็นสำคัญในการพัฒนาวิทยาศาสตร์ศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสะเต็มศึกษามักเน้นการทำโครงการแก้ปัญหาหรือสร้างนวัตกรรมใหม่โดยบูรณาการความรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (มนตรี จุฬาวัฒนพล, 2556ก : 5)

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นทักษะสำคัญยิ่งและจำเป็นต้องให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนและเป็นเครื่องมือที่นักวิทยาศาสตร์ใช้ในการสำรวจตรวจสอบเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางธรรมชาติ (Akinbobola and Afolabi, 2010 : 235) ซึ่งการจัดการเรียนสอนวิทยาศาสตร์ที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า ผู้เรียนยังขาดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการโดยเฉพาะทักษะการตั้งสมมติฐาน ทักษะการกำหนดตัวแปรและควบคุมตัวแปร และทักษะการตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นทักษะที่สำคัญของวิธีการทางวิทยาศาสตร์และการสืบเสาะหาความรู้ (อุษา นาคทอง, อธิพร อนันตะเศรษฐกุล และ นฤมล ยุตาคม, 2550 : 392) ดังนั้น ครูผู้สอนควรปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับตัวผู้เรียนและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบัน ซึ่งในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการสามารถพัฒนาได้ในทุกระดับ ซึ่งกระทำโดยใช้สิ่งง่ายและวิธีการที่เหมาะสม กระตุ้นให้บุคคลได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่ในตัวเองเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพทางการคิดที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการได้ การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการให้กับผู้เรียนควรใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็น มีการทำกิจกรรมกลุ่มและแสดงผลงาน และควรเน้นให้มีการปฏิบัติจริงด้วย (พรทิพย์ ศิริภทราชัย, 2556 : 53)

จากปัญหาและความเป็นไปได้ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงได้สร้างรูปแบบซีทีจีเนียร์ (CTgineering Model) ซึ่งเป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่เน้นให้ผู้รับข้อมูลมาได้พิจารณาข้อมูลนั้นด้วยการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การยอมรับหรือเชื่อถือข้อมูลนั้นว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมในกิจกรรมสะเต็มที่เน้นการแก้ปัญหาด้วยการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ รวมทั้งสามารถนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน และไม่เบื่อหน่ายการเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบซีทีจีเนียริง ที่เหมาะสมในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการในกิจกรรมสะเต็ม
2. เพื่อศึกษาผลการนำรูปแบบซีทีจีเนียริง ไปทดลองใช้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการในกิจกรรมสะเต็มเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูต่อการใช้รูปแบบซีทีจีเนียริง เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการในกิจกรรมสะเต็ม

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้รูปแบบและแนวทางในการจัดกิจกรรมสะเต็มเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักศึกษาที่จะไปฝึกประสบการณ์การวิชาชีพครูในชั้นปีที่ 5 ให้กับนักเรียนที่เรียนวิทยาศาสตร์หรือวิชาที่เกี่ยวข้องกับแนวการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็ม
2. ได้กิจกรรมสะเต็มที่ช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของผู้เรียนให้ดีขึ้นได้
3. ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการซึ่งนำไปประยุกต์ใช้ในเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ได้
4. เป็นแนวทางให้ผู้สอนวิชาอื่น ๆ ได้เห็นแนวทางในการจัดกิจกรรมสะเต็มเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แนวคิดสำคัญที่เกี่ยวกับการใช้รูปแบบซีทีจีเนียริง ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นในกิจกรรมสะเต็มเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ซึ่งกิจกรรมสะเต็มเป็นการบูรณาการใน 4 ศาสตร์ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ และนำไปใช้กับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 4 จำนวน 30 คน ในปีการศึกษา 2561 ในภาคการศึกษาที่ 2 ที่เรียนเนื้อหาวิทยาศาสตร์ ในรายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพสำหรับครู เพื่อศึกษาผลการนำรูปแบบซีทีจีเนียริงในกิจกรรมสะเต็มไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการแก่ผู้เรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 14 สาขาวิชา ทั้งหมด 420 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ที่กำลังศึกษาในวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

2. ตัวแปรสำคัญในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบซีทีจีเนียร์ในกิจกรรมสะเต็ม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ และความพึงพอใจของนักศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

3.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบซีทีจีเนียร์ในกิจกรรมสะเต็ม จำนวน 8 แผน แผนละ 3 คาบ ในรายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพสำหรับครู โดยการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบซีทีจีเนียร์ในกิจกรรมสะเต็ม แล้วสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบซีทีจีเนียร์ในกิจกรรมสะเต็ม จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางการจัดกิจกรรมสะเต็ม จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ความสอดคล้องของจุดประสงค์กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้านการจัดกิจกรรมสะเต็มตามรูปแบบและความถูกต้องของภาษาที่ใช้ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาการประถมศึกษาที่เรียนวิชาการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สำหรับครูประถมศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มทดลอง แล้วนำไปปรับปรุงเพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

3.2 แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ โดยศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ แล้วสร้างแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ โดยแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการเป็นแบบทดสอบแบบเขียนบรรยายโดยกำหนดสถานการณ์ที่เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยได้แสดงความคิดเห็นและสามารถถ่ายทอดความคิดเหล่านั้นด้วยการเขียนสื่อความสะท้อนถึงสติปัญญา ความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ แก้ปัญหา และสร้างสรรค์จินตนาการอย่างเหมาะสม มีคุณค่า ประกอบด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ 5 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการตั้งสมมติฐาน ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ ทักษะการกำหนดตัวแปรและควบคุมตัวแปร ทักษะการทดลอง และทักษะการตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ คือ 4, 3, 2, 1 และ 0 จำนวน 6 ข้อใหญ่ แต่ละข้อมี 5 ข้อย่อย รวมมี 30 ข้อย่อย คะแนนเต็ม 120 คะแนน

ใช้เวลาในการทำ 2 ชั่วโมง แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการกับตัวชี้วัด (IOC) และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ พิจารณา พร้อมให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ

3.3 แบบวัดความพึงพอใจต่อการทำกิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ สร้างตามแนวของลิเคิร์ต (Likert) โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจเพื่อเป็นกรอบในการสร้างคำถาม แล้วสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจโดยใช้ข้อความแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อคำถาม ซึ่งประกอบด้วยความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ความเหมาะสมทั้งทางด้านเนื้อหา และเวลา และภาพรวมของการเรียน จากนั้นนำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของแบบสอบถาม แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสามารถแปลความหมายระดับคะแนนของความคิดเห็น ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาความสามารถในทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการโดยใช้รูปแบบซีทีจีเนียร์ในกิจกรรมเพิ่มเติมของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป วิทยาลัยการฝึกหัดครู และในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการทดลองด้วยตนเอง และดำเนินการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบซีทีจีเนียร์ในกิจกรรมเพิ่มเติม แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และแบบวัดความพึงพอใจต่อการทำกิจกรรมเพิ่มเติม

ขั้นที่ 2 ทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการก่อนการทำกิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียร์

ขั้นที่ 3 ดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบซีทีจีเนียร์ในกิจกรรมเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ

ขั้นที่ 4 ทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และวัดความพึงพอใจต่อการทำกิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียร์หลังทำกิจกรรม

ขั้นที่ 5 นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และแบบวัดความพึงพอใจต่อการทำกิจกรรมเพิ่มเติม หลังทำกิจกรรม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 หาค่าสถิติพื้นฐานทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการด้วยรูปแบบซีทีจีเนียร์

รื่องในกิจกรรมสะเต็มก่อนเรียนและหลังเรียน โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS

5.2 เปรียบเทียบความสามารถในทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงในกิจกรรมสะเต็มก่อนเรียนและหลังเรียน โดยทดสอบค่าที (t – test) แบบ Dependent Samples

สรุปผลการวิจัย

1. ได้รูปแบบซีทีจีเนียริง ซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์รูปแบบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและรูปแบบกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ประกอบด้วย 6 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นท้าทายความสามารถ (Challenging) ขั้นที่ 2 ขั้นรวบรวมข้อมูล (Collecting) ขั้นที่ 3 ขั้นประมวลผลข้อมูล (Processing) ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างชิ้นงาน (Creating) ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อมูล (Presenting) และขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล (Assessing)
2. ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลความสามารถด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ทั้งก่อนทำการศึกษาและหลังทำการศึกษา ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ก่อนเรียนและหลังเรียน (N = 30)

ทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ	คะแนนเดิม	ก่อนการใช้แผนการจัด กิจกรรมสะเต็มด้วย รูปแบบซีทีจีเนียริง		หลังการใช้แผนการจัด กิจกรรมสะเต็มด้วย รูปแบบซีทีจีเนียริง		t	α
		Mean	S.D.	Mean	S.D.		
1. ทักษะการตั้งสมมติฐาน	24	9.50	2.71	18.42	1.37	6.62	0.05
2. ทักษะการกำหนด นิยามเชิงปฏิบัติการ	24	10.03	2.85	18.92	1.58	4.32	0.05
3. ทักษะการกำหนด ตัวแปรและควบคุมตัวแปร	24	11.34	1.63	19.82	1.00	2.91	0.05
4. ทักษะการทดลอง	24	13.34	1.44	21.53	0.89	6.00	0.05
5. ทักษะการตีความหมาย ข้อมูลและลงข้อสรุป	24	9.54	1.23	20.54	1.12	5.73	0.05
โดยรวม	120	53.75	1.97	99.23	1.19	3.63	0.05

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า คะแนนเฉลี่ยของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการหลังจากเรียนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงของนักศึกษาามีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการก่อนเรียนในทุกด้านของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการที่มีค่าเฉลี่ยหลังการใช้แผนการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ ทักษะการทดลอง (Experimenting) ทักษะการตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป (Interpreting Data and Making Conclusions) ทักษะการกำหนดตัวแปรและควบคุมตัวแปร (Identifying and Controlling Variables) ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ (Defining Variables Operationally) และทักษะการตั้งสมมติฐาน (Formulating Hypotheses) ตามลำดับ

3. ผู้วิจัยได้วัดความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ โดยจำแนกความพึงพอใจออกเป็น 3 ด้าน รวม 18 ข้อ เมื่อวัดความพึงพอใจหลังการทำกิจกรรมแล้ว ได้แสดงผลในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ด้านอาจารย์ผู้สอน			
1. อาจารย์ชี้แจงการทำกิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการให้นักศึกษาเข้าใจอย่างชัดเจน	4.33	1.43	มาก
2. อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำนักศึกษาให้สามารถดำเนินกิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงได้อย่างดีและทั่วถึง	4.46	1.32	มาก
3. อาจารย์ส่งเสริมให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริง	4.21	1.05	มาก
4. อาจารย์สามารถจัดสรรเวลาได้อย่างพอดีต่อการเรียนรู้และการทำกิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริง	4.75	1.79	มากที่สุด
ด้านกิจกรรม			
5. นักศึกษาเข้าใจจุดประสงค์ของการทำกิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงได้เป็นอย่างดี	4.36	1.15	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
6. กิจกรรมสะเต็มด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงมีระดับความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถของนักศึกษา	4.53	1.92	มากที่สุด
7. กิจกรรมตรงกับความสนใจและความต้องการของนักศึกษา	4.38	1.20	มาก
8. กิจกรรมสะเต็มด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงมีการเรียงลำดับที่ทำให้นักศึกษาเข้าใจและปฏิบัติได้ง่าย	4.12	0.93	มาก
9. การจัดกิจกรรมสะเต็มด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงเหมาะสมกับเวลา	4.29	1.01	มาก
10. กิจกรรมสะเต็มด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงมีความทันสมัยเหมาะสมที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.85	1.48	มากที่สุด
11. นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมสะเต็มด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงร่วมกัน	4.62	1.53	มากที่สุด
12. นักศึกษามีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	4.36	1.04	มาก
13. กิจกรรมสะเต็มด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงสามารถส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการได้	4.51	1.36	มากที่สุด
14. นักศึกษาได้ฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างสมาชิก เช่น การเป็นผู้นำ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ฯลฯ	4.67	0.82	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล			
15. นักศึกษาทราบหลักเกณฑ์ในการประเมินผลการทำงานกิจกรรมสะเต็มด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงเป็นอย่างดี	4.23	1.43	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
16. การประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบ ซีทีจีเนียร์ของนักศึกษาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม มีความเหมาะสม	4.27	1.75	มาก
17. การประเมินผลของการทำกิจกรรมเพิ่มเติม ด้วยรูปแบบซีทีจีเนียร์โดยการอภิปรายและจาก ชิ้นงานมีความเหมาะสม	4.31	1.27	มาก
18. การประเมินครอบคลุมเนื้อหาที่ทำกิจกรรมทั้งหมด เป็นอย่างดี	4.49	1.45	มาก
เฉลี่ย	4.46	1.33	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ข้อที่ได้คะแนนความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีทั้งหมด 6 ข้อ คือ ข้อ 4 อาจารย์สามารถจัดสรรเวลาได้อย่างพอดีต่อการเรียนรู้และการทำกิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียร์ ข้อ 6 กิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียร์มีระดับความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถของนักศึกษา ข้อ 10 กิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียร์มีความทันสมัยเหมาะสมที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ ข้อ 11 นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียร์ร่วมกัน ส่วนข้อที่เหลือได้คะแนนความพึงพอใจในระดับมาก มีทั้งหมด 12 ข้อ โดยด้านกิจกรรมในข้อที่ 10 กิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียร์มีความทันสมัย เหมาะสมที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันมีคะแนนความพึงพอใจสูงสุด เท่ากับ 4.85 รองลงมา คือ ข้อ 4 ผู้สอนสามารถจัดสรรเวลาได้อย่างเหมาะสมต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมเพิ่มเติมที่ใช้รูปแบบซีทีจีเนียร์ เท่ากับ 4.75 และข้อ 14 นักศึกษาได้ฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างสมาชิก เช่น การเป็นผู้นำ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ฯลฯ เท่ากับ 4.67 ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียร์ เท่ากับ 4.44 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเพิ่มเติมด้วยรูปแบบซีทีจีเนียร์มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งการที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องมาจากวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งวิธีการเรียนรู้เป็นหนึ่งในตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งมี 3 ด้าน คือ ตัวแปรด้านจิตวิทยา ตัวแปร

ด้านวิธีการเรียนรู้ และตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน (รักษพล ธนาวงศ์, <http://slidshare.net/focusphysics/stem-workshop-summary>, 2561) อีกทั้งกิจกรรมสะเต็มด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงมีลักษณะเป็นการผนวกแนวคิดระหว่างการออกแบบเชิงวิศวกรรมเข้ากับการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีของผู้เรียน ซึ่งขณะที่ผู้เรียนทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเป็นการฝึกทักษะด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ผู้เรียนได้มีโอกาสนำความรู้มาออกแบบชิ้นงานหรือวิธีการเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เพื่อให้ได้เทคโนโลยีซึ่งเป็นผลผลิตจากกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม (ศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติ, 2558 : 3) กับรูปแบบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งที่เน้นให้ผู้รับข้อมูลมาได้พิจารณาข้อมูลนั้นด้วยการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การยอมรับหรือเชื่อถือข้อมูลนั้นว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ แต่ยังไม่มีการนำหรือประยุกต์ใช้ความรู้นั้นไปสร้างสรรค์ชิ้นงานหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ซึ่งรูปแบบซีทีจีเนียริงเป็นรูปแบบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการเพื่อให้มีความพร้อมต่อการดำรงชีวิตและปรับตัวในศตวรรษที่ 21 ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ร่วมกันถาม ร่วมกันแก้ปัญหา และได้มีการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษากับแบบปกติ พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นสูงของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาสูงกว่าของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (พลศักดิ์ แสงพรมศรี, ประสาทเนื่องเฉลิม, และ ปิยะเนตร จันทร์ถิระดิกุล, 2558 : 401)

ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมสะเต็มด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมสะเต็มด้วยรูปแบบซีทีจีเนียริงเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการในระดับมาก เนื่องจากการนำกิจกรรมสะเต็มมาใช้ให้ดูเหมือนเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ด้านการศึกษาในชีวิตประจำวันของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้และทำกิจกรรมแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้สำเร็จ เพราะผู้เรียนจะเห็นความสำคัญของการเรียนในห้องเรียนว่าสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสะเต็มศึกษาควรคำนึงถึงเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ระยะเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม และออกแบบให้มีความท้าทายความสามารถของผู้เรียน โดยปัญหาที่นำมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้นั้นจะต้องเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการเพื่อแก้ปัญหบนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพอย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ในศาสตร์สาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาในขอบเขตที่กว้างขึ้น
2. ควรเพิ่มสถานการณ์หรือองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตจริง ๆ ของผู้เรียนให้มากขึ้นที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในรูปของแบบจำลองตามสถานการณ์จริง หรือใช้สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็นได้รอบตัว

รายการอ้างอิง

- ประสาธน์ เนืองเฉลิม. (2557). อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พรทิพย์ ศิริภักธราชัย. (2556). STEM Education กับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21. *วารสารนักบริหาร*, 33, 49-56.
- พลศักดิ์ แสงพรมศรี, ประสาธน์ เนืองเฉลิม และ ปิยะเนตร จันทร์ธิระติกุล. (2558). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูง และเจตคติต่อการเรียนเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษากับแบบปกติ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9(ฉบับพิเศษ), 401-418.
- มนตรี จุฬาววัฒนทล. (2556ก). การศึกษาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ หรือ “สะเต็ม”. *สมาคมครูวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และ เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย*, 19(มกราคม-ธันวาคม 2556), 3-14.
- มนตรี จุฬาววัฒนทล. (2556ข). สะเต็มศึกษาประเทศไทยและทูตสะเต็ม. *สสวท.*, 42(185), 16
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2547). เอกสารประกอบการสอน รายวิชา 464460 วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- รักษพล ธนานุวงศ์. (2556). รายงานสรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการ STEM Education. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2561, จาก <http://slidshare.net/focusphysics/stem-workshop-summary>
- ศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติ. (2558). *คู่มือเครือข่ายสะเต็มศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ.
- อุษา นาคทอง, อธิพร อนันตะเศรษฐกุล และ นฤมล ยุตาคม. (2550). *ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเรื่องเซลล์และกระบวนการของเซลล์*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- Akinbobola, A. O. and Afolabi, F. (2010). Analysis of science process skills in West African senior secondary school certificate physics practical examinations in Nigeria. *American-Eurasian Journal of Scientific Research*, 5(4), 234-240.

Breiner, J. M., Carla, C. J., Harkness, S. S. et al. (2012). What is STEM?
a discussion about conceptions of STEM in education and Partnerships. *School
Science and Mathematics*, 112(1), 3-11.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถ
ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

Effects of Syntectics Instructional Model on Learning Achievement
and Creative Writing Ability of Grade 11 Students

(Received: April 7, 2020; Revised: August 31, 2020; Accepted: September 28, 2020)

กิตติกุล แก้วกาหลง^{1*} ดนิตา ดวงวิไล²

Kittikul Kaewkalong^{1*} Dhanita Doungwilai²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังได้รับการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ และ 3) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนนักเรียน 34 คน โดยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ชนิด ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่พัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 แผน รวมจำนวน 12 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัยแบบเลือกตอบ จำนวน 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) เท่ากับ 0.27 - 0.65 ค่าอำนาจจำแนก (B) เท่ากับ 0.27-0.70 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 3) แบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบบอัตนัย จำนวน 2 ชุด ชุดละ 4 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 4) แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.79 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วย t – test (Dependent Sample)

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Faculty of Education, University of Mahasarakham

* e-mail: nachuak.pit2563@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Faculty of Education, University of Mahasarakham

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่พัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.92/80.49 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบซินเนคติกส์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop Thai language lesson plans by using synectics instructional model which develop the learning achievement and creative writing ability of grade 11 students to meet the criteria of 80/80; 2) to compare the creative writing ability and the learning achievement of grade 11 students before and after treatment; and 3) to study the satisfaction level of grade 11 students through synectics instructional model. The samples of this research were 34 students from grade 11 of Nachuak Pittayasan School, Nachuak, Mahasarakham, the Secondary Education Service Area Office 26, the second semester-the academic year 2019. The samples were observed by cluster random sampling technique. There were 4 instruments used for collecting data included 1) 12 lesson plans of synectics Instructional model which develop creative writing ability of grade 11 students, 2) Achievement test, multiple-choice, 5-choice, 30 items, with difficulty (p) equal to 0.27- 0.65, classification power (B), item 0.27-0.70 and with a tight confidence 0.86, 3) creative writing ability test of grade 11 students of 2 sets, which included 4 questions. The reliability value was 0.89, and 4) the five-level rating scale satisfaction questionnaires through synectics instructional model consisted of 15 items. The validity value of the data was 0.79.

The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test (Dependent Sample). The results of the research revealed that:

1. Thai language lesson plans of creative writing ability for grade 11 students through synectics instructional model met the criteria at 82.92/80.49 of efficiency value.
2. The creative writing ability and learning achievement of grade 11 students through Thai language lesson plans of synectics instructional model showed that after treatment, it was significantly higher than before treatment at .05 level.
3. The grade 11 students were satisfied with Thai language lesson plans of synectics instructional model at the highest level ($\bar{X} = 4.60$).

Keywords: Synectics instructional model, Learning achievement, Creative writing ability

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วอันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 จึงส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตในสังคมอย่างทั่วถึง แม้กระทั้งการศึกษาในยุคปัจจุบันก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยอยู่ตลอดเวลาตามวิถีทางสังคมมนุษย์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ไร้ขีดจำกัดโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การปฏิบัติ และการสร้างแรงบันดาลใจไปพร้อมกัน ซึ่งทักษะสำคัญจำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ 3R7C ได้แก่ 1) สามารถอ่านออก 2) สามารถเขียนได้ และ 3) มีทักษะในการคำนวณ (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 18-29) การเขียนเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนา เนื่องจากการเขียนเป็นรากฐานที่สำคัญอย่างยิ่งของการเรียนภาษาและการศึกษาเล่าเรียน เป็นเครื่องมือสื่อสารของมนุษย์ที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ความต้องการและประสบการณ์ระหว่างกันและกัน (สุทธิวรรณ อินทะกนก, 2559 : 4) ซึ่งการเขียนที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นงานเขียนที่เกิดจากจินตนาการของผู้เขียนเอง โดยมิได้ลอกเลียนแบบผู้อื่น อิสระที่จะคิดรูปแบบให้แปลกใหม่แตกต่างไปจากแนวคิดที่มีอยู่ มีความน่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบใครให้เกิดผลงานที่มีคุณค่าทางความริเริ่มอย่างเด่นชัด ซึ่งเรียกว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ (เกศินี จุฑาวิจิตร, 2557 : 30)

การพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้นจำเป็นต้องมีเทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีเทคนิคที่สามารถพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ดังแนวคิดของวิลเลียม กอร์ดอน (Gordon, 1961 : 5-6) ที่เป็นผู้คิดค้นกระบวนการซินเนคติกส์ กล่าวว่า เป็นแนวทางในการคิดสร้างสรรค์ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในความเหมือนที่แตกต่าง โดยมีจุดประสงค์หลัก คือ การอุปมาเปรียบเทียบ แนวทางนี้มักใช้กับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เป็นรายกลุ่ม และเป็นแนวทางที่สามารถช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาการตอบสนองอย่างสร้างสรรค์ต่อการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน (ทิตินา แคมมณี, 2546 : 250-251) ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ขั้นที่ 2 ขั้นอุปมาแบบตรง ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างอุปมาบุคคลกับสิ่งของ ขั้นที่ 4 ขั้นอุปมา

คำคู่ขัดแย้ง ชั้นที่ 5 ขึ้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง และชั้นที่ 6 ขึ้นการนำความคิดมาสร้างงาน

ในปัจจุบันสถานศึกษาต่าง ๆ จึงได้มุ่งเน้นพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางการเขียนของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้กำหนดไว้แต่ยังพบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะและความสามารถในการเขียนไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสาระการเขียนต่ำ ดังรายงานผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชาภาษาไทยในปีการศึกษา พ.ศ. 2559 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ยังขาดความสามารถในการเขียนได้แก่ ขาดความคล่องแคล่ว ขาดการฝึกฝนขั้นตอนการเขียน ความชำนาญในการเลือกใช้ถ้อยคำ การสรรคำ และการเขียนสร้างสรรค์ (โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์, <https://nachuakpit.ac.th/>, 2561) นอกจากนี้พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะและความสามารถในการเขียนไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำลงแล้ว ยังส่งผลให้ผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในรายวิชาภาษาไทยต่ำลงเช่นกัน ดังรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2561 รายวิชาภาษาไทยของโรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 42.03 ซึ่งผลคะแนนต่ำลงจากปีการศึกษา 2560 และคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศ เมื่อพิจารณาเป็นสาระ พบว่า สาระที่ควรเร่งพัฒนาอย่างเร่งด่วน ได้แก่ 1) สาระการเขียน 2) สาระการอ่าน 3) สาระวรรณคดีและวรรณกรรม 4) สาระหลักการใช้ภาษา และ 5) สาระการฟัง การดู และการพูด ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, <http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx>, 2562)

ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการเขียน เพื่อมาพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อการคิดสร้างสรรค์และการคิดขั้นสูงจนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและแนวทางการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังได้รับการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ

ซินเนคติกส์

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่มีประสิทธิภาพ
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์มีความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์

สมมติฐานของการวิจัย

ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สารด้านการเขียนในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารที่ 2 การเขียนมาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวชี้วัด ม.4-6/1 เขียนสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยใช้ภาษาเรียบเรียงถูกต้อง มีข้อมูล และสาระสำคัญชัดเจน ม.4-6/2 เขียนเรียงความ ม.4-6/3 เขียนย่อความจากสื่อที่มีรูปแบบและเนื้อหาหลากหลาย ม.4-6/4 ผลิตงานเขียนของตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ม.4-6/5 ประเมินงานเขียนของผู้อื่นแล้วนำมาพัฒนางานเขียนของตนเอง ม.4-6/6 เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าเรื่องที่สนใจตามหลักการเขียนเชิงวิชาการ และใช้ข้อมูลสารสนเทศอ้างอิงอย่างถูกต้อง ม.4-6/7 บันทึกการศึกษาค้นคว้าเพื่อนำไปพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และ ม.4-6/8 มีมารยาทในการเขียน

2. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 8 ห้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 รวมนักเรียน 270 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 5/1 จำนวนนักเรียน 34 คน โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์

3.2 ตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.2 ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

3.2.3 ความพอใจของนักเรียน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

4.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 แผน รวมจำนวน 12 ชั่วโมง

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัยแบบเลือกตอบ จำนวน 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) เท่ากับ 0.27-0.65 ค่าอำนาจจำแนก (B) เท่ากับ 0.27-0.70 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.86

4.3 แบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบบอัตนัยจำนวน 2 ชุด ชุดละ 4 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89

4.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรง เท่ากับ 0.79

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สรุปผลดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.92/80.49 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังได้รับการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ปรากฏผลดังตาราง

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังได้รับการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์

การทดสอบ		คะแนนเต็ม	N	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D. _D	t	p-value
ความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์	ก่อนเรียน	16	34	6.09	1.19	6.53	1.02	37.25*	0.0000
	หลังเรียน	16	34	12.62	1.86				
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ก่อนเรียน	30	34	12.50	2.89	12.15	1.62	43.81*	0.0000
	หลังเรียน	30	34	24.65	2.04				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 6.09 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.19 หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 12.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.86 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 12.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.89 หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 24.65 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.04 เมื่อเปรียบเทียบจากคะแนนทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบซินเนคติกส์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$)

การอภิปรายผล

ผลการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่พัฒนา

ความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.92/80.49 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มต้นจากการศึกษาปัญหาด้านการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย และวิเคราะห์ปัญหา ศึกษาเนื้อหาที่จะสอน เลือกเนื้อหาและพิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบ ขั้นตอน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้จากหลักสูตรคู่มือครู เนื้อหาวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ แล้วนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ให้เหมาะสม นอกจากนี้การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ยังมีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สามารถฝึกให้นักเรียนได้คิดและเขียนอย่างสร้างสรรค์ทั้ง 6 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ขั้นสร้างอุปมาบุคคลกับสิ่งของ ขั้นอุปมาคำคู่ขัดแย้งกัน ขั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง และขั้นการนำความคิดมาสร้างงาน ส่งผลให้นักเรียนได้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านการคิดร่วมกัน เป็นกลุ่มตามลำดับของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการเปรียบเทียบกับสิ่งต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้มีการคิดริเริ่มโดยใช้จินตนาการและประสบการณ์ของตนเองมาเชื่อมโยงในการคิดเพื่อเขียนถ่ายทอด เป็นงานเขียนได้อย่างสร้างสรรค์ ดังที่ ทิศนา แคมมณี (2548 : 253) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ว่า จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความคิดใหม่ ๆ และสามารถนำความคิดใหม่ ๆ นั้นไปใช้ในงานของตนทำให้เกิดความแปลกใหม่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นผู้เรียนอาจเกิดความตระหนักในคุณค่าของการคิดและความคิดของผู้อื่นอีกด้วย การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเป็นไปตามแนวคิดของ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 1) ที่กล่าวว่าไว้ว่า การเตรียมการสอนอย่างมีระบบช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงเหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ เผชัญ กิจระการ (2544 : 46) ได้กล่าวว่า การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้และสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ถ้าหากใช้โดยไม่ผ่านการทดสอบหาประสิทธิภาพ นอกจากจะไม่มั่นใจในประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพแล้ว ยังอาจก่อให้เกิดผลข้างเคียงแก่นักเรียนในด้านคุณลักษณะของนักเรียน การหาประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้หรือสื่อต่าง ๆ เป็นการหาประสิทธิภาพทั้งเชิงปริมาณและตัวเลข ซึ่งหมายถึง การเรียนอย่างถูกต้องตามกระบวนการเรียน นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ ถูกต้องถึงระดับเกณฑ์ที่คาดหวัง ทั้งประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ นำไปสู่การมีคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้และสื่ออื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุสุมา หงษ์ขนิมา (2555 : 87-95) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบซินเนคติกส์เรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบซินเนคติกส์ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.70/85.90 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับ กฤษณา ศิลปะนรเศรษฐ์ (2553 : 103-138) ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซินเนคติกส์กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบแผนผังความคิด ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบซินเนคติกส์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.79/87.25 และรูปแบบแผนผังความคิด มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.86/91.13

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์มีความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์มีความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดใหม่ ๆ และนำความคิดนั้นมาสร้างผลงานได้อย่างสร้างสรรค์ การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์เป็นการจัดประสบการณ์ให้เกิดขึ้นโดยตรงกับตัวผู้เรียน มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยนำ การเปรียบเทียบ 3 ประการ คือ การเปรียบเทียบทางตรง การเปรียบเทียบแบบบุคคล และการเปรียบเทียบแบบคู่ขัดแย้งมาให้ผู้เรียนคิดพิจารณา ซึ่งผู้เรียนจะสามารถเสนอบทเรียนในมุมมองที่ต่างออกไป มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน รู้จักวิธีการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ส่งผลให้นักเรียนมีความสุขและสนุกกับการเรียน ดังแนวคิดของกอร์ดอน (Gordon, 1961 : 6) ที่ได้อธิบายกระบวนการคิดแบบซินเนคติกส์ว่า ให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดแก้ปัญหาด้วย แนวความคิดใหม่ ๆ ที่ไม่เหมือนเดิม ไม่อยู่ในสภาพที่เป็นตัวเอง ให้ลองใช้ความคิดในฐานะที่เป็นคนอื่น หรือเป็นสิ่งที่อื่น สภาพการณ์เช่นนี้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดใหม่ ๆ ขึ้นได้ ซึ่งมีวิธีการคิดเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปมัยเพื่อใช้ในการกระตุ้นความคิดใหม่ ๆ ไว้ 3 แบบ คือ การเปรียบเทียบแบบตรง การเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ และการเปรียบเทียบคำคู่ขัดแย้ง วิธีการนี้มีประโยชน์มากเป็นพิเศษสำหรับการเขียน และการพูดอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการสร้างผลงานทางศิลปะ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมจิตร ศรีสุข (2550 : 89) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับการวิจัยของ ורתัย โรจน์สุกิจ (2556 : 103-104) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทดสอบโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากดำเนินการสอนเสร็จสิ้นตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบชินเนคติกส์ ส่งผลให้นักเรียนได้รับความรู้และได้รับการฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์ทั้ง 6 ขั้นตอน โดยกิจกรรมในกระบวนการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์นี้ผู้สอนได้ออกแบบเนื้อหาสาระความรู้จากเรื่องที่ง่ายไปยากเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการฝึกฝนด้วยตนเองและส่งผลไปสู่การมีทักษะที่ชำนาญในที่สุด ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมผู้เรียนจะได้ลงมือเรียนรู้ด้วยตนเองจากใบความรู้ที่ผู้สอนได้ออกแบบขึ้น เมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วจะได้รับการฝึกทักษะในด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากชุดแบบฝึกทักษะที่ผู้สอนใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ จากการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติจริงจากสิ่งที่ง่ายไปส่ายาก และได้ฝึกฝนทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยอาศัยกระบวนการสอนของรูปแบบทั้ง 6 ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2553 : 252-253) ที่ว่ากระบวนการสอนของรูปแบบทั้ง 6 ขั้นตอน เป็นการนำตัวเองไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น การเปรียบเทียบทางตรง การเปรียบเทียบโดยใช้คำคู่ที่มีความหมายขัดแย้งกัน จะมุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดโดยไม่ยึดติดอยู่แต่ภายในกรอบ เปิดใจยอมรับสิ่งใหม่ ๆ มากขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดใหม่ ๆ และสามารถนำความคิดใหม่ ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการสร้างงานของตน กิจกรรมการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์ที่ผู้สอนได้ออกแบบขึ้นเป็นกิจกรรมที่เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติจริงโดยการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มผู้สอนมีบทบาทในการให้คำปรึกษา แนะนำ และให้การช่วยเหลือนักเรียนในการเรียนและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา โทษันธ์ (2561 : 77-79) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนบนเว็บแบบชินเนคติกส์ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนที่พัฒนาขึ้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย โรจน์สุกิจ (2556 : 103-104) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคชินเนคติกส์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคชินเนคติกส์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบชินเนคติกส์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เพราะการจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์สามารถฝึกเชื่อมโยงความคิดได้อย่างเป็นระบบ มีความคิดที่แปลกใหม่ กล้าคิดและกล้านำเสนอความคิดมากขึ้น เกิดแรงจูงใจในการเขียน สามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ดีขึ้น ส่งผลให้นักเรียนกล้าแสดงออกทางความคิดมากขึ้น มีทัศนคติอันดีต่อการเรียนรู้และมีความสุขในการเรียนมากขึ้น ดังที่

เผชิญ กิจกรรมการ (2546 : 17) ให้แนวคิดของปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน คือ การตอบสนองความต้องการผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจจะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ไม่ได้รับ การตอบสนองเป็นศูนย์กลางบรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์รวมทั้งสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีความแรงจูงใจในการทำกิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรทัย โรจน์สุกิจ (2556 : 103-104) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ ชุดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วยชุดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 6 ชุด แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์จำนวน 6 แผน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการวิจัยของ กาญจนา โทจันทร์ (2561 : 77-79) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนบนเว็บแบบซินเนคติกส์ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ บทเรียนบนเว็บตามกระบวนการสอนแบบซินเนคติกส์ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ และแบบวัดความพึงพอใจของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนบนเว็บแบบซินเนคติกส์ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูควรคำนึงถึงความสำคัญในเรื่องบรรยากาศในชั้นเรียน ควรทำให้นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระได้แสดงออกทางความคิดโดยใช้คำถามกระตุ้น รวมไปถึงกิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจ ซึ่งจะส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้สูงขึ้น
2. เกณฑ์การให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์แต่ละด้านมีรายละเอียดไม่เหมือนกัน ดังนั้นต้องอธิบายหลักเกณฑ์การตรวจให้กับผู้ตรวจอย่างชัดเจน
3. การแสดงความคิดในเชิงเปรียบเทียบช่วงแรก ๆ นักเรียนจะไม่กล้าแสดงความคิด ครูควรช่วยกระตุ้นให้กำลังใจหรือช่วยอธิบายเพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น กล้าที่จะแสดงความคิดออกมา

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์กับรูปแบบการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ

2. ควรนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ไปใช้ในการสอนทักษะอื่น ๆ เช่น ทักษะการพูดหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี

รายการอ้างอิง

- กฤษณา ศิลปะนเรศเรษฐ์. (2553). *การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซินเนคติกส์กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบแผนผังความคิด*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- กาญจนา โทจันทร์. (2561). *การพัฒนาบทเรียนบนเว็บแบบซินเนคติกส์ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- กุสุมา หงษ์ชินมา. (2555). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบซินเนคติกส์เรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. (2557). *การเขียนเชิงสร้างสรรค์ทางสื่อสิ่งพิมพ์ : Idea ดี ๆ ไม่มีวันหมด*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมนครปฐม.
- ทิตนา แคมมณี. (2546). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2548). *รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เผชญิ กิจระการ. (2544). *การวิเคราะห์ประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา E1/E2*. *วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 5(11), 44-51.
- เผชญิ กิจระการ. (2546). *ดัชนีประสิทธิผล*. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์. (2560). *ข้อมูลโรงเรียน*. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2561, จาก <https://nachuakpit.ac.th/>
- วัฒนาพร ระจับทุกข์. (2542). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์เลิฟเพรส.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2561). ระบบประกาศและรายงานผลสอบโอเน็ต. สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2562, จาก <http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx>
- สมจิตร ศรีสุข. (2550). การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (ปริญญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา.
- สุทธิวรรณ อินทะกนก. (2559). การเขียนเชิงสร้างสรรค์. อุดรธานี: สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- อรทัย โรจน์สุกิจ. (2556). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. บุรีรัมย์.
- Gordon, W. J.J. (1961). *Syntectics : The development of creative capacity*. New York: Harper & Row.

การพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
เพื่อการเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ของชุมชน
Potentiality Development for the Housewife Groups to Approach the
Standard on the Community Product Management System in
Maesalongnok Sub-district, Mae Fa Luang District, Chiang Rai Province

(Received: August 19, 2019; Revised: May 1, 2020; Accepted : September 30, 2020)

ทิพย์วัลย์ ศรีพรหม^{1*} อัจฉรา สินไชยกุล¹ ณัฐธิดา จุมปา²

Thippawan Sriprom^{1*} Atchara Sinchaikul¹ Natthida Chumpa²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านให้สามารถเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ของชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จำนวน 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มน้ำพริกบ้านตงจาไฮ จำนวน 10 คน 2) กลุ่มผ้าปักลายเย้าบ้านเลาสิบ จำนวน 17 คน 3) กลุ่มแม่บ้านลิซอผ้าปักบ้านธาตุ จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ชุด คือ 1) แบบสัมภาษณ์ 2) แบบวิเคราะห์สถานการณ์ และ 3) แบบประเมินศักยภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ การวิเคราะห์เชิงบรรยาย และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

การประเมินศักยภาพของกลุ่มแม่บ้านตามมาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มน้ำพริกบ้านตงจาไฮ ในภาพรวมกลุ่มจัดอยู่ในระดับศักยภาพค่อนข้างต่ำ โดยส่วนใหญ่กลุ่มยังไม่มี การจัดทำเอกสาร/หลักฐาน ตามระบบ 2) กลุ่มผ้าปักลายเย้าบ้านเลาสิบ ในภาพรวมกลุ่มจัดอยู่ในระดับศักยภาพปานกลาง โดยส่วนใหญ่มีเอกสาร/หลักฐาน ตามข้อกำหนด แต่ยังไม่มีการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นระบบครบถ้วน 3) กลุ่มลิซอผ้าปักบ้านธาตุ ในภาพรวมกลุ่มจัดอยู่ในระดับศักยภาพปานกลาง โดยส่วนใหญ่มีเอกสาร/หลักฐาน ตามข้อกำหนด แต่ยังไม่มีการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นระบบครบถ้วน

จากการศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการของกลุ่ม และการประเมินศักยภาพตนเองของกลุ่มแม่บ้านตามมาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน 3 กลุ่ม พบว่า กลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สลองนอกยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน อีกทั้งการออกแบบปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ยังไม่สอดคล้องกับแนวทางความต้องการของตลาด และจากการพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน พบว่า กลุ่มแม่บ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบัญชีและ

¹ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Research and Development Institute, Chiang Rai Rajabhat University

* e-mail: Kung.rdi@gmail.com

² คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University

การเงิน สามารถคำนวณต้นทุนการผลิต ทั้งด้านการจัดทำระบบบัญชี การบริหารเงิน และการจัดการทางการเงิน อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถเข้าใจในการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการวางแผนการเงินและภาษี การจัดทำแผนบริหารเงิน และการจัดการทางการเงิน ตามหลักวิชาการที่ถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มแม่บ้านรู้สถานะที่แท้จริงของการดำเนินงานได้อย่างถ่องแท้อีกด้วย อีกทั้งยังมีการพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ พบว่า กลุ่มแม่บ้านได้มีการพัฒนา ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงฉลากผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และสอดคล้องกับตัวสินค้า และทั้งมีการออกแบบสติ๊กเกอร์บรรจุภัณฑ์ที่สอดคล้องกับตัวผลิตภัณฑ์ของแต่ละกลุ่มแม่บ้าน

แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มแม่บ้านในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง และสามารถเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ของชุมชน ผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานภาครัฐควรเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน ส่งเสริมการขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มแม่บ้าน หรือควรมีการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการหรือขั้นตอนการยื่นขอมาตรฐานและระบบมาตรฐานสินค้าประเภทต่าง ๆ ที่สะดวกไม่ยุ่งยากซับซ้อนและทราบผลเร็ว หากเป็นไปได้ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐจัดเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจประเมิน และให้คำปรึกษา คำแนะนำในลักษณะเป็นที่ปรึกษา โดยจะเป็นแนวทางที่กลุ่มแม่บ้านสามารถนำมาปฏิบัติได้และมีความคล่องตัวในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้กลุ่มแม่บ้านดำเนินการจัดทำสินค้าให้ตรงกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์มากที่สุด อีกทั้งการกำหนดแผนการส่งเสริมการตลาด และควรมีการสนับสนุนงบประมาณในลักษณะโครงการ/กิจกรรม ของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมากขึ้นซึ่งจะทำให้คุณภาพของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นและกลุ่มแม่บ้านเกิดแรงจูงใจที่จะขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อไปอันจะทำให้กลุ่มแม่บ้านเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มากขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ กลุ่มแม่บ้าน ตำบลแม่สลองนอก ผลิตภัณฑ์ชุมชน

Abstract

The objective of this research was to develop the housewife groups' potentials to approach the standard on the community product management system in Maesalongnok sub-district, Mae Fa Luang district, Chiang Rai province. Data were collected from 3 housewife groups in Maesalongnok district, Mae Fa Luang district, Chiang Rai province; 1) Ban Tong Ja Sai's Chilli Paste Group consisted of 10 people, 2) Ban Lao Sib's Yao Tribal Hand Embroidered Fabric Group consisted of 17 people, and 3) Ban That's Lisu Tribal Hand Embroidered Fabric Group consisted of 11 people. Research instruments used in this study are 3 sets which are 1) interview form, 2) SWOT analysis form, and 3) evaluation form. Data were analyzed by using content analysis and narrative analysis, and analyzed the data by using the instant statistical program. The statistics used in this

study are frequency, percentage, and present the results of the data analysis in the form of a description table.

For their self-assessments according to the standard on the community product management system, the findings revealed that the overall potentiality of Ban Tong Ja Sai's Chilli Paste Group was quite low, because there was mostly no documentation or evidences according to the system. On the contrary, both Ban Lao Sib's Yao Tribal Hand Embroidered Fabric Group as well as Ban That's Lisu Tribal Hand Embroidered Fabric Group had a moderate level of the overall potentiality; the documentation or evidences were managed according to the regulation without implementation in a systematic and complete manner.

According to the community product management system standard, the finding of the group management potentiality as well as the self-assessment of the three housewife groups revealed that the lack of knowledge on accounting and financial management; moreover, product improvement and package design were not consistent with the market demand trend. Even so, when their potentials on the accounting and financing management had already been developing, they learned more knowledge that brought them the capacity on calculating the production cost and preparing the suitable accounting and finance management system effectively. Moreover, they clearly understood how to employ the accounting data for dealing with tax and financial planning; money management planning; and financial management planning according to the accurate technicalities could completely indicate the actual situation of the group's operation. In addition, for the product and package development, housewife groups had developed, improved, and changed the labels that were conformed to the products in order to meet the consumer needs, and also designed the sticker label related to the product of each housewife group.

The finding on the management guidelines for strengthening community products and being able to approach the community product management system standard revealed that the government sectors should participate in supporting and promoting the application of the community product standard for the housewife groups, or passing on the knowledge and perception of applying for the standards of any kind of products that uncomplicated, convenient, and fast informed procedure were provided. That auditors as mentors for consulting and advising should be provided by the government sectors as much as possible would help them to achieve their effective and agile operations as so

to create the most improved products according to the standards. Moreover, marketing promotion plan should be provided; meanwhile, some supportive budgets should be offered in the form of projects or activities by the government sectors in order to further develop the housewife groups' product quality. The more their products get the high quality, the more their motivation for certifying their community products will be increased. Then the housewife groups will more appreciate the benefits of the community product certification.

Keywords: Potentiality development, Housewife groups, Maesalongnok sub-district, Community product

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้านและจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นับเป็นจังหวะเวลาที่ทำนายอย่างมากที่ประเทศไทยต้องปรับตัวขนานใหญ่ โดยจะต้องเร่งพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม ให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้านเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยท่ามกลางการแข่งขันในโลกที่รุนแรงขึ้นมากแต่ประเทศไทยมีข้อจำกัดหลายด้าน และประเทศต้องเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ในทุกด้าน ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กับการเร่งยกระดับทักษะฝีมือแรงงานกลุ่มที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดแรงงานและกลุ่มที่อยู่ในตลาดแรงงานในปัจจุบันให้สอดคล้องกับสาขาการผลิตและบริการเป้าหมาย และการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี รวมถึง การพัฒนาคนในภาพรวมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัยที่สามารถบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตได้อย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์จากการยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ และยกระดับคุณภาพบริการสาธารณสุขให้ทั่วถึงในทุกพื้นที่ นอกจากนั้นในช่วงเวลาต่อจากนี้การพัฒนาต้องมุ่งเน้นการพัฒนาเชิงพื้นที่และเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของเมืองต่าง ๆ ให้สูงขึ้นภายใต้การใช้มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ลักษณะการใช้ที่ดิน การจัดระเบียบผังเมือง และความปลอดภัยตามเกณฑ์เมืองน่าอยู่ที่เหมาะสมเพื่อกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทั่วถึงและเป็นการสร้างฐานเศรษฐกิจและรายได้จากพื้นที่เศรษฐกิจใหม่มากขึ้น ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำภายในสังคมไทยลง และในขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันจากการ

พัฒนาเมืองให้น่าอยู่เป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ทั้งตอนในและตามแนวจุดชายแดนหลัก (สำนักนายกรัฐมนตรี.
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559 : 1)

จังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะพื้นที่ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวมาเยือนจำนวนมากและเพิ่มขึ้นในแต่ละปี จึงทำให้มีสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนที่หลากหลาย ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีอย่างหลากหลายแต่ยังขาดกระบวนการบริหารจัดการที่ถูกต้องและเป็นระบบ เพื่อให้สินค้าชุมชนสามารถสร้างรายได้ สร้างงานให้กับคนในท้องถิ่นและชุมชน โดยสินค้าจะสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนสินค้าต้องมีมาตรฐาน คือ “มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน” ซึ่งมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน คือ ข้อกำหนดด้านคุณภาพที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นที่เชื่อถือ เป็นที่ยอมรับ และสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้กลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ซึ่งในปัจจุบัน พบว่า การดำเนินงานด้านการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชนยังไม่มีกระบวนการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เช่น ยังไม่มีการบริหารจัดการด้านบุคลากรที่รับผิดชอบงานการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านงบประมาณไม่มีการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เพียงพอและทั่วถึง บุคลากรที่เกี่ยวข้องยังไม่เคยได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน และไม่มีการติดตามผลประเมินผลการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจการศึกษาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เพื่อพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ของชุมชน ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ทางกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้กำหนดไว้ให้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพสำหรับกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน และท้องถิ่นนำไปใช้ในการบริหารจัดการให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะต้องครอบคลุมรูปแบบการจัดการธุรกิจ 5 หมวด คือ หมวด 1 ด้านการบริหารองค์กรและบุคลากร หมวด 2 การบริหารจัดการตลาดและลูกค้า หมวด 3 การบริหารจัดการด้านการผลิตและบริการ หมวด 4 การบริหารจัดการด้านบัญชี และการเงิน หมวด 5 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาสู่ความยั่งยืน อันจะเป็นการพัฒนาศักยภาพคน กลุ่มหรือองค์กรด้านอาชีพ ในชุมชนเพื่อให้กลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ให้ความเข้าใจและมีความรู้ในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งมีการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และสามารถเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยมีกระบวนการและวิธีการจัดการทุนทางธรรมชาติ ทรัพยากรในท้องถิ่น ผลผลิตที่ได้ มีการนำความรู้และภูมิปัญญาหรือทุนทางสังคมมาบริหารจัดการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวชุมชน และสังคม เพื่อประโยชน์ในการบริโภค สร้างอาชีพที่มั่นคง และสร้างรายได้แก่คนในครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการของกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสามารถเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ของชุมชน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. กลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย มีการพัฒนาและสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนและเติบโตอย่างมีคุณภาพ
2. ทราบแนวทางในการพัฒนาอาชีพและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาธุรกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาชุมชน
3. คนในชุมชนและท้องถิ่นมีความสามารถในการสร้างงาน สร้างอาชีพ รวมทั้งมีความสามารถในการคิด การวิเคราะห์ปัญหา และสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม และสามารถนำข้อมูลที่ได้เป็นต้นแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนอื่นได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มแม่บ้าน โดยใช้การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคขององค์กร ที่เกี่ยวกับกลุ่มแม่บ้านที่ผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด ซึ่งการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เป็นการวิเคราะห์ภายในองค์กร โอกาสและอุปสรรค เป็นการวิเคราะห์ภายนอกองค์กร
2. การวิเคราะห์การบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้าน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ร่วมกับการวิเคราะห์รูปแบบการจัดการธุรกิจ 5 หมวด คือ หมวด 1 ด้านการบริหารองค์กรและบุคลากร หมวด 2 การบริหารจัดการตลาดและลูกค้า หมวด 3 การบริหารจัดการด้านการผลิตและบริการ หมวด 4 การบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน หมวด 5 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาสู่ความยั่งยืน เพื่อให้ทราบว่า มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการอยู่ในระดับใด และกลุ่มแม่บ้านมีปัญหาลักษณะใดในการบริหารจัดการอยู่ในระดับใด ควรมีการปรับปรุงด้านใดให้มีความเข้มแข็งและสามารถเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้คือ กลุ่มแม่บ้านที่ผลิตภัณฑต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จำนวน 13 หมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ใช้การเลือกแบบมีจุดมุ่งหมาย หรือการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากการพิจารณาของผู้วิจัยโดยตรงที่เน้นลักษณะของ กลุ่มตัวอย่างที่มีการดำเนินงานที่เป็นกลุ่มแม่บ้าน โดยผู้วิจัยเจาะจงเลือกจากกลุ่มแม่บ้านที่มีการดำเนินงานของกลุ่มมาแล้วมากกว่า 1 ปี มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประธาน รองประธาน และสมาชิกของกลุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มน้ำพริกบ้านตงจาใส จำนวน 10 คน 2) กลุ่มผ้าปักบ้านเลียบ จำนวน 17 คน และ 3) กลุ่มแม่บ้านลิซอผ้าปักบ้านธาตุ จำนวน 11 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ชุด

1. แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยทำการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
2. แบบวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ผู้วิจัยใช้วิธีการสนทนากลุ่มเพื่อร่วมกันศึกษาศักยภาพการดำเนินงานและหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน

3. แบบประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นแบบสอบถามแบบ Rating Scale โดยมีระดับการให้คะแนน 5 ระดับ ผู้วิจัยใช้แบบประเมินที่ปรับปรุงจากการประเมินตนเองตามมาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน (มจก.) ประเมินการจัดการธุรกิจ 5 หมวด คือ หมวด 1 การบริหารจัดการองค์กรและบุคลากร หมวด 2 การบริหารจัดการตลาดและลูกค้า หมวด 3 การบริหารจัดการด้านการผลิตและบริการ หมวด 4 การบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน หมวด 5 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาสู่ความยั่งยืน

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้การวิเคราะห์คะแนนการประเมิน โดยมีเกณฑ์การประเมินเพื่อให้ทราบว่าการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการอยู่ในระดับใด และกลุ่มแม่บ้านทราบผลการประเมินเพื่อใช้ในการปรับปรุงด้านใดให้มีความเข้มแข็งและสามารถเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ของชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชุมชนและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย และเอกสารอื่น ๆ ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้าน

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามที่เก็บข้อมูลตามเครื่องมือที่กำหนดไว้ในการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มแม่บ้านที่ได้คัดเลือกทั้งหมด 3 กลุ่ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปและสถานการณ์ภาพกลุ่ม เช่น ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่ม ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ

การผลิต ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการตลาด ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานเบื้องต้น นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาสาระ การสังเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอเชิงพรรณนา

ระยะที่ 2 การสนทนากลุ่ม ทั้งหมด 3 กลุ่มแม่บ้าน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพการดำเนินงาน และหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ใช้เทคนิคการวิเคราะห์สถานการณ์ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาสาระ การสังเคราะห์เนื้อหาหามาเสนอเชิงพรรณนา

ระยะที่ 3 การประเมินกลุ่มแม่บ้านที่ได้คัดเลือกทั้งหมด 3 กลุ่ม โดยใช้แบบประเมินศักยภาพของกลุ่มแม่บ้าน การประเมินตนเองตามมาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน (มจก.) ประเมินการจัดการธุรกิจ 5 หมวด โดยมีเกณฑ์การประเมินเพื่อให้ทราบว่ามีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการ อยู่ในระดับใด และมีการนำข้อมูลคืนสู่กลุ่มแม่บ้านให้กลุ่มทราบผลการประเมินเพื่อใช้ในการปรับปรุงด้านใด ให้มีความเข้มแข็งและสามารถเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ของชุมชน นำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ทางสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. ศักยภาพของกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

กลุ่มน้ำพริกบ้านตงจาไส พบว่า ทำการผลิตน้ำพริก มีทั้งน้ำพริกกุ้งและน้ำพริกหม่าล่า โดยเป็นการรวมกลุ่มกันเอง ขนาดของกลุ่มแม่บ้านเป็นขนาดเล็ก มีสมาชิกไม่เกิน 15 คน โดยภาพรวมสมาชิกของกลุ่มมีทักษะและความรู้ในการผลิตน้ำพริก ในด้านบุคลากรกลุ่มยังไม่มีกำหนดโครงสร้าง แต่มีการแบ่งหน้าที่ของประธาน รองประธาน กรรมการ และสมาชิกอย่างชัดเจน มีระยะเวลาดำเนินการอยู่ในช่วง 4-6 ปี มีรายได้ของกลุ่ม 15,000-20,000 บาท ต่อเดือน มีเงินทุนหมุนเวียนในการซื้อวัตถุดิบเป็นเงินทุนหมุนเวียนที่ได้จากการรวมหุ้นกัน และมาจากกำไรที่ได้รับจากการจำหน่ายตั้งแต่เริ่มต้น และกลุ่มแม่บ้านยังไม่มีระบบควบคุมทางการเงิน ไม่มีการดำเนินการสรุปผลกำไร ขาดทุน การจัดเก็บข้อมูลการเงิน ที่เหมาะสม โดยมีศักยภาพการผลิตด้านวัตถุดิบ มีแหล่งจัดซื้อวัตถุดิบในการผลิตน้ำพริกที่เพียงพอในการใช้ผลิตแต่ไม่ใช่วัตถุดิบในท้องถิ่น โดยเป็นการสั่งซื้อวัตถุดิบจากแหล่งอื่น มีรูปแบบในการจัดจำหน่ายน้ำพริก 2 ลักษณะ คือ ขายปลีก โดยจะดำเนินการขายปลีก ณ แหล่งผลิต และตลาดในชุมชน

จากการศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค พบว่า มีจุดแข็ง คือ มีประธานเป็นผู้นำที่ดี มีความเสียสละ พยายามให้ทำงานในการนำสมาชิกดำเนินงานกลุ่ม และมีสูตรในการผลิตน้ำพริกและทำการผลิตมาเป็นเวลานาน โดยสมาชิกมีทักษะประสบการณ์ในการผลิตน้ำพริกเป็นอย่างดี มีจุดอ่อน คือ กลุ่มยังขาดความรู้และทักษะในการจัดระบบการเงิน-การบัญชี การจดบันทึกไม่ถูกต้อง บันทึกบ้างเป็นบางครั้ง ไม่ทราบต้นทุนการผลิตที่แท้จริง ผลิตภัณฑ์น้ำพริกมีหลากหลายกระปุกน้ำพริกที่ไม่แสดงรายละเอียดข้อมูลครบถ้วน ฉลากไม่สวย ไม่มีตราสัญลักษณ์ (Logo) ของตนเอง อีกทั้งบรรจุภัณฑ์มีสภาพด้อย ดูไม่มีมูลค่า บรรจุภัณฑ์ไม่คงทน มีโอกาส คือ กลุ่มน้ำพริกบ้านตงจาไสได้รับโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนและ

ช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ และมีอุปสรรค คือ กลุ่มผู้บริโภคจำนวนน้อย และผลิตภัณฑ์น้ำพริกยังขาดความเชื่อมั่น เชื่อถือจากผู้บริโภค

กลุ่มผ้าปักลายเข้าบ้านเลาสิบ พบว่า ทำการผลิตภัณฑักระเปาะและเครื่องแต่งกายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะเป็นลายเข้าผ้าปักชนเผ่าเมี่ยน มีผลิตภัณฑ์ทั้งกระเปาะ ผ้าคลุม ผ้าปูโต๊ะ ผ้ามัดแต่ง และชุดชนเผ่าเมี่ยน โดยเป็นการรวมกลุ่มกันจากการเข้าร่วมโครงการของภาครัฐ “โครงการชุมชนพอเพียง” ขนาดของกลุ่มแม่บ้านเป็นขนาดย่อม มีสมาชิกระหว่าง 16-50 คน ระยะเวลาดำเนินการอยู่ในช่วง 7-9 ปี มีรายได้ของกลุ่ม 5,000-7,000 บาท ต่อเดือน ในการซื้อวัตถุดิบ เป็นเงินทุนหมุนเวียนเริ่มแรกมาจากการสนับสนุนจากภาครัฐ กลุ่มแม่บ้านยังไม่มีระบบควบคุมทางการเงิน อย่างไรก็ตามกลุ่มผ้าปักบ้านเลาสิบมีการบันทึกรายการ รายรับ-รายจ่าย หรือระบบบัญชีอย่างง่าย ๆ โดยประธานเป็นผู้ดำเนินการ แต่ยังไม่มีการดำเนินการสรุป ผลกำไร ขาดทุน การจัดเก็บข้อมูลการเงินที่เหมาะสม มีการจัดจำหน่ายแบบขายปลีก ในด้านบุคลากรกลุ่ม มีการกำหนดโครงสร้างและการแบ่งหน้าที่ของประธาน รองประธาน กรรมการ และสมาชิกอย่างชัดเจน

จากการศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค พบว่า มีจุดแข็ง คือ การมีคู่แข่งในตลาดน้อย อีกทั้งมีจุดแข็งในเรื่องวัตถุดิบ กลุ่มผ้าปักบ้านเลาสิบมีแหล่งวัตถุดิบเพียงพอ หาได้ง่าย และราคาไม่สูง ประกอบกับกลุ่มมีผู้นำที่ดี มีประธานที่มีความเสียสละ ทุ่มเทให้กับงานในการนำสมาชิกดำเนินงานกลุ่ม และกลุ่มมีสถานที่ผลิต มีอาคารที่ทำการกลุ่มเป็นของตนเอง แยกสถานที่ผลิตชัดเจน มีจุดอ่อน คือ กลุ่มยังขาดความรู้และทักษะในการจัดระบบการเงิน-การบัญชี การจดบันทึกบัญชี ที่กลุ่มมีการบันทึกบ้างเป็นบางครั้ง แต่ยังไม่มีความถูกต้องและเป็นระบบ ยังไม่มีโอกาส คือ การสนับสนุนและช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ กลุ่มมีโอกาสพัฒนาเพราะดำเนินงานสร้างงานให้กับหมู่บ้าน มีอุปสรรค คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดเตรียมเอกสาร และกลุ่มยังไม่เคยดำเนินการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนกลุ่มลือผ้าปักบ้านธาตุ พบว่า ทำการผลิตภัณฑักระเปาะและเครื่องแต่งกายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะเป็นลายเข้าผ้าปักชนเผ่าลือ มีผลิตภัณฑ์ทั้งกระเปาะ หมวก และชุดชนเผ่าลือ โดยเป็นการรวมกลุ่มกันเอง มีสมาชิกระหว่าง 16-50 คน ในด้านบุคลากร กลุ่มยังไม่มีกำหนดโครงสร้าง แต่มีการแบ่งหน้าที่ ของประธาน รองประธาน กรรมการ และสมาชิกอย่างชัดเจน มีระยะเวลาดำเนินการอยู่ในช่วง 10 ปี ขึ้นไป มีรายได้ของกลุ่ม 5,000-7,000 บาท ต่อเดือน กลุ่มแม่บ้านยังไม่มีระบบควบคุมทางการเงิน และไม่มี การดำเนินการสรุปผลกำไร ขาดทุน และการจัดเก็บข้อมูลการเงินที่เหมาะสม โดยวัตถุดิบไม่ใช่วัตถุดิบในท้องถิ่นจะเป็นการสั่งซื้อวัตถุดิบจากแหล่งอื่น รูปแบบในการจัดจำหน่าย คือ ผลิตตามการสั่งซื้อ หากได้รับคำสั่งซื้อจะส่งต่อไปยังสมาชิกกลุ่มให้ดำเนินการผลิตตามแบบที่ได้รับการส่งนำมาจำหน่ายต่อไป

จากการศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค พบว่า มีจุดแข็ง คือ การผลิตผลิตภัณฑ์มีแหล่งวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเพียงพอ อีกทั้งใช้สมาชิกเป็นแรงงานในการผลิต โดยมีทักษะ ประสบการณ์ในการผลิต มีประสบการณ์ในการเย็บปัก มีจุดอ่อน คือ ยังขาดความรู้และทักษะในการจัดระบบการเงิน-การบัญชี ผลิตภัณฑ์ไม่มีฉลากแสดงรายละเอียดข้อมูลครบถ้วน ไม่มีตราสัญลักษณ์ของตนเอง บรรจุภัณฑ์มีลักษณะธรรมดา ใส่ซองพลาสติกใส บรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม และยังขาดการพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ

มีโอกาศ คือ มีโอกาศจากการได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ มีอุปสรรค คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดเตรียมเอกสาร และการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

2. ศักยภาพการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านตามแบบระบบมาตรฐาน
การจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน (มจก.) 5 หมวด

หน่วย : ร้อยละ			
ระบบมาตรฐานการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน (มจก.)	บ้านดงจาไส	บ้านเลาสิบ	บ้านธาตุ
หมวด 1 ด้านการบริหารองค์กรและบุคลากร	35.00	71.62	45.23
หมวด 2 ด้านการบริหารจัดการตลาดและลูกค้า	29.00	61.76	56.36
หมวด 3 ด้านการบริหารจัดการด้านการผลิตและการบริหาร	44.00	70.00	51.59
หมวด 4 ด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน	28.33	26.47	37.12
หมวด 5 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาสู่ความยั่งยืน	34.72	60.29	47.73
ภาพรวม	35.00	58.03	47.61

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านตามแบบระบบมาตรฐานการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน (มจก.) 5 หมวด พบว่า

กลุ่มน้ำพริกบ้านดงจาไส ในภาพรวมกลุ่มจัดอยู่ในระดับศักยภาพค่อนข้างต่ำ คิดเป็นร้อยละ 35.00 โดยส่วนใหญ่กลุ่มยังไม่มีการจัดทำเอกสาร/หลักฐาน ตามระบบ แต่เริ่มมีแนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกับระบบ โดยกลุ่มแม่บ้านน้ำพริกบ้านดงจาไสมีการจัดระบบมากที่สุดใน หมวด 3 ด้านการบริหารจัดการด้านการผลิตและการบริหาร คิดเป็นร้อยละ 44.00 รองลงมาคือ หมวด 1 ด้านการบริหารองค์กรและบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 35.00 หมวด 5 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาสู่ความยั่งยืน คิดเป็นร้อยละ 34.72 หมวด 2 ด้านการบริหารจัดการตลาดและลูกค้า คิดเป็นร้อยละ 29.00 และหมวด 4 ด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน คิดเป็น ร้อยละ 28.33 ตามลำดับ

กลุ่มผ้าปักลายเย้าบ้านเลาสิบ ในภาพรวมกลุ่มจัดอยู่ในระดับศักยภาพปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 58.03 โดยส่วนใหญ่มีเอกสาร/หลักฐาน ตามข้อกำหนด แต่ยังไม่มีการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ครบถ้วนโดยกลุ่มแม่บ้านผ้าปักบ้านเลาสิบมีการจัดระบบมากที่สุดในหมวด 1 คือ ด้านการบริหารองค์กรและบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 71.62 รองลงมา คือ หมวด 3 ด้านการบริหารจัดการด้านการผลิตและการบริหาร คิดเป็นร้อยละ 70.00 หมวด 2 ด้านการบริหารจัดการตลาดและลูกค้า คิดเป็นร้อยละ 61.76 หมวด 5 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาสู่ความยั่งยืน คิดเป็นร้อยละ 60.29 และหมวด 4 ด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน คิดเป็นร้อยละ 26.47 ตามลำดับ

กลุ่มสีซอผ้าปักบ้านธาตุในภาพรวมกลุ่มจัดอยู่ในระดับศักยภาพปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 47.61 โดยส่วนใหญ่มีเอกสาร/หลักฐาน ตามข้อกำหนด แต่ยังไม่มีการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นระบบครบถ้วน โดยกลุ่มแม่บ้านผ้าปักบ้านธาตุมีการจัดระบบมากที่สุดในหมวด 2 ด้านการบริหารจัดการตลาดและลูกค้า คิดเป็นร้อยละ 56.36 รองลงมา คือ หมวด 3 ด้านการบริหารจัดการด้านการผลิตและการบริหาร คิดเป็นร้อยละ 51.59 หมวด 5 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาสู่ความยั่งยืน คิดเป็นร้อยละ 47.73 หมวด 1 ด้านการบริหารองค์กรและบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 45.23 และหมวด 4 ด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน คิดเป็นร้อยละ 37.12 ตามลำดับ

จากการศึกษาศักยภาพของกลุ่มแม่บ้าน และการประเมินศักยภาพการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านตามมาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน 3 กลุ่ม พบว่า กลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สองนอกยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน อีกทั้งการออกแบบปรับปรุง พัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ ยังสอดคล้องกับแนวทางการจัดการของตลาด คณะผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เพื่อการเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ของชุมชน จำนวน 2 เรื่อง ดังนี้

1. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงินเพื่อการเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน” เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มแม่บ้านให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบัญชีและการเงิน วิธีการคำนวณต้นทุนการผลิต ทั้งด้านการจัดทำระบบบัญชีการบริหารเงินและการจัดการทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้สามารถเข้าใจในการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการวางแผนการเงินและภาษี การจัดทำแผนบริหารเงิน และการจัดการทางการเงิน ตามหลักวิชาการที่ถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มแม่บ้านรู้สถานะที่แท้จริงของการดำเนินงานได้อย่างถ่องแท้อีกด้วย

2. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อการเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน” เพื่อเป็นการผลิตผลิตภัณฑ์ เป็นการพัฒนา ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค การร่วมกันระหว่างกลุ่มแม่บ้านและวิทยากรเพื่อร่วมกันออกแบบ ปรับปรุง พัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือบรรจุภัณฑ์ สอดคล้องกับตัวสินค้า การออกแบบฉลากบรรจุภัณฑ์ที่สอดคล้องกับตัวผลิตภัณฑ์ของแต่ละกลุ่มแม่บ้าน

3. แนวทางการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสามารถเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ของชุมชน

- 3.1 ควรให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน ส่งเสริมการขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มแม่บ้าน หรือควรมีการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการหรือขั้นตอนการยื่นขอมาตรฐานและระบบมาตรฐานสินค้าประเภทต่าง ๆ ที่สะดวก ไม่ยุ่งยากซับซ้อนและทราบผลเร็ว หากเป็นไปได้ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐจัดเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจประเมินและให้คำปรึกษา คำแนะนำในลักษณะเป็นที่เสียใจ โดยจะเป็นแนวทางที่กลุ่มแม่บ้านสามารถนำมาปฏิบัติได้และมีความคล่องตัวในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้กลุ่มแม่บ้านดำเนินการจัดทำสินค้าให้ตรงกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์มากที่สุด

3.2 กลุ่มแม่บ้านต้องการให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนงบประมาณในลักษณะโครงการ/กิจกรรม ของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมากขึ้นซึ่งจะทำให้คุณภาพของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นและกลุ่มแม่บ้านเกิดแรงจูงใจที่จะขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อไป

3.3 หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุน ส่งเสริมด้านการตลาด การกำหนดแผนการส่งเสริมการตลาด หรืออาจจะหาช่องทางการจัดจำหน่ายให้กับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้าน อันจะทำให้กลุ่มแม่บ้านเกิดแรงจูงใจที่จะขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

3.4 ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มแม่บ้านที่ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันมีการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารหรือแลกเปลี่ยนช่วยเหลือกันในด้านต่าง ๆ เช่น การกำหนดราคาที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน หรือการช่วยเหลือด้านวัตถุดิบ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ รวมถึงการบริหารจัดการกลุ่มแม่บ้าน อันจะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่าง ๆ และถือว่าเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้อย่างดี เพื่อเป็นการรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด หน่วยงานภาครัฐควรมีการส่งเสริมการจดทะเบียนสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อป้องกันการลอกเลียนแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้าน

3.5 หน่วยงานภาครัฐควรมีการช่วยเหลือทางด้านการประชาสัมพันธ์ให้กับกลุ่มแม่บ้านให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มากขึ้น เพื่อให้สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกิดความภูมิใจในเครื่องหมายสัญลักษณ์ที่ได้รับมา

การอภิปรายผล

1. ศักยภาพของกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษาศักยภาพของกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค พบว่า ทุกกลุ่มแม่บ้านมีจุดแข็ง คือ คู่แข่งในตลาดน้อย เนื่องจากผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว การผลิตผลิตภัณฑ์โดยมีแหล่งวัตถุดิบเพียงพอที่ใช้ในการผลิต อีกทั้งใช้สมาชิกเป็นแรงงานในการผลิต โดยมีทักษะ ประสบการณ์ในการผลิต ประกอบกับมีผู้นำที่ดี ประธานมี ความเสียสละ พยายามให้ทำงานในการนำสมาชิกดำเนินงานกลุ่ม จุดอ่อน คือ ทุกกลุ่มแม่บ้านยังขาดความรู้ และทักษะในการจัดระบบการเงิน-การบัญชี ผลิตภัณฑ์ไม่มีฉลากแสดงรายละเอียดข้อมูลครบถ้วน ไม่มีตราสัญลักษณ์ ของตนเอง บรรจุภัณฑ์มีลักษณะธรรมดา ใส่ซองพลาสติกใส ขาดบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม และการส่งเสริมและหาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าที่หลากหลายทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด การผลิตจะเห็นว่า กลุ่มผลิตเป็นสินค้า Handmade ผลิตได้ทีละไม่มาก ทำการผลิตไม่สม่ำเสมอ และยังขาดการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ และกลุ่มไม่มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนา กลุ่มที่ชัดเจน โอกาส คือ ทุกกลุ่มแม่บ้านยังมีโอกาสพัฒนากลุ่มอีกมาก เนื่องจากกลุ่มได้รับการสนับสนุน และช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ อุปสรรค คือ ทุกกลุ่มแม่บ้านยังไม่ได้จัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจ ปัญหาส่วนหนึ่งมาจากการดำเนินการด้านเอกสารมีความยุ่งยากขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดเตรียมเอกสาร ส่วนการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนทุกกลุ่มแม่บ้านยังไม่เคยดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธาณินทร์ ศิลป์จารุ (2549 : 3) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และ

อุปสรรคของธุรกิจผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบจุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของธุรกิจผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จำแนกตามกลุ่มผลิตภัณฑ์อาหาร เครื่องดื่ม ผ้า/เครื่องแต่งกาย ของใช้/ของที่ระลึก และสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร ผลการวิจัย พบว่าจุดแข็งของธุรกิจ ได้แก่ ผู้นำมีประสบการณ์ มีความรับผิดชอบและศักยภาพความพร้อมในการเป็นผู้นำ มีแรงงานฝีมือดีจึงผลิตสินค้าได้คุณภาพ การประสานงานกันภายในกลุ่มเข้ากันได้เป็นอย่างดี จุดอ่อนของธุรกิจ ได้แก่ การขายสินค้าผ่านช่องทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ยังทำไม่ได้ผล ขาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าให้เป็นที่รู้จัก ไม่สามารถหาตัวแทนจำหน่ายสินค้าและช่องทางการกระจายสินค้าได้ และขาดการวางแผนการใช้จ่ายเงิน โอกาสของธุรกิจ ได้แก่ ระบบการติดต่อสื่อสารปัจจุบันมีความสะดวกและรวดเร็ว วัตถุดิบในพื้นที่มีเป็นจำนวนมากและได้มาตรฐานจึงผลิตสินค้าได้คุณภาพสูง ตลาดสินค้าขยายตัวเพิ่มขึ้นและลูกค้ามีความสนใจดูแลรักษาสุขภาพมากขึ้นจึงส่งผลต่อยอดขาย อุปสรรคของธุรกิจ ได้แก่ ภาวะราคาน้ำมันมีแนวโน้มสูงขึ้น ค่าเงินบาทแข็งตัวทำให้สินค้าส่งออกได้ยาก อัตราค่าครองชีพของประชาชนสูงขึ้นทำให้อำนาจการซื้อลดลง ไม่ได้รับการสนับสนุนเงินกู้จากสถาบันการเงินเหมือนในอดีต ธุรกิจมีขนาดเล็ก การระดมทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์จึงทำได้ยาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสาวลักษณ์ จิตติมงคล, สมพร นนทภา และ ยุพาภรณ์ ชัยเสนา (2558 : 105-106) วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านแปรรูปเนื้อสัตว์เข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน (มจก.) กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านแปรรูปเนื้อสัตว์บ้านนาจารย์ อำเภอมะนัง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า กลุ่มวิสาหกิจมีจุดแข็ง คือ มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนในจังหวัดกาฬสินธุ์ วัตถุดิบที่ใช้มีคุณภาพหาได้จากท้องถิ่น กระบวนการผลิตใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความมั่นคงทางการเงิน มีความเชี่ยวชาญในการผลิต มีจุดอ่อนที่เครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิตไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอ ยังขาดทักษะด้านเทคนิคการผลิต ขาดประสิทธิภาพของการควบคุมการผลิต ขาดการวิจัยและนวัตกรรม ด้านผลิตภัณฑ์ ขาดความรู้และทักษะในการจัดการระบบบัญชี และมีโอกาสได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว ผู้บริโภคซื้อเป็นที่ระลึก การจำหน่ายผลิตภัณฑ์กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานรัฐในการขยายตลาดไปยังต่างประเทศ อุปสรรคของกลุ่ม คือ มีคู่แข่งที่ผลิตผลิตภัณฑ์เดียวกัน และผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค มีผลตรงกันข้ามกับงานวิจัยของ คณิดา ไกรสันติ และรัสมนต์ คำศรี (2559 : 564) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุขาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุขาวดี และศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุขาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเดา ผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุขาวดีมีศักยภาพด้านผู้นำและการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ ผู้นำกลุ่มมีการสนับสนุนให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และการดำเนินงาน ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ด้านการผลิต มีแหล่งวัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นการลดต้นทุนในการผลิต มีการควบคุมคุณภาพสินค้าผ่านตามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เครื่องหมายรับรองฮาลาลและองค์การอาหารและยา (อย.) จนผลิตภัณฑ์ได้รับระดับ 4 ดาว ด้านสมาชิกและชุมชนมีรายได้เสริมและมีการจัดสรรเงินปันผลให้กับสมาชิกเป็นรายปี และผลกำไรบางส่วนนำมาทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ

แก้สมาชิก

2. ศักยภาพการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยการประเมินศักยภาพตนเองของกลุ่มแม่บ้านตามมาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน พบว่า ในภาพรวมกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย มีระดับศักยภาพตั้งแต่ค่อนข้างต่ำถึงระดับปานกลาง บางกลุ่มยังไม่มีจัดทำเอกสาร/หลักฐานตามระบบ และบางกลุ่มมีเอกสาร/หลักฐาน ตามข้อกำหนด แต่ยังไม่มีการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นระบบครบถ้วน ทั้งนี้ กลุ่มแม่บ้านมีความพร้อมในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานการจัดการ โดยกลุ่มแม่บ้านมีการจัดระบบที่คล้ายคลึงกัน โดยเรียงลำดับในการปฏิบัติตามระบบ คือ หมวด 3 ด้านการบริหารจัดการด้านการผลิตและการบริหาร หมวด 5 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาสู่ความยั่งยืน และหมวด 4 ด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน ซึ่งแตกต่างกับผลการวิจัยของ เสาวลักษณ์ จิตติมงคล, สมพร นนทภา และ ยุพาภรณ์ ชัยเสนา (2558 : 93) วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาศึกษากลุ่มแม่บ้านแปรรูปเนื้อสัตว์เข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน (มจก.) กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านแปรรูปเนื้อสัตว์บ้านนาจารย์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การวิเคราะห์การบริหารจัดการกลุ่มโดยใช้เกณฑ์ประเมิน 5 หมวด ในภาพรวมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการจัดทำระบบทุกหมวดอยู่ในระดับดีมาก โดยส่วนใหญ่มีการจัดทำเอกสาร/หลักฐาน มีการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับระบบ และมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีระบบบริหารจัดการ คือ หมวด 3 ด้านการบริหารจัดการด้านการผลิตและการบริการ คิดเป็นร้อยละ 95.38 หมวด 4 ด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน คิดเป็นร้อยละ 85.36 หมวด 1 ด้านการบริหารองค์กรและบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 81.05 หมวด 5 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาวิสาหกิจ สู่ความยั่งยืน คิดเป็นร้อยละ 80.86 และหมวด 2 ด้านการบริหารจัดการด้านการตลาด คิดเป็นร้อยละ 80.00 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของกลุ่มแม่บ้านในเรื่องแนวทางการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนในรูปแบบการสร้างเครือข่าย ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงานทำให้เกิดประโยชน์ในทางธุรกิจ
2. กลุ่มแม่บ้านควรมีการบูรณาการร่วมกันเพื่อพัฒนาและเพิ่มศักยภาพจากจุดแข็งที่มีและโอกาสที่เกิดขึ้น ลดจุดอ่อนและอุปสรรคเพื่อการดำเนินงานที่ยั่งยืน โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเชิงลึกถึงปัญหาของการจัดการเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

2. ควรศึกษาความสามารถในการปรับตัวของกลุ่มแม่บ้านเพื่อเข้าสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน
3. ควรมีการศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน
4. ควรมีการศึกษาสภาพการดำเนินงานของธุรกิจผลิตภัณฑ์ชุมชน และผลที่เกิดจากการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

รายการอ้างอิง

- คณิตา ไกรสันติ และ รัสมนต์ คำศรี. (2559). แนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา. ใน *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 7 23 มิถุนายน 2559* (หน้า 554-566). สงขลา: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2549). การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของธุรกิจผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์. *วารสารวิชาการเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม*, 1(2), 3-16.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักฯ.
- เสาวลักษณ์ จิตติมงคล, สมพร นนทภา และ ยุพากรณ์ ชัยเสนา. (2558). *รูปแบบการพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านแปรรูปเนื้อสัตว์เข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน (มจก.) กรณีศึกษา กลุ่มแม่บ้านแปรรูปเนื้อสัตว์บ้านนาจารย์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ : รายงานการวิจัย*. กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์.

การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชน
ในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย

The Empowerment of Community Potentials for Inequality Reduction of
People in Remote Ares of Chiang Rai Province

(Received: September 15, 2020; Revised: October 2, 2020; Accepted: October 16, 2020)

ภุริพัฒน์ แก้วศรี^{1*} จิระ ประทีป²

Phuripat Kaewsri^{1*} Chira Prateep²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนในการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย และ 3) เพื่อเสนอรูปแบบแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย

การศึกษาได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยใช้วิธีการสำรวจจาก 418 ครั้วเรือนการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยประชาชนและผู้นำชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 2 ขนาด โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง รวม 40 คน และการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยประชาชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิภาควิชาการ จำนวน 15 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง

จากการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย ด้านสิทธิและโอกาสในการรับบริการสาธารณะ ประสบการณ์ในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ชนบทแตกต่างไปจากพื้นที่ในเขตเมือง ด้านสิทธิและโอกาสในการได้รับความยุติธรรม ขาดการส่งเสริมให้ประชาชนพื้นที่ชนบทรับรู้สิทธิในกระบวนการยุติธรรม ด้านการส่งเสริมให้คนพิการ ผู้ดูแลคนพิการ ผู้มีแนวโน้มพิการพื้นที่ชนบท ให้มีโอกาสและช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการและการบริการ ยังมีน้อยมาก และด้านสิทธิและโอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนในพื้นที่ชนบทขาดโอกาสในการร้องเรียนเรื่องต่าง ๆ อย่างเท่าเทียม

สำหรับศักยภาพชุมชนในการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย จากการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่และขนาดกลาง

¹ สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยรังสิต

Institute of Public Administration and Public Policy, Rangsit University

* email: khunphuri.2526@gmail.com

² สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยรังสิต

Institute of Public Administration and Public Policy, Rangsit University

โดยแบ่งศักยภาพออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสังคม และด้านทรัพยากรธรรมชาติ

ส่วนรูปแบบแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชน
ในพื้นที่ชนบทจังหวัดเชียงรายนั้น ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบดังกล่าวควรประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ
หรือที่เรียกว่า Uni-equality Model

คำสำคัญ: ศักยภาพชุมชน พื้นที่ชนบทจังหวัดเชียงราย แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพ

Abstract

The objectives of this study are 1) to analyze the problem of inequality of people in remote area of Chiang Rai province, 2) to analyze the potential of the community to reduce the inequality problem of people in remote area of Chiang Rai province, and 3) to propose a model for community empowerment approach to reduce the inequality problem of people in remote area of Chiang Rai province.

The study used quantitative and qualitative research methods. Using a survey of 418 households. In-depth interview with group discussions consisted of 15 people, community leaders, government officials, the private sector, and academic experts.

The study found that, the problem of inequality of people in remote area of Chiang Rai province, rights and opportunities for public service; the working experience of teachers and education officer in rural areas are different from urban areas. Rights and opportunities to justice; lack of promotion of people in rural areas to recognize the rights of justice. On promoting the disabled handicapped people with disabilities in rural areas to provide opportunities and access to information on rights, welfare, and services are very little. Rights and opportunities; for political participation, people in rural areas lack the opportunity to equally make complaints. For the potential of the community to reduce the inequality problem of people in remote area of Chiang Rai province found that, the analysis of community potential in the area of the large and medium of subdistrict Administrative organization are divided into 3 areas: management, social, and natural resources.

For the model of community empowerment approach to reduce the inequality problem of people in remote area of Chiang Rai province. The study found that, the model should consist of 10 elements, known as the Inequality Model.

Keywords: Community potential, Rural area of Chiang Rai province, Community empowerment approach

บทนำ

ข้อบ่งชี้ถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมประการหนึ่งซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน คือ ความยากจนกระจุกตัวหนาแน่นอยู่ในพื้นที่เขตชนบทมากกว่าเขตเมือง ข้อมูลเมื่อปี 2559 เขตชนบท มีสัดส่วนคนจนร้อยละ 10.65 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8.91 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559 : 10) เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย อันเนื่องมาจากประเทศไทยมีลักษณะของการเป็นเมือง “โตเดี่ยว” กล่าวคือ มีกรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีการกระจุกตัวด้านการพัฒนาที่สูงมากเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ นอกจากเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองแล้ว ยังเป็นศูนย์กลางทางด้านการศึกษาโดยเป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาชั้นนำของประเทศจำนวนหลายแห่ง เช่นเดียวกับในด้านสาธารณสุขที่มีโรงพยาบาลและบุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งมีความสามารถความเชี่ยวชาญจำนวนมาก และมีเครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัย ซึ่งคนต่างจังหวัดที่ไม่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีก็ไม่สามารถเข้าถึงเพื่อรับบริการได้

จากรายงานของ CS Global Wealth Report 2018 ระบุว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจมากเป็นอันดับ 1 ของโลก โดยคนไทยที่รวยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 1% เท่านั้น ที่ถือครองทรัพย์สินทั้งหมดมากถึง 66.90% ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงสถิติที่ตอกย้ำให้เห็นถึงสถานการณ์ของความเหลื่อมล้ำของไทยได้อย่างชัดเจน

นอกจากนี้ข้อมูลตัวชี้วัดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำให้ได้ทราบถึงสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย รายได้ครัวเรือนต่ำที่สุดในประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 69 ของประเทศ มีสัดส่วนของคนจนร้อยละ 11.87 และครัวเรือนเป็นหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคร้อยละ 24.79 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความยากจน ที่เกิดขึ้นในจังหวัดเชียงราย ประกอบกับข้อมูลประเด็นปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ว่าความไม่เท่าเทียมกันของรายได้อยู่ที่ร้อยละ 40.55 ลำดับที่ 43 ของประเทศ ถึงแม้ว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงรายปี 2562 นั้นจะอยู่ในอัตราร้อยละ 3.4 โดยได้รับแรงหนุนจากภาคบริการ ภาคเกษตร การค้าชายแดน และการบริโภคภาคเอกชน เป็นสำคัญก็ตาม

ในพื้นที่ชนบทของจังหวัดเชียงราย ประชากรส่วนใหญ่ยังมิมีฐานะยากจน ซึ่งรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนในจังหวัดเชียงรายต่ำที่สุดของประเทศ ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตร เกษตรกรขาดเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน รายได้เฉลี่ยต่อคนต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของประเทศ ทำการเกษตรแบบขาดการบริหารจัดการด้านการผลิต และเกิดจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ เช่น ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติจากความไม่แน่นอนของสภาพอากาศอาจทำให้เกิดภัยธรรมชาติขึ้นได้และกระทบต่อปริมาณผลผลิตสินค้าภาคเกษตร และการปรับตัวสูงขึ้นของราคาสินค้าเกษตรส่งผลต่อค่าครองชีพของประชาชน ทำให้กำลังซื้อลดลง นอกจากนี้ยังมีปัญหาต้นทุนการผลิตสินค้าภาคเกษตรสูงขึ้นในขณะที่ราคาสินค้าเกษตรบางชนิดยังทรงตัวอยู่ในระดับต่ำจะกระทบต่อรายได้เกษตรกรและส่งผลกระทบต่อกำลังซื้อลดลง

ด้วยสาเหตุดังกล่าวข้างต้น งานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาศักยภาพชุมชนเพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอและ
แนวทางในการเสริมสร้างศักยภาพเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนในการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท
จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อเสนอรูปแบบการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชน
ในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานของสภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนและศักยภาพบริบท
ของชุมชน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย
2. หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนสามารถนำไปเพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบในกระบวนการ
การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หรือข้อบัญญัติตำบล รวมถึงเพื่อเสนอเป็นแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพ
ชุมชนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ
3. นำข้อมูลไปประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อนำเสนอแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ มีขอบเขตเนื้อหาในการศึกษาประเด็นการเสริมสร้างศักยภาพชุมชน เพื่อลด
ปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย

1. ความเหลื่อมล้ำด้านสิทธิและโอกาสของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย ประกอบ
ไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) สิทธิและโอกาสในการรับบริการสาธารณะ 2) สิทธิและโอกาสในการได้รับ
ความยุติธรรม 3) สิทธิและโอกาสของเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส 4) สิทธิและ
โอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. ศักยภาพชุมชนในการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในภาพรวม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ
2.1 ศักยภาพชุมชนด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำ 2) ชีตความสามารถ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 ศักยภาพชุมชนด้านสังคม ได้แก่ 1) การประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการเข้าถึงข้อมูล 2) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการชุมชน 3) ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.3 ศักยภาพชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

3. แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพชุมชน

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย จำนวน 18 อำเภอ และองค์การบริหารส่วนตำบล 70 แห่ง

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ทำการศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาประชาชนในเขตพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย ทั้ง 18 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเวียงชัย อำเภอเชียงของ อำเภอเทิง อำเภอพาน อำเภอป่าแดด อำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่สาย อำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอพญาเม็งราย อำเภอเวียงแก่น อำเภอขุนตาล อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ลาว อำเภอเวียงเชียงรุ้ง อำเภอดอยหลวง และมีลักษณะรูปของการปกครองแบบองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 70 แห่ง

ขอบเขตระยะเวลา

การศึกษาการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย มุ่งเน้นการพัฒนาในช่วงการบริหารงานของรัฐบาล ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2561 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย มีระเบียบการศึกษาดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย

ใช้การสำรวจและสัมภาษณ์ ซึ่งประชากรประกอบด้วยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล 70 แห่ง มีจำนวนทั้งหมด 236,637ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยประชาชนซึ่งถือเป็นตัวแทนของครัวเรือนในพื้นที่ชนบทจังหวัดเชียงราย เมื่อเทียบตามเกณฑ์โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จำนวน 384 ครัวเรือน แต่ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเป็น 418 ครัวเรือน และใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) สำหรับกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกและแนวทางแก้ไขปัญหาลักษณะเฉพาะเจาะจง จำนวน 10 คน จากผู้ที่ตอบแบบสอบถามที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.79 และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์

เนื้อหาและการหาค่าสถิติพื้นฐาน

2. การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนในการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย

กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยผู้นำชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 2 ขนาด ขนาดละ 10 คน รวม 20 คน ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณา คือ ผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารชุมชน ไม่นต่ำกว่า 5 ปี และประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 2 ขนาด ขนาดละ 10 คน รวม 20 คน ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณา คือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ไม่น้อยกว่า 10 ปี รวมจำนวนทั้งสิ้น 40 คน

3. การเสนอรูปแบบการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชน ในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย

การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชน ในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย ดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การกำหนดองค์ประกอบเนื้อหาและแนวคิดการเสริมสร้างศักยภาพชุมชน เพื่อลดปัญหา ความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบทจังหวัดเชียงราย

ระยะที่ 2 การร่างแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของ ประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ผลการสนทนากลุ่มที่ได้ให้แนวคิดองค์ ประกอบเนื้อหาและแนวคิดการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนมาร่างเป็นแนวทาง จากนั้นใช้การประชุมเชิง ปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยประชาชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และ ผู้ทรงคุณวุฒิภาควิชาการ จำนวน 15 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจงจากผู้มีประสบการณ์บริหารหรือ ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ ชนบท จังหวัดเชียงราย มาอย่างน้อย 5 ปี

ระยะที่ 3 การตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพ ชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยประชาชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้การเลือก แบบเจาะจงจากแต่ละกลุ่มมากลุ่มละ 1 คน จากผู้มีประสบการณ์บริหารหรือปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย มาอย่างน้อย 5 ปี

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย จากการศึกษา สภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย

ผลการสำรวจสภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย พบว่า

มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสิทธิและโอกาสในการรับบริการสาธารณะ ด้านสิทธิและโอกาสในการได้รับความยุติธรรม ด้านสิทธิและโอกาสของเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส และอยู่ในด้านสิทธิและโอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมือง แม้ว่าภาพรวมของปัญหาความเหลื่อมล้ำทุกด้านอยู่ระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างด้านจะเห็นได้ว่า ด้านสิทธิและโอกาสของการรับบริการสาธารณะมีสภาพปัญหาสูงกว่าด้านอื่น เมื่อพิจารณาสภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำในแต่ละรายด้านจะพบว่า ด้านสิทธิและโอกาสในการรับบริการสาธารณะ ปัญหาความเหลื่อมล้ำสูงสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ชนบทที่ต่างไปจากพื้นที่เขตเมือง รองลงมา พื้นที่ชนบทขาดโอกาสที่ได้รับการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนที่ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ชนบทมีโอกาสทางการศึกษานั้นน้อยกว่าในเมือง ส่วนด้านสิทธิและโอกาสที่ได้รับการยุติธรรม ปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ชนบทรับรู้สิทธิในกระบวนการยุติธรรม ด้านของสิทธิและโอกาสของเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส ปัญหาในระดับมาก ได้แก่ การส่งเสริมให้คนพิการ ผู้ดูแลคนพิการ ผู้มีแนวโน้มพิการ พื้นที่ชนบท ให้มีโอกาสและช่องทางการเข้าถึงข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการ และบริการยังมีน้อยมาก และด้านสิทธิและโอกาสการมีส่วนร่วมทางการเมือง ปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ โอกาสในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ชนบทขาดความเป็นอิสระและประชาชนในพื้นที่ชนบทขาดโอกาสในการร้องเรียนเรื่องต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน

ภาพที่ 1 สภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย

และจากภาพข้างต้นสภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย จะเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ปัจจัยขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล ส่งผลต่อสภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านสิทธิและโอกาสในการรับบริการสาธารณะ ด้านของสิทธิและโอกาส การได้รับความยุติธรรม และด้านสิทธิและโอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากนี้ปัจจัย การรับรู้โครงการพัฒนาส่งผลต่อสภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านสิทธิและโอกาสเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส และด้านสิทธิและโอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และปัจจัยการไม่ได้ ประกอบอาชีพส่งผลต่อสภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านสิทธิและโอกาสในการรับบริการสาธารณะ

2. ศักยภาพชุมชนในการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย

จากการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนในการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย มีความจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของชุมชน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำดังนี้

2.1 สิทธิและโอกาสในการรับบริการสาธารณะ

ด้านการบริหารจัดการนั้น ผู้นำชุมชนพยายามผลักดันให้ชุมชนมีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการเข้าถึงข้อมูลด้านสิทธิและโอกาสในการรับบริการสาธารณะแต่ก็เป็นส่วนน้อยเพราะประชาชนยังขาดทักษะและความชำนาญในการใช้การสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทางด้านสังคม ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วม การเข้าไปเป็นกรรมการสถานศึกษาในท้องถิ่นของตนเองหรือเข้าไปสนับสนุน ด้วยการบริจาคเงินให้กับสถานศึกษาในชุมชนตามโอกาสสำคัญต่าง ๆ ซึ่งมักจะถูกเลือกจากชนชั้นนำทางสังคมโดยขาดการกระจายการมีส่วนร่วมจากคนทุกกลุ่มของสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมาผลิตเป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้ มีการดำเนินการในลักษณะกลุ่มอาชีพและวิสาหกิจชุมชนแต่ยังขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มักตอบสนองความต้องการของตลาดในท้องถิ่นหรือตลาดในประเทศ ยังขาดความรู้ความสามารถด้านการตลาดในวงกว้างโดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ

2.2 สิทธิและโอกาสในการได้รับความยุติธรรม

ด้านการบริหารจัดการ ผู้นำมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายพื้นฐานในการให้คำแนะนำกับประชาชน แต่ในบางครั้งก็มีการเลือกปฏิบัติเนื่องจากมีความใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ ด้านสังคม ประชาชนในชุมชนยังไม่มีส่วนร่วมในด้านสิทธิและโอกาสในการได้รับความยุติธรรม เนื่องจากการดำเนินงานของผู้นำชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการดำเนินงานภายใต้กรอบการทำงานและระเบียบข้อบังคับของภาครัฐเท่านั้นและในบางครั้งหากมีข้อพิพาทระหว่างประชาชนในพื้นที่กับกลุ่มทุน หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่มักจะเลือกอยู่ข้างนายทุนหรือภาคเอกชนมากกว่าประชาชนและมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านการเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเมื่อมีการทุจริตหรือประพฤติ มีข้อบกพร่องมีกระบวนการที่ซับซ้อนและหลายขั้นตอน ด้านสิ่งแวดล้อม มีการตั้งกฎระเบียบการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนอย่างเคร่งครัด แต่ก็ยังมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร มีการใช้สารเคมีต่าง ๆ เช่น ยาฆ่าแมลงและปุ๋ย

จะส่งผลให้เกิดการตกค้างของสารเหล่านี้ในดินและอาจกระจายไปสู่แหล่งน้ำหรือระบบนิเวศต่าง ๆ

2.3 สิทธิและโอกาสของเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

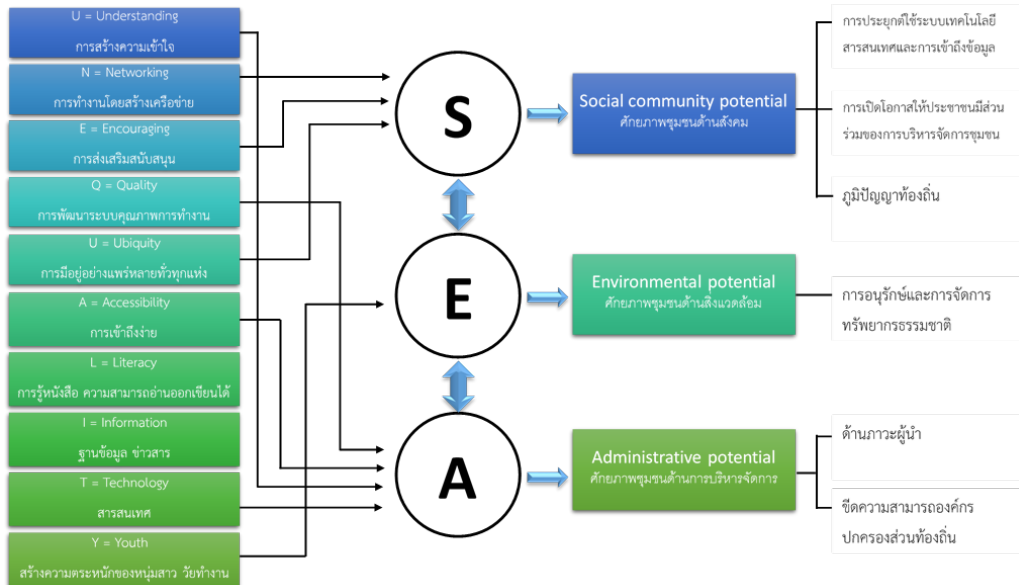
ด้านการบริหารจัดการ ผู้นำมีการส่งเสริมจัดตั้งกลุ่มและคณะกรรมการทำงานที่มีบทบาทและหน้าที่อย่างชัดเจนในการวางแผนพัฒนาการทำงานของสตรี แต่ยังขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานและกิจกรรมซึ่งขึ้นอยู่กับ การได้รับงบประมาณประจำปี อีกทั้งการพัฒนาสตรียังอยู่ในขั้นเริ่มต้นจึงไม่สามารถสร้างผลงานที่ชี้วัดถึงความก้าวหน้าของการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสตรีตามยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีได้อย่างเด่นชัด ด้านสังคม มีการเปิดโอกาสให้เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส ได้แสดงความคิดเห็นเพื่อสะท้อนถึงความต้องการในการได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ แต่ยังเป็นกลุ่มคนเดิมที่ได้รับการช่วยเหลือ ซึ่งเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นผู้กำหนด ด้านสิ่งแวดล้อม เด็ก เยาวชน นับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน เช่น กิจกรรมการบวชป่าของชุมชน เป็นต้น

2.4 สิทธิและโอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ด้านการบริหารจัดการ มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผ่านเวทีประชาคมก่อน ที่จะมีการจัดทำแผนงานพัฒนาชุมชน ด้านสังคม คนในชุมชนมีความสนใจในการติดตามข่าวสาร ติดตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทางการเมืองมากขึ้น และการเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่สามารถแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างเต็มที่ในการประชุมประจำเดือนของชุมชน ทั้งนี้ยังไม่มีช่องทางการรับฟังความคิดเห็นที่เป็นทางการ ด้านสิ่งแวดล้อม ให้สิทธิแก่ประชาชน ในพื้นที่เข้าถึงและบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ของตนเองตามกฎหมายในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ป่าชุมชน โฉนดชุมชน เป็นต้น แต่ในทางปฏิบัติประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องดังกล่าว

3. รูปแบบการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย

จากการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย ผ่านการพัฒนาศักยภาพชุมชน 3 ด้าน SEA ประกอบด้วย S = Social Community Potential ศักยภาพชุมชนด้านสังคม E = Environmental Potential ศักยภาพชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม และ A = Administrative Potential ศักยภาพชุมชนด้านการบริหารจัดการ สร้างเป็นแบบจำลอง เรียกว่า Uni-equality Model ซึ่งมีองค์ประกอบทั้งหมด 10 ประเด็น ในการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ ซึ่งต้องมีการนำไปประยุกต์เชื่อมโยงกับศักยภาพชุมชนทั้ง 3 ด้าน (SEA) ดังนี้

ภาพที่ 2 แบบจำลอง Uni-equality Model

การอภิปรายผล

1. สภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านการรับบริการสาธารณะสูงกว่าด้านอื่นทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการรับบริการสาธารณะเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่สำคัญในสังคมไทยที่ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้รับความเดือดร้อน ทั้งนี้ อติวิชัย แสงสุวรรณ (2558 : 1) พบว่า ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการรับบริการสาธารณะใน 3 ลำดับแรก คือ ประสบการณ์ในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ชนบทแตกต่างไปจากพื้นที่เขตเมือง พื้นที่ชนบทขาดโอกาสได้รับการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนที่ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ชนบทมีโอกาสทางการศึกษาน้อยกว่าพื้นที่ในเขตเมือง ซึ่งจัดอยู่ในประเด็นเรื่องของการศึกษาและด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นความเหลื่อมล้ำอย่างมากระหว่างพื้นที่ชนบทกับเมือง จัดอยู่ในมิติด้านการกระจายโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับ ศุจิรัตน์ จันทรวง (2559 : 146) พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในทางวิชาการ ใน 3 อันดับ ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน รองลงมา คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา ส่วนด้านที่ต่ำสุด ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้ในกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน และคณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนและสถานศึกษา

2. ศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงรายจากการศึกษา พบว่า ด้านสิทธิและโอกาสในการรับบริการสาธารณะเป็นปัญหาสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

ว่าประสบการณ์ในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ชนบทแตกต่างไปจากพื้นที่ในเขตเมือง ส่วนการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านสิทธิและโอกาสในการได้รับความยุติธรรมนั้น ประพิน นุชเปี่ยม (<https://www.stou.ac.th/Schoolnew/polsci/Uploaded-File/82427-14.pdf>, 2562) ได้อธิบายแนวคิดของการเข้าถึงความยุติธรรมไว้อย่างน่าสนใจว่า การเข้าถึงความยุติธรรมต้องมียุติธรรมประกอบ 2 ประการ คือ 1) ประชาชนต้องรับรู้และเข้าใจสิทธิของตน และ 2) ประชาชนต้องสามารถเข้าถึงและเกิดความเชื่อมั่นต่อสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินเรื่องความยุติธรรม ดังนั้น การเสนอแนวทางเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านสิทธิและโอกาสในการได้รับความยุติธรรมจึงสอดคล้องกับแนวคิดการเข้าถึงความยุติธรรมข้างต้น

3. รูปแบบแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย โดยใช้ชื่อรูปแบบ Uni-equality Model ซึ่งองค์ประกอบในรูปแบบโมเดลนี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยทลายกำแพงของความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เท่าเทียมกันของประชาชนในพื้นที่ชนบท ด้านบุคคล เริ่มจากการสร้างคนให้มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นทั้ง 4 ด้าน ควบคู่กับการสร้างการรู้หนังสือให้มีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ การสร้างความตระหนักแก่คนรุ่นใหม่วัยทำงานในชุมชนให้ความสนใจ การตระหนักคิดว่าควรร่วมมือในการปฏิบัติอย่างจริงจังในสิทธิและโอกาสด้านต่าง ๆ ในส่วนของชุมชน พัฒนาระบบฐานข้อมูลของชุมชนให้เป็นปัจจุบัน เพื่อนำมาใช้ในการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในรูปแบบของการทำงานโดยการสร้างเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน ควบคู่กับการส่งเสริมสนับสนุนจากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในท้องถิ่น และพัฒนาระบบคุณภาพการทำงาน การดำเนินงาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานทั้งภาครัฐและชุมชนให้เป็นไปอย่างถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ ที่สำคัญต้องเน้นการเข้าถึงง่ายสำหรับการใช้ทรัพยากรในการพัฒนามาบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน และมีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้เพื่อช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษา สอดคล้องกับ ศุจิรัตน์ จันทรวง (2559 : 146) พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมทางการบริหาร ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการศึกษาทางเลือกให้คนในชุมชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน รองลงมา ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ระดับจังหวัด

ผู้รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลสภาพ ปัญหา และแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย ไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือการกำหนดนโยบาย เช่น การมีส่วนร่วมและการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำให้ประชาชน การกำหนดนโยบาย

ที่ชัดเจน และการทำงานที่โปร่งใส เป็นต้น

2. ระดับพื้นที่

ผู้นำชุมชนควรเน้นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในด้านสิทธิและโอกาสอย่างทั่วถึงและส่งเสริมอาชีพ ฝึกทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานให้กับประชาชน กลุ่มแรงงานนอกระบบ รวมถึงกลุ่มผู้ไม่มีงานทำ เพื่อให้เกิดการสร้างงานและการมีอาชีพที่มั่นคง เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และควรมีการจัดตั้งตัวแทนจากหลายภาคส่วนให้มีบทบาทในการกระตุ้นและขับเคลื่อนแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำให้ประชาชน โดยเฉพาะที่จะประสานทั้งหน่วยงานในพื้นที่และนอกพื้นที่ นอกจากนั้นหน่วยงานของรัฐควรจัดโครงการหรือกิจกรรมที่จะทำให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับในการรับบริการสาธารณะ และ เปิดโอกาสและสร้างการมีส่วนร่วมให้กับประชาชนมากขึ้นในการบริหารจัดการด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการรับบริการสาธารณะ ตลอดจนควรมีการประสานความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการวางแผนและพัฒนาโครงการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกัน อาทิ การค้า การท่องเที่ยว สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควบคุ้ษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จของผู้นำชุมชนในการเสริมสร้างศักยภาพชุมชน เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท
2. ควบคุ้จัดทำโครงการติดตามและประเมินผลงานดำเนินงานการเสริมสร้างศักยภาพชุมชน เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบทเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน
3. ควบคุ้ษากระบวนการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของประชาชนให้มีความมั่นคงและยั่งยืน

รายการอ้างอิง

- ประพิน นุชเปี่ยม. (2561). *การเข้าถึงความยุติธรรมและธรรมาภิบาล*. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2562, จาก <https://www.stou.ac.th/Schoolnew/polsci/UploadedFile/82427-14.pdf>
- ศุจิรัตน์ จันทราบาง. (2559). การศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองอุทัยธานี. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 9(20), 137-150.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ
- อติวิทย์ แสงสุวรรณ. (2558). *ความเหลื่อมล้ำ*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

การออกแบบคู่มือท่องเที่ยวโดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมเพิ่มมูลค่าและส่งเสริมข้อมูล
การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตเมืองกาญจนบุรีให้เป็นการท่องเที่ยวแบบดิจิทัล
A Guidebook Design by Applying Augmented Reality to Create Value and
Promoting the Historical Tourist Attraction in Muang Kanchanaburi District
toward Digital Tourism

(Received: June 10, 2020; Revised: September 23, 2020; Accepted: October 16, 2020)

พัชรินทร์ บุญสมธป¹ ลิทธิพงศ์ พรอุดมทรัพย์² ปรางฉาย ปรัตคจริยา³

Patcharin Boonsomthop¹, Sittiphong Pornudomthap², Prangchay Paratkajariya³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การออกแบบคู่มือท่องเที่ยวโดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมเพิ่มมูลค่าและส่งเสริมข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตเมืองกาญจนบุรีให้เป็นการท่องเที่ยวแบบดิจิทัล” มีวัตถุประสงค์

1) เพื่อออกแบบคู่มือแนะนำแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตเมืองกาญจนบุรี โดยออกแบบให้รองรับเทคโนโลยีความจริงเสริม 2) เพื่อประเมินคู่มือท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่รองรับเทคโนโลยีความจริงเสริม และ 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการใช้งานคู่มือท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เป็นการวิจัยประยุกต์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวจำนวน 30 คน สำหรับทำแบบประเมินความพึงพอใจ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่มีข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมา จำนวน 5 แหล่ง ได้แก่ หนังสือ เอกสาร แผ่นพับ โบปลิว และเว็บไซต์ ใช้ซอฟต์แวร์ Adobe Photoshop และ Adobe Illustrator เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวฯ ผลการออกแบบคู่มือท่องเที่ยวฯ แบ่งออกเป็น 3 ยุค ซึ่งจะใช้สัปดาห์การแบ่งยุค 3 ยุคออกจากกัน เรียกอย่างง่ายว่า คู่มือท่องเที่ยว 3H-Tech Kanchanaburi AR โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง ที่พัก ร้านอาหาร สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมผ่าน QR Code ออกแบบโดยใช้ความเรียบง่ายของระบบกริดแบบคอลัมน์กริดเพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกเบา สบายตา และเป็นมิตร โดยนำเทคโนโลยีความจริงเสริมแทรกอยู่ระหว่างการอ่าน ซึ่งจะแสดงผลในรูปแบบโมเดล 3 มิติ คลิปวิดีโอ เพื่อทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ความรู้สึกเพลิดเพลิน และไม่น่าเบื่อ ผลการประเมินประสิทธิภาพคู่มือท่องเที่ยวฯ โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Faculty of Management Science, Kanchanaburi Rajabhat University

* e-mail: auiindy@gmail.com

² คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Faculty of Science and Technology, Phranakhon Rajabhat University

³ โครงการจัดตั้งวิทยาเขตสุพรรณบุรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Supanburi Campus Establishment, Kasatsart University

ค่าเฉลี่ย 4.68 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานคู่มือท่องเที่ยวฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.73

คำสำคัญ: คู่มือนำเที่ยว เทคโนโลยีความจริงเสริม การเพิ่มมูลค่าและส่งเสริมข้อมูลการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแบบดิจิทัล การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กาญจนบุรี

Abstract

The research objectives of “A Guidebook Design by Applying Augmented Reality to Create Value and Promoting the Historical Tourist Attraction in Muang Kanchanaburi District toward digital tourism” are 1) to design a guidebook for historical sites in Kanchanaburi by designing to support augmented reality technology, 2) to evaluate historical guidebook that support augmented reality technology, and 3) to assess satisfaction of the tourists with the use of historical guidebook as applied research. The sample size was chosen by 30 tourists for the satisfaction assessment using accidental sampling. Collect data from 5 secondary sources that have background information, including books, documents, brochures, flyers, and websites. Use Adobe Photoshop and Adobe Illustrator software as tools for developing the manuals. The result of designing a historical city tourist guidebook is divided into 3 eras, which use colors to divide the 3 eras apart, simple call in 3H-Tech Kanchanaburi AR guidebook. There is information about nearby tourist attractions, accommodations, restaurants, finding more information via QR Code. There is the design by using the simplicity of column grid type system to make the readers feel comfortable. Bringing augmented reality technology interleaved during reading will be displayed in the form of 3D models, video clips for the readers to enjoy and not boring. The results of the efficiency evaluation of a historical city guidebook in overall is a very good level with an average of 4.68. The results of the 3H-Tech Kanchanaburi AR guidebook of user satisfaction is at the highest level with an average of 4.73.

Keywords: Guidebook, Augmented Reality, Create value and promoting the tourist information, Digital tourism, Historical tourism, Kanchanaburi

บทนำ

ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้ปัจจุบันมนุษย์ดำรงชีพโดยมีระบบสารสนเทศรวมทั้งคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตได้มาเกี่ยวข้องอยู่รอบตัวเสมอ กอปรกับรัฐบาลเร่งส่งเสริมการใช้องค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์เพื่อทดแทนการใช้ทรัพยากรพื้นฐานเดิมที่นับวันจะหมดลง อันจะเป็นการเติมเต็มความได้เปรียบในการแข่งขันและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหรือบริการ ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจของ www.booking.com ได้เปิดเผยแนวโน้มการท่องเที่ยวในปี 2561 พบว่า จะเกิดนิยามใหม่แห่งเทคโนโลยีโดยประสบการณ์เสมือนจริง (Immersive Experiences) จะพัฒนาไปอีกระดับ เนื่องจากผู้เดินทางต่างใช้เทคโนโลยีเพื่อหาข้อมูลทีละเล็กละน้อยเกี่ยวกับจุดหมายปลายทางหรือที่พักก่อนตัดสินใจ ส่วนปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และดิจิทัลเทคโนโลยีจะมีส่วนช่วยลดความยุ่งยากให้กับผู้บริโภคเนื่องจากสามารถคาดการณ์และตัดสินใจเลือกจุดหมายที่เหมาะสมได้อย่างชาญฉลาด รวมถึงการเปลี่ยนวิธีค้นหา จอง และเปลี่ยนรูปแบบประสบการณ์การเดินทางแบบเดิม ๆ ทำให้ผู้เดินทางทั่วโลกกว่าร้อยละ 29 รู้สึกสะดวกสบายเมื่อให้คอมพิวเตอร์ช่วยวางแผนการเดินทางท่องเที่ยวครั้งถัดไปโดยอ้างอิงจากประวัติการเดินทางครั้งก่อน ๆ นอกจากนี้ผู้เดินทางจำนวนกว่าร้อยละ 64 มีความต้องการ “ลองก่อนซื้อ” ผ่านการใช้เวอร์ชวลเรียลลิตี (Virtual Reality) เรียกได้ว่าเทคโนโลยีสามารถช่วยขจัดความเครียดและความยุ่งยากต่าง ๆ เกี่ยวกับการตัดสินใจในการท่องเที่ยวได้ และในปี 2561 เทคโนโลยีก็ยังคงช่วยแนะนำผู้เดินทางให้ค้นหาที่พักอย่างราบรื่นและมอบประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีที่สุดได้ (บุคกิงดอทคอม, <https://news.booking.com/eight-travel-predictions-for-2018--by-bookingcom-th/>, 2560) สำหรับจังหวัดกาญจนบุรีนับเป็นจังหวัดที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการคมนาคมสะดวก ทั้งยังเป็นเมืองเก่าที่มีแหล่งอารยธรรมตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ และยุคประวัติศาสตร์สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้ช่วงไตรมาสแรกของปี 2560 ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนอันดับ 1 ใน 5 ของจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุดในประเทศ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, http://www.mots.go.th/ewt_news.php?nid=8456, 2560) แต่ส่วนใหญ่จะเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทำกิจกรรมผจญภัยเป็นหลักสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกาญจนบุรีโดยเฉพาะในเขตอำเภอเมืองกาญจนบุรีมีจำนวนมากแต่เมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแล้ว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่กลับให้ความสนใจการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์น้อยกว่า เพียงมาแวะชม ถ่ายภาพ เช็คอิน เป็นระยะเวลาสั้น ๆ (วิศรุต อินแหยม, สัมภาษณ์, 2560) อาจเนื่องจากพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของนักท่องเที่ยวยุคใหม่ ประกอบกับความไม่น่าสนใจในการนำเสนอข้อมูล เรื่องราวของแหล่งประวัติศาสตร์ จึงทำให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาเพียงไม่นานในการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ จากเหตุผลดังกล่าวทำให้คณะผู้วิจัยมีแนวคิดจัดทำโครงการวิจัยเรื่อง “การออกแบบคู่มือท่องเที่ยวโดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมเพิ่มมูลค่าและส่งเสริมข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตเมืองกาญจนบุรีให้เป็นการท่องเที่ยวแบบดิจิทัล” ซึ่งจะ

เป็นการนำเทคโนโลยีความจริงเสริม (Augmented Reality: AR) มาช่วยเพิ่มประสบการณ์ของผู้ใช้สร้างความน่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในเขตอำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผ่านคู่มือท่องเที่ยวสู่ “ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจดิจิทัล” โดยใช้หลักการสร้างเนื้อหาสาระด้านดิจิทัล (Digital Content) ผสมผสานกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล อันจะเป็นการเพิ่มประสบการณ์ใหม่แก่นักท่องเที่ยว เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในอำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ทั้ง 3 สถานที่ นำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่เศรษฐกิจในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบคู่มือแนะนำแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตเมืองกาญจนบุรี โดยออกแบบให้รองรับเทคโนโลยีความจริงเสริม
2. เพื่อประเมินคู่มือท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่รองรับเทคโนโลยีความจริงเสริม
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการใช้งานคู่มือท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้คู่มือท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่รองรับการใช้งานเทคโนโลยีความจริงเสริม
2. ทราบถึงคุณภาพและความพึงพอใจคู่มือท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
3. นักท่องเที่ยวมีความสนใจแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์มากขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมโดยสามารถเพิ่มระยะเวลาการอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เพื่อศึกษา เรียนรู้คุณค่าทางประวัติศาสตร์ เพิ่มประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว
4. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกาญจนบุรี มีแนวทางในการนำเทคโนโลยีความจริงเสริม ไปประยุกต์สำหรับการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดกาญจนบุรีได้
5. เป็นการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเดิมให้มีชีวิตชีวา เป็นการเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวให้แก่สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่อาจถูกลบเลือนไปจากคนรุ่นใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งออกแบบคู่มือท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมเพิ่มมูลค่าด้านการท่องเที่ยวให้แก่แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ในเขตอำเภอเมืองกาญจนบุรี

จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็น “เมืองประวัติศาสตร์น่าเที่ยว หรือ 3 H-Tech KAN” โดยคู่มือท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จะให้ข้อมูลประวัติความเป็นมา ความรู้ ภาพประกอบของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ โปรโมชัน หรือกิจกรรมในสถานที่ท่องเที่ยว สามารถรองรับป้ายวัตถุสัญลักษณ์ (Marker) เพื่อใช้สนับสนุนเทคโนโลยีความจริงเสริม

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ พิจารณาจากสถานที่ท่องเที่ยวตามยุคประวัติศาสตร์ 3 ยุค ได้แก่ 1) ยุคก่อนประวัติศาสตร์ คือ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า 2) ยุคประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยา คือ เมืองเก่ากาญจนบุรี (ท่าเสา) และ 3) ยุคประวัติศาสตร์สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ สะพานข้ามแม่น้ำแคว

3. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวและคาดว่าจะมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา โครงการวิจัยนี้ดำเนินการในช่วงตุลาคม พ.ศ. 2561 – กันยายน พ.ศ. 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักท่องเที่ยวทั่วไปรวมถึงนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะเดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี

1.2 ขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวสำหรับทำแบบประเมินความพึงพอใจคู่มือท่องเที่ยว “3H-Tech Kanchanaburi AR” ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวน 30 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two-stage Sampling) ขั้นที่ 1 สุ่มอำเภอโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก คัดเลือกตัวแทน 5 อำเภอจากเขตพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 13 อำเภอ (กาญจนบุรี, <https://sathai.com/geo/กาญจนบุรี, 2560>) มา 5 อำเภอ โดยอำเภอที่เป็นตัวอย่าง คือ อำเภอพนมทวน อำเภอท่าม่วง อำเภอด่านมะขามเตี้ย อำเภอเมืองกาญจนบุรี และอำเภอไทรโยค ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยสุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี ด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ อำเภอละ 6 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยใช้ซอฟต์แวร์ในการพัฒนาคู่มือท่องเที่ยว ได้แก่ ซอฟต์แวร์ Adobe Photoshop และ Adobe Illustrator โดยมีขั้นตอนการออกแบบดังนี้

2.1.1 ศึกษาประวัติความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งโดยศึกษาจากหนังสือ เอกสาร แผ่นพับ ใบปลิว เว็บไซต์ รวมถึงสอบถามจากบุคคลที่อยู่ในสถานที่นั้น ๆ

2.1.2 สรุปแนวความคิด (Concept) ในการออกแบบจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบหนังสือคู่มือจำนวน 3 ท่าน โดยออกแบบเลย์เอาต์ให้เหมือนนิตยสาร เน้นรูปภาพเป็นหลักในการนำเสนอ จัดวางข้อความให้อ่านง่ายเพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกเบาสบายตา โดยใช้คอลัมน์กริดในการจัดวาง

2.1.3 ร่างแบบร่างคู่มือท่องเที่ยวฯ โดยแบ่งออกเป็น 3 ยุค และใช้สี 3 สี ได้แก่ สีฟ้า สีส้ม และสีชมพู เพื่อแสดงถึงสัญลักษณ์ในการแบ่งยุคต่าง ๆ ออกจากกันเพื่อให้เกิดการจัดจำ

2.1.4 จัดวางอาร์ตเวิร์กในคอมพิวเตอร์โดยใช้ซอฟต์แวร์ Adobe Photoshop สำหรับการตกแต่งภาพและซอฟต์แวร์ Adobe Illustrator สำหรับการจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น รูปภาพ ตัวหนังสือ กราฟิกประกอบ

2.1.5 สร้างป้ายสัญลักษณ์ (Marker) ให้กับภาพที่เป็นจุดเด่นในแต่ละสถานที่เพื่อให้ผู้อ่านเห็นความเคลื่อนไหวผ่านโมเดล 3 มิติ และคลิปวิดีโอที่ซ่อนอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ผ่านสัญลักษณ์

2.1.6 ภาพที่นำเสนอเน้นการวางตำแหน่งที่จุดฮอตสปอต (จุดสนใจ) ตามกฎ 9 ช่องของการถ่ายภาพ

2.1.7 ใส่ QR Code รายละเอียดสถานที่ใกล้เคียง ร้านอาหาร สถานที่พักบริเวณรอบ ๆ สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 ยุค

2.1.8 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญของสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ ก่อนนำไปประเมินประสิทธิภาพคู่มือท่องเที่ยวฯ ประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เพื่อเข้าสู่กระบวนการผลิตต่อไป

2.2 แบบประเมินประสิทธิภาพคู่มือท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินประสิทธิภาพการออกแบบคู่มือท่องเที่ยวฯ ที่รองรับเทคโนโลยีความจริงเสริมจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย การประเมินด้านเนื้อหา ด้านภาพประกอบ ด้านการออกแบบกราฟิก ด้านการออกแบบเทคโนโลยีความจริงเสริม และด้านการใช้ประโยชน์ โดยเป็นแบบประเมินแบบประมาณค่า 5 ระดับ

2.3 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจคู่มือท่องเที่ยวแหล่งประวัติศาสตร์ในเขตเมืองกาญจนบุรี ใช้ในการสอบถามนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวทั้ง 5 อำเภอ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร หนังสือ แผ่นพับ ใบปลิว และเว็บไซต์ นำข้อมูลทุติยภูมิมาสังเคราะห์และนำเสนอในหนังสือนำเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โดยพิจารณาแหล่งข้อมูลที่มีการอ้างอิงและสามารถตรวจสอบข้อมูลได้ เก็บรวบรวมข้อมูลช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2562 และนำข้อมูลที่ได้ไปสังเคราะห์เพื่อนำมาใส่ในคู่มือท่องเที่ยวฯ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ในการอธิบายข้อมูลส่วนบุคคล และใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อธิบายข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพคู่มือแหล่งท่องเที่ยวฯ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการใช้งานคู่มือท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 แห่ง

สรุปผลการวิจัย

1. การออกแบบคู่มือแนะนำแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตเมืองกาญจนบุรี โดยออกแบบให้รองรับเทคโนโลยีความจริงเสริม

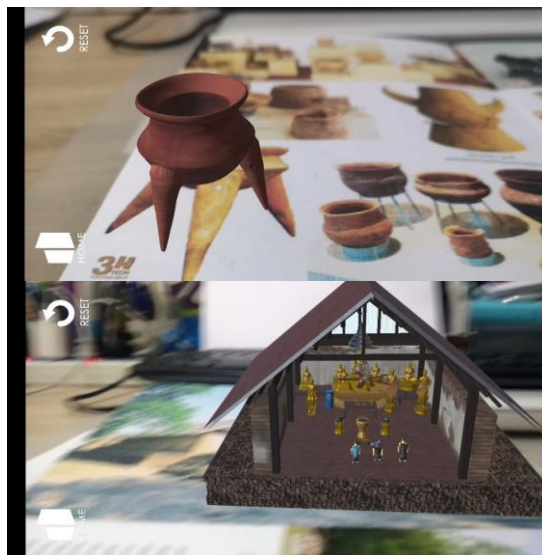
1.1 การออกแบบอาร์ตเวิร์กคู่มือท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ฯ โดยออกแบบเสมือนให้ผู้อ่านได้เดินทางท่องเที่ยวยุคประวัติศาสตร์ 3 ยุค ได้แก่ การท่องเที่ยวแหล่งประวัติศาสตร์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ยุคประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยา และยุคประวัติศาสตร์สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยแต่ละยุคจะมีสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นตัวแทนยุคต่าง ๆ ได้แก่ 1) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า 2) เมืองกาญจนบุรีเก่า ท่าเสา และ 3) สะพานข้ามแม่น้ำแคว ตามลำดับ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถลำดับการท่องเที่ยวตามยุคสมัยได้อย่างง่าย นอกจากนี้ยังมีข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง ที่พัก ร้านอาหาร รวบรวมไว้ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมผ่าน QR Code แต่ละสถานที่ ซึ่งผู้วิจัยใช้สีในการแบ่งยุค 3 ยุคออกจากกัน ได้แก่ สีฟ้า ยุคก่อนประวัติศาสตร์ สีชมพู ยุคประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา และสีส้ม ยุคประวัติศาสตร์สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยใช้ความเรียบง่ายของระบบกริดแบบคอลัมน์กริดซึ่งเป็นรูปแบบที่นิยมนำมาใช้ในนิตยสาร แค็ตตาล็อก โบรชัวร์ เข้ามามีส่วนช่วยในการออกแบบ เพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกเบา สบายตา และเป็นมิตร มีการสอดแทรกแผนที่เชิงภูมิศาสตร์ในแต่ละสถานที่ มีการใช้ไอคอนสัญลักษณ์แสดงแทน เช่น ไอคอนปักหมุดแทนสถานที่ตั้ง/ที่อยู่ ไอคอนนาฬิกาแทนเวลาเปิดปิด ไอคอนโทรศัพท์แทนเบอร์โทรศัพท์ เป็นต้น ดังตัวอย่างอาร์ตเวิร์กในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 อาร์ตเวิร์กแหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า และบริเวณโดยรอบ

1.2 การผสมผสานเทคโนโลยีความจริงเสริมในคู่มือท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ฯ ผู้วิจัยได้นำเทคโนโลยีความจริงเสริม หรือ AR แทรกอยู่ระหว่างการอ่าน โดยภาพที่สามารถแสดงผลเทคโนโลยีความจริงเสริมได้จะมีสัญลักษณ์บริเวณรูปภาพ ผู้ใช้งานสามารถสแกนภาพเพื่อเล่นกับเทคโนโลยีความจริงเสริมได้ในแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 แห่ง ซึ่งจะแสดงผลในรูปแบบโมเดล 3 มิติ คลิปวิดีโอ

เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอรรถรส ความเพลิดเพลิน ไม่น่าเบื่อ ดังตัวอย่างการผสมผสานเทคโนโลยีความจริงเสริม
ในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การผสมผสานเทคโนโลยีความจริงเสริมในคู่มือท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ฯ

2. การประเมินคู่มือท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่รองรับเทคโนโลยีความจริงเสริม

ผู้เชี่ยวชาญมีระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพคู่มือท่องเที่ยว 3H-Tech Kanchanaburi AR โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ด้วยค่าเฉลี่ย 4.68 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพคู่มือท่องเที่ยวฯ ด้านการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับดีมากด้วยค่าเฉลี่ย 4.86 รองลงมาด้านการออกแบบเทคโนโลยีความจริงเสริม ค่าเฉลี่ย 4.83 ด้านเนื้อหาและด้านภาพประกอบ ค่าเฉลี่ย 4.66 และด้านการออกแบบกราฟิก ค่าเฉลี่ย 4.40 ตามลำดับ

3. การประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการใช้งานคู่มือท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ผู้ใช้งานส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจต่อการออกแบบคู่มือท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ฯ อยู่ในระดับมากที่สุดด้วยค่าเฉลี่ย 4.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการใช้ประโยชน์ค่าเฉลี่ย 4.84 ด้านภาพประกอบค่าเฉลี่ย 4.76 ด้านเนื้อหาค่าเฉลี่ย 4.73 ด้านการออกแบบเทคโนโลยีความจริงเสริมค่าเฉลี่ย 4.67 และด้านการออกแบบกราฟิกค่าเฉลี่ย 4.65 ตามลำดับ

การอภิปรายผล

1. การออกแบบคู่มือแนะนำแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตเมืองกาญจนบุรี โดยออกแบบให้รองรับเทคโนโลยีความจริงเสริม ผู้วิจัยได้ออกแบบคู่มือท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ด้วยซอฟต์แวร์ Adobe Photoshop และ Adobe Illustrator โดยออกแบบเสมือนให้ผู้อ่านได้เดินทาง

ท่องเที่ยวยุคประวัติศาสตร์ 3 ยุค เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถลำดับการท่องเที่ยวตามยุคสมัยได้อย่างง่าย เนื่องจากปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์มีอยู่หลายแห่ง หากนักท่องเที่ยวขาดความสนใจอาจทำให้ลืมเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาได้ ผู้วิจัยจึงออกแบบให้เสมือนการเดินทางท่องเที่ยวผ่าน 3 ยุค 3 สมัย ด้วยสีที่แตกต่างกันเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ว่า แหล่งท่องเที่ยวที่ตนกำลังอ่านอยู่นั้นอยู่ในยุคสมัยใด ช่วยให้เกิดการจดจำง่ายและน่าสนใจจากการใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบหนังสือ ช่วยให้ผู้อ่านสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้อรรถรสในการอ่านหนังสือ อีกทั้งยังสามารถเข้าไปสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมผ่าน QR Code ของสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงแต่ละสถานที่ ทำให้เกิดการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล สร้างปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวได้ระหว่างโทรศัพท์สมาร์ทโฟนและหนังสือคู่มือที่กำลังอ่าน

นอกจากนี้ยังออกแบบเลย์เอาต์โดยใช้ความเรียบง่ายของระบบกริดแบบคอลัมน์กริดซึ่งเป็นรูปแบบที่นิยมนำมาใช้ในนิตยสาร แคตตาล็อก โบรชัวร์ เข้ามามีส่วนช่วยในการออกแบบเพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกเบา สบายตา และเป็นมิตร มีการสอดแทรกแผนที่เชิงภูมิศาสตร์ในแต่ละสถานที่ โดยเรียบเรียงภาพและเนื้อหาอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกัน ใช้รูปแบบตัวอักษรแบบเดียวกันทั้งเล่ม ซึ่งเป็นไปทิศทางเดียวกับ อีสริยา เลหาติรานนท์ (<http://www.royin.go.th>, 2560) ที่กล่าวถึงการออกแบบจัดทำอาร์ตเวิร์กกว่า ในปัจจุบันจะใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์สำหรับการออกแบบและจัดทำต้นฉบับซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวกับภาพและการตกแต่งภาพ นิยมใช้ Adobe Photoshop ใช้ในการจัดหน้า ใช้ Adobe InDesign, Illustrator, PageMaker สำหรับจัดทำต้นฉบับหนังสือ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงหน้าปกหนังสือที่ผู้อ่านจะพบเห็น โดยหน้าปกต้องให้โดดเด่นสะดุดสายตา และรวมถึงการเขียนข้อความบนปกหนังสือต้องเชิญชวนให้ผู้พบเห็นสนใจ มีสารบัญ บทนำ ในหน้าอื่น ๆ ให้ดำเนินเรื่องราวและภาพอย่างต่อเนื่องจากหน้าหนึ่งไปอีกหน้าหนึ่ง การจัดรูปแบบแต่ละหน้าให้มีลักษณะที่เข้ากันและให้ดูไม่ขัดกันหรือไม่ต่อเนื่องกัน เช่น จัดระยะขอบเท่ากันทุกหน้า ใช้สีโทนเดียวกัน ใช้รูปแบบตัวอักษร (Fonts) เดียวกัน เป็นต้น ซึ่งการออกแบบหนังสือคู่มือท่องเที่ยวที่รองรับเทคโนโลยีความจริงเสริมนี้ยังเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มในแหล่งท่องเที่ยว ดังที่ สมพงษ์ อำนวยเงินตรา (http://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/Download/Format_Checker/2/23.pdf, 2559) ได้กล่าวถึง การสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่ถูกค่าต้องการ ด้านคุณค่าทางอรรถประโยชน์ (Functional Value) หมายถึง การที่ผลิตภัณฑ์ใหม่สามารถตอบสนองในเชิงประโยชน์ใช้สอยมากกว่าสินค้าที่มีอยู่ในตลาดอย่างชัดเจน โดยสามารถช่วยแก้ไขจุดอ่อน พัฒนาจุดแข็งของสินค้าเดิมด้วยการนำเครื่องมือเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ในที่นี้ คือ การนำเทคโนโลยีความจริงเสริมมาผนวกเข้ากับคู่มือท่องเที่ยวช่วยสร้างคุณค่าทางอรรถประโยชน์ให้แก่หนังสือท่องเที่ยวรูปแบบเดิม ๆ อีกทั้งยังมีคุณค่าทางจิตใจ โดยใช้ชื่อหนังสือ 3H-Tech Kanchanaburi AR วางเป็นจุดเด่นเสมือนการสร้างตราสินค้า สร้างภาพลักษณ์ให้แก่หนังสือและแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ช่วยให้นักท่องเที่ยวรู้จัก ได้รับความรู้และประสบการณ์แปลกใหม่จากการเยี่ยมชมสถานที่ทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ผ่านหน้าหนังสือ ซึ่งได้มีโมเดลจำลองสถานที่ต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมเรียนรู้ค้นหาโดยผ่านประสาทสัมผัสด้วยการมองเห็น ทำให้เกิดความซาบซึ้งและอยากเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

มากขึ้น ทั้งยังเป็นไปในทิศทางเดียวกับบทความของ สุพาดา สิริกุดตา (2557 : 218) ที่ว่า แนวทาง
การสร้างมูลค่าเพิ่มของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ควรมีการจำลองบรรยากาศให้เป็นแบบโบราณและ
มีการแต่งกายชุดไทยโบราณ ควรนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการจะศึกษาและ
เรียนรู้ เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่า สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ได้มีความน่าสนใจ
มากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยนี้ที่นำเทคโนโลยีความจริงเสริมมาสอดแทรกในเนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่
ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ เกิดความสมจริง เพิ่มลูกเล่นให้กับการท่องเที่ยว
เชิงประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้นด้วยโมเดล 3 มิติ และคลิป์วิดีโอ ช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับหนังสือนำเที่ยว
เชิงประวัติศาสตร์มากกว่าแผ่นพับหรือโบรชัวร์ธรรมดาได้เป็นอย่างดี

2. การประเมินคู่มือท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่รองรับเทคโนโลยีความจริงเสริม ผลการประเมิน
ประสิทธิภาพของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อประสิทธิภาพคู่มือท่องเที่ยว 3H-Tech Kanchanaburi AR โดยรวม
อยู่ในระดับดีมาก ด้วยค่าเฉลี่ย 4.68 โดยมีระดับประสิทธิภาพด้านการใช้ประโยชน์ระดับดีมากด้วยค่าเฉลี่ย
4.86 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท์ แทนไชยสง และ อภิชาติ เหล็กดี (2558 : 105) เรื่อง “การพัฒนา
แอปพลิเคชันเสมือนจริง เรื่อง อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ด้วยเทคโนโลยีออกเมนต์เตดเรียลลิตี” ซึ่งได้ทำการ
พัฒนาแอปพลิเคชันเสมือนจริง เรื่อง อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ด้วยเทคโนโลยีออกเมนต์เตดเรียลลิตี และ
ประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชันเสมือนจริง เรื่องอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ด้วยเทคโนโลยีออกเมนต์เตด
เรียลลิตี และสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อแอปพลิเคชันเสมือนจริงเรื่องอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ด้วยเทคโนโลยี
ออกเมนต์เตดเรียลลิตี ผลการวิจัยสรุปว่า แอปพลิเคชันเสมือนจริง เรื่อง อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ด้วยเทคโนโลยี
ออกเมนต์เตดเรียลลิตีที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยแอปพลิเคชันและหนังสือประกอบสามารถนำไปประยุกต์
ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ 2) ด้านคุณภาพของแอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก
ที่สุด

3. การประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการใช้งานคู่มือท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเช่นกัน ด้วยค่าเฉลี่ย 4.73 โดยด้านที่มีระดับความพึงพอใจ
มากที่สุด ได้แก่ ด้านการใช้ประโยชน์ รองลงมา ด้านภาพประกอบและด้านเนื้อหา เป็นไปทิศทางเดียวกับ
งานวิจัยของ พลยุทธ พุดตาล และ จักรกริช พฤษการ (http://www.eng.kps.ku.ac.th/dblibv2/fileupload/project_IdDoc58_IdPro469.pdf, 2560) เรื่อง ตารางธาตุเสมือนจริง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
ศึกษาเทคโนโลยีโลกเสมือนจริงและพัฒนามาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในการทำสื่อการศึกษา โดย
ได้ออกแบบและสร้างตารางธาตุเสมือนจริงขึ้นมาเป็นรูปแบบหนังสือออกเมนต์เตดเรียลลิตี ใช้งานร่วมกับ
แอปพลิเคชันบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ ทั้งนี้ประโยชน์จากการใช้แอปพลิเคชันดังกล่าวสามารถช่วย
ให้การเรียนวิชาเคมีมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น มีการแสดงผลภาพในรูปแบบ 3 มิติ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ
ในการเรียนมากยิ่งขึ้น และสามารถเห็นภาพที่สมจริงมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับการออกแบบคู่มือนำเที่ยว
เมืองประวัติศาสตร์ที่สนับสนุนการนำเทคโนโลยีความจริงเสริมมาใช้ทำให้เกิดความน่าสนใจ โดยเป็น
การเพิ่มลูกเล่นให้แก่คู่มือท่องเที่ยวธรรมดาให้สามารถปรากฏโมเดลหรือคลิป์วิดีโอขึ้นมาได้ ทำให้ไม่เกิด
ความเบื่อหน่ายและเกิดความแปลกใหม่ ส่งผลให้ผู้ใช้งานมีระดับความพึงพอใจคู่มือท่องเที่ยวฯ อยู่ในระดับ

มากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวตามที่ สมพงษ์ อำนวยเงินตรา (http://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/Download/Format_Checker/2/23.pdf, 2559) ได้กล่าวว่า การสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่ลูกค้าต้องการ มี 3 ประเภท ได้แก่ คุณค่าทางเศรษฐกิจ คุณค่าทางอรรถประโยชน์ และคุณค่าทางจิตใจ ซึ่งคู่มือท่องเที่ยวที่สนับสนุนเทคโนโลยีความจริงเสริมเป็นการสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวด้านอรรถประโยชน์ กล่าวคือ คู่มือท่องเที่ยวฯ เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่สามารถตอบสนองในเชิงประโยชน์ใช้สอยได้มากกว่าหนังสือท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่ในตลาดอย่างชัดเจน โดยช่วยพัฒนาจุดแข็งของแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอยู่แล้วในจังหวัดกาญจนบุรีให้สามารถท่องเที่ยวรูปแบบอื่นได้โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ และก่อให้เกิดคุณค่าทางจิตใจต่อนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์ โดยช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีทันสมัย ให้กับสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่คนทั่วไปอาจไม่ได้ให้ความสำคัญ แต่เมื่อมีการนำเทคโนโลยีความจริงเสริมเข้ามาเพิ่มลูกเล่นทำให้แหล่งประวัติศาสตร์มีความน่าสนใจ เด็กรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านเทคโนโลยีที่พวกเขาสนใจอยู่แล้ว ยิ่งทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีในความรู้สึกของนักท่องเที่ยว อันจะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบดิจิทัลอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการนำเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่พื้นที่ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่อาจไม่มีความน่าสนใจเมื่อท่องเที่ยวในรูปแบบเดิม หากมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ก็จะสามารถเพิ่มมูลค่าให้แก่การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ได้
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเผยแพร่ผลการวิจัยดังกล่าวสู่ชุมชนให้เกิดการลงมือปฏิบัติสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างปฏิสัมพันธ์กับแหล่งท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยวได้ จะยิ่งทำให้นักท่องเที่ยวสามารถใช้เวลาอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวได้นานมากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจชุมชนที่ดีต่อไป
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เพื่อสร้างความน่าสนใจให้แก่การท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์คู่มือท่องเที่ยวที่รองรับเทคโนโลยีความจริงเสริมมากขึ้น เพื่อให้เกิดการใช้อย่างต่อเนื่อง
2. ควรเพิ่มการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการเทคโนโลยีความจริงเสริมในการทำรูปแบบอื่น ๆ เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับแหล่งท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). 4 เดือนแรก อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสร้างรายได้
กว่า 8 แสนล้านบาท. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2560, จาก กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา:
http://www.mots.go.th/ewt_news.php?nid=8456
- กาญจนบุรี. (2560). รายชื่ออำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2560, จาก
<https://sathai.com/geo/กาญจนบุรี>
- บุ๊กกิ้งดอทคอม. (2560). *Booking.com* เผย 8 เทรนด์การท่องเที่ยวในปี 2561.
สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2560, จาก บুকกิ้งดอทคอม: [https://news.booking.com/
eight-travel-predictions-for-2018--by-bookingcom-th/](https://news.booking.com/eight-travel-predictions-for-2018--by-bookingcom-th/)
- พลยุทธ์ พุดตาล และ จักรกริช พฤษการ. (2557). *ตารางธาตุเสมือนจริง*. สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน
2560, จาก [http://www.eng.kps.ku.ac.th/dblibv2/fileupload/project_IdDoc58_
IdPro469.pdf](http://www.eng.kps.ku.ac.th/dblibv2/fileupload/project_IdDoc58_IdPro469.pdf)
- วิศรุต อินแหยม. *ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกาญจนบุรี*. สัมภาษณ์.
22 กันยายน 2560.
- สมพงษ์ อำนวยเงินตรา. (2559, 25 เมษายน). การสร้างมูลค่าเพิ่มธุรกิจโรงแรมด้วยกลยุทธ์
Blue Ocean. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย*, 36(1), สืบค้นจาก [http://www.
kmutt.ac.th/jif/public_html/Download/Format_Checker/2/23.pdf](http://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/Download/Format_Checker/2/23.pdf)
- สุพาดา สิริกิตตา. (2557). แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มของแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวของ
จังหวัดสิงห์บุรี ประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*,
17, 215-230.
- อานนท์ แทนไชยสง และ อภิชาติ เหล็กดี. (2558). การพัฒนาแอปพลิเคชันเสมือนจริง เรื่องอุปกรณ์
คอมพิวเตอร์ ด้วยเทคโนโลยีออกเมนต์เตดเรียลลิตี. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติการ
จัดการและเทคโนโลยีนวัตกรรม ครั้งที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม* (หน้า 105-110).
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อิสริยา เลหาดีรานนท์. (2553). *หนังสือนำเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 28 กันยายน 2560, จาก [http://www.
royin.go.th](http://www.royin.go.th)

การพัฒนาชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาจีน และทักษะการคิดแบบอภิปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

Developing SQ4R Activity Packages to Promote Chinese Reading and Metacognitive Skills of Mathayomsuksa 5 Students

(Received: July 22, 2020; Revised: October 2, 2020; Accepted: December 3, 2020)

อรวรรณ กิจชาลารัตน์^{1*}, วรณิดา ถึงแสง², พงศกาญจน์ ภูวิภาดาวรรณ³

Orawan Kitchalarat^{1*}, Wannida Thungsang², Pachongkarn Phuvipadawat³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาจีนและทักษะการคิดแบบอภิปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 2) ศึกษาทักษะการอ่านภาษาจีนของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R 3) ศึกษา การควบคุม กำกับการรู้คิดในขณะอ่านของนักเรียน และ 4) ศึกษาความสามารถการตั้งคำถามระดับสูง ของนักเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนศิลป์ภาษาจีน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 20 คน โดยการเลือกตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาจีน และทักษะการคิดแบบอภิปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 2) แบบวัดทักษะการอ่าน ภาษาจีนแบบอัตนัย 3) แบบประเมินพฤติกรรมตนเองสำหรับนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงออกถึง การควบคุมกำกับการรู้คิดในขณะอ่านระหว่างปฏิบัติตามขั้นตอนการเรียนรู้จากชุดกิจกรรมที่เน้น กลวิธี SQ4R และ 4) แบบวัดความสามารถของนักเรียนในการตั้งคำถามระดับสูงและตอบคำถาม โดยกำหนดเกณฑ์คุณภาพรูบริคส์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test (Paired Test) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัยปรากฏว่า ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.03/88.61 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

* e-mail: orawankitchalarat@gmail.com

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Faculty of Humanites and Socail sciences, Chiang Mai Rajabhat University

³ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Faculty of Education, Chiang Mai University

ที่ระดับ .05 ทักษะการคิดแบบอภิปัญญาด้านการควบคุมกำกับการรู้คิด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 33 แปลความหมายว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติตามขั้นตอนในชุดกิจกรรมระดับดี และทักษะการคิดแบบอภิปัญญาด้านความสามารถในการตั้งคำถามระดับสูง มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.00 แปลความหมายว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการตั้งคำถามระดับสูงอยู่ในระดับ ดีมาก

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R ทักษะการอ่านภาษาจีน ทักษะการคิดแบบอภิปัญญา

Abstract

The purposes of this research were to 1) develop SQ4R activity packages to promote Chinese reading and metacognitive skills of mathayomsuksa 5 students, 2) study the students' Chinese reading skills after using the SQ4R activity packages, 3) study the students' self-monitored while reading, and 4) the students' high ordered questioning ability by using the SQ4R activity packages.

The sample group comprised of 20 mathayomsuksa 5 Chinese program students of Regina Coeli College, Muang district, Chiang Mai, who enrolled in the second semester of the 2019 academic year. The sample was selected by cluster sampling.

The research instruments were 1) the SQ4R activity packages to promote Chinese reading and metacognitive skills of mathayomsuksa 5 students, 2) the Chinese reading comprehension subjective test, 3) the form for student's self-assessment on self-monitoring ability during the implementation of the SQ4R activity packages to promote Chinese reading and metacognitive skills of mathayomsuksa 5 students and 4) the test of the students' ability to make high order question and answering by using the rubric assessment criteria. The data was analyzed using the mean and standard deviation. The dependent t-test was also used in the analysis.

The research results revealed that the packages had the effectiveness ratio of 78.3/88.61, which was higher than the pre-determined criterion of 75/75. The students' Chinese reading scores after the experiment were significantly higher than those before the implementation at the .05 level. When the students were assessed on their self-monitoring ability during the implementation of the SQ4R activity packages, their average score was 33, which was considered good. Moreover, from the test on the students' ability to make high order question and answering by using the rubric assessment criteria their average score was 3.00, which was considered at the very good level.

Keywords: SQ4R activity packages, Chinese reading skills, Metacognitive skills

บทนำ

ภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญตามอิทธิพลทางเศรษฐกิจและยังเป็นภาษาหนึ่งซึ่งมีความสำคัญของการสหประชาชาติ ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาจีนของคนไทยจึงกลายเป็นปัจจัยที่จำเป็นต้องเพิ่มศักยภาพเพื่อการใช้ติดต่อสื่อสารกับชาวจีนและประชาคมโลก ประกอบกับ การจัด การเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะเป็นภาษาต่างประเทศที่สองในประเทศไทยนั้น ได้ขยายตัว เพิ่มมากขึ้น เมื่อกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่เปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้เพิ่มการเรียนรู้เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วของโลกาภิวัตน์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1) ขณะเดียวกันจากการศึกษา ปัญหาการจัดการเรียน การสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษา 69 แห่ง ในประเทศไทยพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีพื้นฐานภาษาจีนจาก ระดับมัธยมศึกษามาแล้ว 3 ปี แต่การเรียนการสอนไม่ได้ เชื่อมโยงองค์ความรู้ต่อจากระดับมัธยมศึกษา และในทางกลับกันสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ต่างมีการ ตั้งเกณฑ์บังคับมาตรฐานความรู้ของนักศึกษา ก่อน สำเร็จการศึกษา จากการสอบวัดระดับความรู้ ภาษาจีนในระดับ 4-5 (นริศ วดีนันทน์, 2559 : 278-279) เมื่อศึกษาข้อมูลของการจัดการเรียน การสอนภาษาจีนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบปัญหาว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ ผู้เรียนขาดทักษะการอ่านจับใจความเนื้อเรื่อง และผู้ สอนขาดวิธีการที่เหมาะสมกับ ผู้เรียน (นิจพร จันทริ, โสภี อุณหะยา และธนันท์ ตรงดี, 2558 : 136-137) เมื่อนำมาวิเคราะห์ กับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์การสอนภาษาจีนของผู้วิจัยและครูผู้ สอนรายวิชาภาษาจีน ท่านอื่น ที่สอนในโรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย พบว่า ผลการสอบของนักเรียนแผนการ เรียน ศิลปภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2559-2561 มีจำนวนร้อยละ 60 จากจำนวน นักเรียนทั้งหมด มีผลคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์การทำข้อสอบวัดผลปลายภาคเรียนและหลังจาก จบการศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนเพียงจำนวนร้อยละ 20 ที่สอบผ่านเกณฑ์การสอบ วัดระดับความรู้ ภาษาจีนระดับ 4 ดังนั้นจึงได้วิเคราะห์ปัญหาพบว่า มีปัญหาด้านคำศัพท์กับอักษรจีน ด้านไวยากรณ์จีน และด้านการอ่าน อภิปรายผลได้ว่า เมื่อผู้เรียนไม่สามารถอ่านทำความเข้าใจ ความหมายคำศัพท์ ย่อมส่ง ผลกระทบต่อเนื่องไปยังการอ่านจับใจความ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐาน ที่ส่งเสริมการทำข้อสอบการฟังและ ข้อสอบการเขียนให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์จีน และข้อดีของ การสอบให้ผ่านเกณฑ์การวัดระดับความ รู้ภาษาจีนในระดับ 4 นับเป็นประสบการณ์ที่ดีต่อการใช้ พื้นฐานความรู้เพื่อสอบเข้าศึกษาต่อระดับ อุดมศึกษาในรายวิชาความถนัดทางภาษาต่างประเทศที่ 2 ระบบแอดมิชชั่น (Admission) และมีคุณสมบัติ ใช้เพื่อการสอบคัดเลือกทุนการศึกษาต่อประเทศจีน

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงตั้งข้อคำถามที่นำไปสู่การศึกษาหาวิธีการ แก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาจีนของนักเรียน ดังนั้นจึงเกิดความสนใจในกระบวนการสอน แบบ “กลวิธี SQ4R” ซึ่งเป็นวิธีสำหรับการอ่านที่ประกอบด้วยขั้นตอนการสำรวจ การตั้งคำถาม การบันทึก การท่อง และการทบทวน (Wong, 2015 : 228) รวมถึงเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ในการอ่าน มากขึ้น ทำให้ผู้อ่านเกิดการเชื่อมโยงข้อเท็จจริงระหว่างคำศัพท์ และประสบการณ์ ข้อมูลเดิมของผู้อ่าน

(Coon, Mitterer and Martini, 2016 : 5-10) สอดคล้องกับ บัวลักษณ์ เพชรงาม (2559 : 18) ให้ความเห็นว่า การสอนแบบกลวิธี SQ4R ทำให้ความสามารถในการอ่าน เพื่อทำความเข้าใจของนักเรียนสูงขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดแบบอภิปัญญาที่บุคคล มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดของตนเอง ตลอดจนประเมิน วางแผน รวมถึงวิธีการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง (มยุรี นานาม, สมชาย วรภิเษมสกุล และพัทธาวิน นาใจแก้ว, 2556 : 1-28)

ดังนั้นการพัฒนาชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R ในการจัดการเรียนรู้จึงเป็นการส่งเสริม ทักษะการอ่านภาษาจีนอย่างมีระบบชัดเจน เป็นเครื่องมือที่สามารถช่วยส่งเสริมให้นักเรียน เกิดทักษะการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพจากการฝึกปฏิบัติจริง ในระหว่างกระบวนการอ่านจนถึง ขั้นทบทวนที่สนับสนุนการควบคุมกำกับกับการรู้คิดของนักเรียนซึ่งเป็นการใช้ทักษะการคิดแบบ อภิปัญญา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. พัฒนาชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาจีนและทักษะการคิดแบบอภิปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อศึกษาทักษะการอ่านภาษาจีนของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R
3. เพื่อศึกษาการควบคุมกำกับกับการรู้คิดในขณะอ่านของนักเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R
4. เพื่อศึกษาความสามารถการตั้งคำถามระดับสูงของนักเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R

ประโยชน์ของการวิจัย

1. นักเรียนมีทักษะการอ่านภาษาจีนดีขึ้นจนสามารถประยุกต์ใช้กลวิธี SQ4R เพื่อเกิดทักษะการอ่านข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวัน และมีทักษะการคิดแบบอภิปัญญาด้านการควบคุมกำกับ การรู้คิดในขณะอ่าน มีความสามารถการตั้งคำถามระดับสูงเพื่อการประยุกต์ใช้ต่อการเรียนรู้ สารวิชาอื่น ๆ และเป็นผู้มีสติรู้เท่าทันสื่อต่าง ๆ ของสังคมในโลกยุคดิจิทัล
2. ครูได้แนวทางเพื่อใช้พัฒนาทักษะการอ่านภาษาจีนและทักษะการคิดแบบอภิปัญญาสำหรับผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ สามารถประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาจีนกับเรื่องอื่นและ ระดับชั้นอื่นต่อไป รวมถึงเป็นแนวทางเผยแพร่แก่ครูท่านอื่นในโรงเรียนในการประยุกต์ใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้รายวิชาอื่น ๆ

สมมติฐานของการวิจัย

หลังการใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R นักเรียนมีทักษะการอ่านภาษาจีนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน รวมไปถึงนักเรียนมีทักษะการคิดแบบอภิปัญญาด้านการควบคุมกำกับการรู้คิดในขณะอ่าน และความสามารถในการตั้งคำถามระดับสูงอยู่ในระดับดี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนศิลปภาษาจีน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.1 ทักษะการอ่านภาษาจีน
 - 2.2 ทักษะการคิดแบบอภิปัญญา
 - 2.2.1 การควบคุมกำกับการรู้คิดในขณะอ่าน
 - 2.2.2 ความสามารถในการตั้งคำถามระดับสูง

ขอบเขตด้านระยะเวลาการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ใช้เวลาดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวมทั้งหมดจำนวน 20 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาที่ใช้วัดทักษะการอ่านภาษาจีนก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยเป็นรูปแบบการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือดำเนินการในแต่ละขั้นตอนทางการพัฒนาจนได้มาซึ่งนวัตกรรม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนศิลปภาษาจีน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนศิลป์ภาษาจีน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 ห้องเรียน ประกอบด้วย 20 คน โดยการเลือกตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

เครื่องมือการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาจีนและทักษะการคิด แบบอภิปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R จำนวน 5 ชุด และ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้คู่กับชุดกิจกรรม จำนวน 5 แผน
2. แบบวัดทักษะการอ่านภาษาจีนแบบอัตนัย
3. แบบประเมินพฤติกรรมตนเองสำหรับนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงออกถึงการควบคุมกำกับ การรู้คิดในขณะอ่านระหว่างการปฏิบัติตามขั้นตอนการเรียนรู้จากชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R
4. แบบวัดความสามารถของนักเรียนในการตั้งคำถามระดับสูงและตอบคำถามโดยกำหนดเกณฑ์แบบระดับคุณภาพพหุริศส์

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาจีนและทักษะการคิดแบบ อภิปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ขั้นสร้าง

ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทฤษฎีและงานวิจัย ของกลวิธี SQ4R ทักษะการคิดแบบอภิปัญญา การตั้งคำถามระดับสูง คำถามแบบ 5W1H และ การตั้งคำถามแบบ QAR เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้และกำหนดเนื้อหา ระบุรายละเอียด ในชุดกิจกรรมตามขั้นตอนของกลวิธี SQ4R

ขั้นพัฒนาโดยการหาประสิทธิภาพ

นำชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไข หากคุณภาพโดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้มาตราประเมินค่า 5 ระดับ แบบ Likert Scale ได้ผลดัชนีความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.00 (S.D. = 0.6)

หาประสิทธิภาพโดยนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ด้วยวิธีการทดลอง ใช้แบบ 1:1 (นักเรียน 3 คน) ปรับปรุงตามคำแนะนำ และทดลองกับนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีขนาดใหญ่ขึ้น แบบ 1:3 (นักเรียน 9 คน) รวบรวมผลและนำคะแนนการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนรู้ ในชุดกิจกรรมทั้ง 5 ชุด และคะแนนการทำแบบวัดทักษะการอ่านภาษาจีนแบบอัตนัยหลังการเรียนรู้ ทำการหาประสิทธิภาพ โดยเกณฑ์ประสิทธิภาพ (E1/E2) 75/75 ได้ผลลัพธ์เท่ากับ 78.03/88.61

2. แบบวัดทักษะการอ่านภาษาจีนแบบอัตนัย

ขั้นสร้าง

ศึกษาเทคนิควิธีการสร้างแบบวัดทักษะการอ่าน เพื่อนำมาสร้างแบบวัดทักษะการอ่าน ภาษาจีน

แบบอัตโนมัติ และกำหนดเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลแบบระดับคุณภาพรูบริคส์ ประกอบด้วยคำถามที่มีคำตอบจากเนื้อหาในบทอ่านของชุดกิจกรรมที่เน้น SQ4R จำนวน 5 ชุด เป็นคำถามจากชุดกิจกรรมละ 4 ข้อ รวม 20 ข้อ ใช้รูปแบบกลวิธีการตั้งคำถามแบบ QAR ในการกำหนดข้อคำถาม ดังนี้ 1) คำถามระดับ (Right There) เป็นคำถามที่ผู้อ่านสามารถพบคำตอบ ได้ชัดเจนปรากฏตรงเนื้อเรื่องที่อ่าน เช่น 王兰买了什么话剧票? (หวางหลานซื้อบัตรชม ละครเวทีเรื่องอะไร) 2) ระดับ (Think and Search) เป็นคำถามที่ผู้อ่านต้องใช้เวลาอ่านเพื่อทำความเข้าใจเนื้อเรื่องให้ละเอียดก่อนตอบ ต้องใช้ทักษะการคิดค้นหาเพื่อให้ได้คำตอบที่ตรงประเด็นคำถาม เช่น 丽英为什么要陪表姐玩儿? (ทำไมต้องจึงต้องพามาหาผู้พี่สาว) ไปเที่ยว) และ (On Your Own) เป็นคำถามที่มีคำตอบมาจากประสบการณ์ของผู้ตอบหรือการแสดงความคิดเห็น ของตนเอง ที่มีต่อเนื้อเรื่องบทอ่าน เช่น 如果你的朋友请你去看话剧, 但是你不能去, 你应该怎么办? (ถ้าหากเพื่อนของคุณเชิญไปชมละครเวที แต่ว่าคุณไม่สามารถไปได้ คุณควร ทำอย่างไร)

ขั้นพัฒนาโดยการหาประสิทธิภาพ

นำแบบวัดทักษะการอ่านภาษาจีนแบบอัตโนมัติ จำนวน 5 ชุด เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไข หาคุณภาพโดยนำเสนอต่อ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาและนำผลคะแนนประเมินจากผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ได้ดังนี้ ความสอดคล้อง (IOC) = 1.0

หาความเชื่อมั่นด้วยการนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง นักเรียนแผนการเรียนศิลป์ภาษาจีน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย ที่เคยเรียน เนื้อหาเดียวกันนี้มาแล้ว จำนวน 15 คน วิเคราะห์ทั้งฉบับด้วยวิธีของฮอยท์ มีความเชื่อมั่น 0.78

3. แบบประเมินพฤติกรรมตนเองสำหรับนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงออกถึงการควบคุมกำกับ การรู้คิดในขณะอ่านระหว่างการปฏิบัติตามขั้นตอนการเรียนรู้จากชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R จำนวน 12 ข้อ

ขั้นสร้าง

ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีทักษะการคิดแบบอภิปัญญาด้านการกำกับกับการรู้คิด กลวิธี SQ4R และวิธีการสร้างแบบประเมิน เพื่อกำหนดเนื้อหาให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย กำหนดเกณฑ์ การวัดผล และประเมินผลแบบระดับคุณภาพรูบริคส์

ขั้นพัฒนาโดยการหาประสิทธิภาพ

นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไข หาคุณภาพโดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาและ นำผลคะแนนประเมินจากผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ได้ดังนี้ความสอดคล้อง (IOC) = 1.0

หาความเชื่อมั่นโดยนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีลักษณะคล้ายนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 แบบ 1:1 (นักเรียน 3 คน) ปรับปรุงตามคำแนะนำ จากนั้นทดลองกับกลุ่มทดลองที่มีขนาดใหญ่ขึ้นแบบ 1:3 (นักเรียน 9 คน) รวบรวมคะแนนจากทั้ง 5 ชุดกิจกรรม และนำมาวิเคราะห์ผลด้วยวิธีของครอนบัค มีความเชื่อมั่น 0.7082

4. แบบวัดความสามารถของนักเรียนในการตั้งคำถามระดับสูงและตอบคำถามโดยกำหนด เกณฑ์แบบระดับคุณภาพรูบริคส์ จำนวน 5 ข้อ โดยให้ใช้ภาษาจีนเขียนคำถามและคำตอบตามกลวิธี การตั้งคำถามแบบ QAR ในระดับ (Think and Search) เป็นคำถามที่ผู้อ่านต้องใช้เวลาอ่าน เพื่อทำความเข้าใจเนื้อเรื่องให้ละเอียดก่อนตอบ ต้องใช้ทักษะการคิดค้นหาเพื่อให้ได้คำตอบ ที่ตรงประเด็นคำถาม ขึ้นสร้าง

ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยของทักษะการคิดแบบอภิปัญญาด้านการตั้งคำถามระดับสูงและ การตั้งคำถามตามกลวิธีแบบ QAR เพื่อกำหนดเนื้อหาให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย ประกอบด้วย เนื้อเรื่องบทอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่โดยมีความคล้ายคลึงกับเนื้อหาจากชุดกิจกรรมทั้ง 5 ชุด

ขั้นพัฒนาโดยการหาประสิทธิภาพ

นำแบบวัดความสามารถของนักเรียนในการตั้งคำถามระดับสูงและตอบคำถามโดยกำหนด เกณฑ์แบบระดับคุณภาพรูบริคส์ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ ความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไข หาคุณภาพโดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาและนำผลคะแนนประเมินจากผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ได้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) = 1.0

หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีลักษณะคล้ายนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 แบบ 1:1 (นักเรียน 3 คน) ปรับปรุงตามคำแนะนำ จากนั้นทดลองกับนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีขนาดใหญ่ขึ้นแบบ 1:3 (นักเรียน 9 คน) รวบรวมผลคะแนนที่ได้จากทั้ง 5 ชุดกิจกรรม วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีของฮอยท์ มีความเชื่อมั่น 0.72

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลรูปแบบกลุ่มเดียววัดผลสองครั้ง (One-Group Pretest Posttest Design) ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้อำนวยการโรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย ในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยและ เก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 1 ทำการพัฒนาชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาจีนและทักษะการคิดแบบอภิปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 เล่ม ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 ห้องเรียน ใช้เวลา 20 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

2. ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ห้องเรียน โดยใช้แบบวัดทักษะการอ่านภาษาจีนแบบอัตโนมัติจำนวน 20 ข้อ วัดทักษะการอ่าน ภาษาจีนจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ ให้ใช้ภาษาจีนเขียน ตอบคำถามจากเนื้อเรื่องที่อ่านให้ถูกต้อง ใช้เวลา 120 นาที

3. ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 3 เก็บข้อมูลจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ห้องเรียน โดยให้ทำแบบประเมินพฤติกรรมการตนเองสำหรับนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงออกถึงการควบคุมกำกับ การรู้คิด

ในขณะอ่านระหว่างการปฏิบัติตามขั้นตอนการเรียนรู้จากชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R ทั้ง 5 ชุดกิจกรรม

4. ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 4 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ห้องเรียน โดยให้ทำแบบวัดความสามารถของนักเรียนในการตั้งคำถามระดับสูงและตอบคำถามโดยกำหนดเกณฑ์ แบบระดับคุณภาพพหุบริศ ในระหว่างที่มีการใช้ชุดกิจกรรมทั้ง 5 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเปรียบเทียบผลคะแนนก่อนการเรียนรู้และหลังเรียนการเรียนรู้จากนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบวัดทักษะการอ่านภาษาจีนแบบอัตนัยจำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test (Paired Test) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2. นำผลคะแนนรวมของการทำแบบประเมินพฤติกรรมตนเองสำหรับนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงออกถึงการควบคุมกำกับความรู้คิดในขณะอ่านระหว่างการปฏิบัติตามขั้นตอนการเรียนรู้ จากชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R จากทั้ง 5 ชุดกิจกรรม ทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยผลคะแนน และ ทำการสังเคราะห์ประเมินผลตามเกณฑ์ระดับคุณภาพที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น

3. นำผลคะแนนรวมของการทำแบบวัดความสามารถของนักเรียนในการตั้งคำถามระดับสูง และตอบคำถามโดยกำหนดเกณฑ์แบบระดับคุณภาพพหุบริศ จากทั้ง 5 ชุดกิจกรรม ทำการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยผลคะแนน และสังเคราะห์ประเมินผลตามเกณฑ์ระดับคุณภาพที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น

สรุปผลการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาจีนและทักษะการคิด แบบอภิปัญญาของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพได้ผลลัพธ์ (E1/E2) เท่ากับ 78.03/88.61 ซึ่งมีผลสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 75/75

2. ผลเปรียบเทียบคะแนนทักษะการอ่านภาษาจีนก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้จาก ชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาจีนและทักษะการคิดแบบอภิปัญญา ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 ชุด (ข้อละ 2 คะแนน เป็นชุดละ 8 คะแนน รวมเป็น 40 คะแนน) ประเมินผลให้คะแนนตามระดับคุณภาพพหุบริศ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน (คะแนนเต็ม 800 คะแนน) สรุปได้ผลรวมคะแนนทักษะการอ่านภาษาจีนก่อน การเรียนรู้ 439 คะแนน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 21.95 (S.D. = 7.51) และได้ผลรวมคะแนนทักษะการอ่านภาษาจีนหลังการเรียนรู้ 734.5 คะแนน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 36.73 (S.D. = 2.36) ผลการทดสอบ สมมติฐานจากการทดสอบโดยใช้สถิติ t-test แบบ Paired Test แสดงผลตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้เมื่อใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาจีนและทักษะการคิดแบบ อภิปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และทำการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย

การวัดทักษะการอ่าน ภาษาจีน	<i>n</i>	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	<i>t</i>	P-value
ก่อนการเรียนรู้	20	21.95	7.51	10.0565	.000**
หลังการเรียนรู้	20	36.73	2.36		

จากตารางที่ 1 อธิบายผลการทดสอบสมมติฐานสรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์คะแนนรวมและหาค่าเฉลี่ยจากการทำแบบประเมินพฤติกรรมตนเองสำหรับนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงออกถึงการควบคุมกำกับความรู้คิดในขณะอ่านระหว่างกาปฏิบัติ ตามขั้นตอนการเรียนรู้จากชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R ทั้ง 5 ชุดกิจกรรม รวบรวมผลของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 20 คน (1 ชุดกิจกรรมมีหัวข้อประเมิน 12 ข้อ ข้อละ 2 คะแนน ดังนั้น 1 ชุดกิจกรรม เท่ากับ 480 คะแนน คะแนนเฉลี่ย = 40) รวมทั้ง 5 ชุดกิจกรรม เท่ากับ 2,400 คะแนน (คะแนน เฉลี่ย = 40) กำหนดเกณฑ์การผ่านที่ระดับคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 16 ขึ้นไป ได้ผลสรุปรวม 1,967 คะแนน (คะแนนเฉลี่ย = 33) หมายถึง นักเรียนกลุ่มตัวอย่างประเมิน ตนเอง ว่าได้ปฏิบัติตามขั้นตอนในชุดกิจกรรม “ระดับดี” และรายงานผลโดยแบ่งเป็นคะแนนของ แต่ละชุดกิจกรรม ดังนี้ ชุดกิจกรรมที่ 1 มีผลรวม 307 คะแนน ชุดกิจกรรมที่ 2 มีผลรวม 359 คะแนน ชุดกิจกรรมที่ 3 มีผลรวม 392 คะแนน ชุดกิจกรรมที่ 4 มีผลรวม 444 คะแนน และ ชุดกิจกรรมที่ 5 มีผลรวม 465 คะแนน

4. ผลคะแนนการทำแบบวัดความสามารถในการตั้งคำถามระดับสูงและตอบคำถามโดยกำหนดเกณฑ์แบบระดับคุณภาพรูปรีดส์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน คะแนนรวมของแต่ละ ชุดกิจกรรม เท่ากับ 80 คะแนน คะแนนเต็ม 400 คะแนน ผู้วิจัยทำการกำหนดเกณฑ์การผ่านที่ระดับ คะแนนเฉลี่ย 1.51 ขึ้นไป ตามที่กำหนดไว้ในเกณฑ์การประเมินผล เมื่อสรุปรวมผลคะแนนจากทั้ง 5 ชุดกิจกรรม ได้ผลรวม เท่ากับ 300 คะแนน (คะแนนเฉลี่ย = 3.00) แปลความหมายว่า นักเรียน กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการตั้งคำถามระดับสูงและตอบคำถาม ได้ในระดับดีมาก และรายงาน ผล โดยแยกเป็นแต่ละชุดกิจกรรม ดังต่อไปนี้ กิจกรรมที่ 1 ได้ผลรวม 42 คะแนน ชุดกิจกรรมที่ 2 ได้ผลรวม 61 คะแนน ชุดกิจกรรมที่ 3 ได้ผลรวม 62 คะแนน ชุดกิจกรรมที่ 4 ได้ผลรวม 68 คะแนน และชุดกิจกรรมที่ 5 ได้ผลรวม 67 คะแนน

การอภิปรายผล

1. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาจีนและทักษะการคิดแบบอภิปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะการอ่าน ภาษาจีนหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ เนื่องจาก กระบวนการของกลวิธี SQ4R ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างให้เกิดการพัฒนาทักษะ การอ่านภาษาจีน โดยการวิเคราะห์จากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนการทำ แบบวัดทักษะการอ่านภาษาจีนก่อนการเรียนรู้ (S.D. = 7.51) และหลังการเรียนรู้ที่มีค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานลดลง (S.D. = 2.36) แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่าน ภาษาจีนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นไปอย่างเกาะกลุ่มกัน แต่ละคนมีระดับความรู้ที่เท่าเทียมกัน มากขึ้นกว่าก่อนการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Israel, Block, Bauserman et al (2005 : 50-51) ให้คำอธิบายว่ากลวิธี SQ4R กับทักษะการคิดแบบอภิปัญญาเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมต่อกันในระหว่าง ปฏิบัติตามขั้นตอน ผู้เรียนสามารถใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่องวนซ้ำไปมาในขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบ ไปจนกว่าผู้เรียนจะบรรลุจุดประสงค์ในการอ่านนั้น

2. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาทักษะการคิดแบบอภิปัญญาด้านการกำกับความคิด ในภาพรวมอยู่ในระดับดีและมีการพัฒนามากขึ้น เมื่อดูจากผลคะแนนการทำแบบประเมินตนเอง ในระหว่างปฏิบัติตามขั้นตอนการเรียนรู้จากชุดกิจกรรมที่เน้นกลวิธี SQ4R มีจำนวนผลรวมคะแนน เพิ่มขึ้นตั้งแต่ชุดกิจกรรมที่ 3 (392 คะแนน คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 33) และยังมีผลการพัฒนา ทักษะการคิดแบบอภิปัญญา ด้านความสามารถในการตั้งคำถามระดับสูงมากขึ้น จากผลรวมของ คะแนนในแต่ละชุดกิจกรรมที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น (จาก 42 คะแนนไปถึง 67 คะแนน) เพราะว่า แต่ละขั้นตอนมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน เมื่อ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกคนได้ฝึกปฏิบัติจริง ทำให้ นักเรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเอง ตั้งแต่การวางแผน การควบคุมกำกับการเรียนรู้และประเมินตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง ถึงแม้ว่าในแต่ละขั้นตอนใช้เวลาานาน ทำให้เกิดความท้อแท้ เมื่อพบปัญหา แต่ในกระบวนการของกลวิธี SQ4R สามารถยืดหยุ่นให้ทุกคนมีเวลาทบทวนในขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นได้ตลอด จนกระทั่งประเมินตัวเองแล้วเกิดความเข้าใจ และสามารถประสบความสำเร็จ ในการอ่านของตนเอง สอดคล้องกับ วรารวรรณ จันทรวงศ์ และ กิ่งฟ้า สินธุวงศ์ (2557 : 40-41) ให้คำอธิบายว่า เป็นประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการเชิงการรู้ สามารถประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการ ใช้กระบวนการสะท้อนผลกลับเพื่อการปรับปรุงต่อไป และความสามารถในการตั้งคำถามระดับสูง เป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความชำนาญ ดังนั้นจึงต้องฝึกฝนทั้งการ ตั้งคำถามและตอบคำถามได้ด้วยตนเอง จะยิ่งเพิ่มเติมเข้าใจเนื้อหาที่อ่านอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ Markman (1977 : 986-992) อธิบายว่า การเกิดทักษะอภิปัญญาของแต่ละคนไม่ได้เพิ่มขึ้นตามอายุ โดยอัตโนมัติ แต่ต้องได้รับการฝึกฝนเป็นประจำ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาจนเป็นทักษะของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนรู้

ควรมีเทคนิควิธีสอนที่ช่วยส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้ตามกลวิธี SQ4R น่าสนใจมากขึ้น และประหยัดเวลา เช่น กระบวนการกลุ่ม และใช้เทคนิคการตั้งคำถามแบบ 5W1H และกลวิธีการ ตั้งคำถามแบบ QAR ในการถาม เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนทั้งการตั้งคำถามและตอบคำถามด้วยตนเอง จากระดับคำถามที่ง่ายไปสู่ระดับคำถามที่ต้องใช้ความเข้าใจและความคิดในการค้นหาคำตอบ ที่ละเอียดมากขึ้น มีการสรุปองค์ความรู้เป็นผังกราฟิกด้วยตนเอง และมีกิจกรรมการนำเสนองานกลุ่มเพื่ออภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะด้านการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้กลวิธี SQ4R จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอื่น หรือรายวิชาอื่นอย่างต่อเนื่อง เพราะว่าภายในกระบวนการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดแบบอภิปัญญา ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการอ่านดีขึ้น

รายการอ้างอิง

- นริศ วศินานนท์. (ตุลาคม-ธันวาคม 2559). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 9(2), สืบค้น วันที่ 10 สิงหาคม 2562 จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/CSJ/article/view/98162>
- นิจพร จันทรี, โสภี อุ้นทะยา และ ธนนันท์ ตรงดี. (มกราคม-มิถุนายน 2558). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาจีนเพื่อความเข้าใจด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของอินเทอร์เน็ตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. *วารสารช่อพะยอม*, 26(1), สืบค้นวันที่ 14 สิงหาคม 2562 จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/ejChophayom/article/view/36927>
- บัวลักษณ์ เพชรงาม. (2559). *การพัฒนาการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- มยุรี นามงาม, สมชาย วรภิเกษมสกุล และ พัดดาวัน นาใจแก้ว. (2556). *ผลการเรียนรู้แบบ เอส คิว โฟร์ อาร์ เสริมด้วยแผนผังความคิดต่อยอดความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อทำความเข้าใจและวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี. สืบค้นวันที่ 10 สิงหาคม 2562 จาก <https://gsbooks.gs.kku.ac.th/56/grc14/files/hmo18.pdf>

- วรารณ จันทรวงศ์ และ กิ่งฟ้า สินธวงศ์. (2557). *การคิดและการคิดเกี่ยวกับการรู้ แนวการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดของผู้เรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 1). ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนันทวิทยา.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาจีน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Coon Dennis, Mitterer John O and Martini Tanya. (2016). *Psychology modules for active learning*. Canada: Cengage Learning.
- Israel Susan E, Block Cathy Collins, Bauserman et al. (2005). *Metacognition in literacy learning*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Markman Ellen M. (September 1977). Realizing that you don't understand. A preliminary investigation. *Child development*, 48(3), Retrieved 18 August 2019 from https://www.jstor.org/stable/1128350?seq=1#metadata_info_tab_contents
- Wong Linda. (2015). *Essential study skills*. USA: WADSWORTH CENGAGE Learning.

แบบเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์
วารสารบัณฑิตศึกษา

วารสารบัณฑิตศึกษา
เลขที่รับ.....
เวลา.....

ชื่อบทความ

ภาษาไทย

ภาษาอังกฤษ.....

ชื่อ/นามสกุลผู้เขียน (นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล.....

เลขบัตรประจำตัวประชาชน (กรณีไม่ได้เป็นนักศึกษา ม.ราชภัฏเชียงใหม่).....

ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....

หน่วยงาน (สังกัด).....

วุฒิการศึกษาเดิม.....

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อผู้เขียนได้สะดวก

โทรศัพท์ (ที่บ้าน).....โทรศัพท์ (ที่ทำงาน).....

โทรศัพท์มือถือ.....อีเมล

ประเภทบทความ

☐ บทความทางวิชาการ ☐ บทความวิทยานิพนธ์ ☐ บทความการศึกษาอิสระ

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้เขียนบทความ

การเผยแพร่บทความลงในวารสารบัณฑิตศึกษาปีที่.....ฉบับที่.....ระหว่างเดือน.....

☐ อนุญาต

☐ ไม่อนุญาต

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาพรณ ไซยานนท์)

บรรณาธิการ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หมายเหตุ: แนบบทความ จำนวน 2 ชุด พร้อมแผ่น CD บทความ จำนวน 1 แผ่น

รายละเอียดการเตรียมบทความเพื่อส่งตีพิมพ์

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อให้ผลงานวิชาการในสาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องได้รับการเผยแพร่ต่อสาธารณชน 2) เพื่อเป็นสื่อในการเผยแพร่ผลงานวิชาการของอาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาในสาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง

กำหนดวาระการออกวารสาร

วารสารบัณฑิตศึกษา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นวารสารราย 4 เดือน ปีละ 3 ฉบับ (ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม)

การเสนอเพื่อตีพิมพ์

บทความที่รับตีพิมพ์ในวารสารได้แก่

1. บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น
3. ต้องเป็นบทความที่มีรูปแบบเป็นไปตามหลักเกณฑ์และข้อแนะนำสำหรับการเขียนบทความ กรณีกองบรรณาธิการได้รับบทความและได้ตรวจสอบพบว่ายังไม่ถูกต้องตามรูปแบบ กองบรรณาธิการจะส่งคืนให้ผู้เขียนไปทำการแก้ไขให้ถูกต้อง โดยผู้เขียนต้องกรอกข้อมูลผ่านบนระบบ https://www.tci-thaijo.org/index.php/crrugds_ejournal/user/register
4. กรณีกองบรรณาธิการเห็นว่าบทความมีความถูกต้องตามรูปแบบแล้ว กองบรรณาธิการจะส่งบทความนั้นไปยังผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของบทความนั้นๆ เพื่อกลั่นกรองและพิจารณาบทความละ 2 ท่าน ซึ่งแต่งตั้งโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
5. เมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองและพิจารณาเสร็จแล้ว หากมีการแก้ไขใด ๆ กองบรรณาธิการจะส่งบทความนั้นไปให้ผู้เขียนดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง โดยกำหนดระยะเวลาให้ผู้เขียนแก้ไขให้แล้วเสร็จภายใน 10 วัน
6. กองบรรณาธิการจะตอบรับให้ผู้เขียนภายใน 5 วัน นับแต่วันที่กองบรรณาธิการได้รับบทความที่ได้ดำเนินการแก้ไข ตามข้อ 5. เรียบร้อยแล้ว

คำแนะนำการเตรียมต้นฉบับ

บทความอาจนำเสนอเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ โดยมีส่วนประกอบ คือ ชื่อบทความ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อเจ้าของบทความ ชื่อหลักสูตร สาขาวิชา หน่วยงานสังกัด บทคัดย่อ Abstract คำสำคัญ (Key Word) บทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย (ถ้ามี) ขอบเขตของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปการวิจัย ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิง

ข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับ

1. ขนาดกระดาษ

ให้พิมพ์ผลงานด้วยกระดาษ เอ 4 พิมพ์หน้าเดียว จำนวนไม่เกิน 10-12 หน้า

2. กรอบของข้อความ

2.1 เว้นระยะจากขอบบนของกระดาษมาถึงข้อความบรรทัดแรก 1.50 นิ้ว

2.2 เว้นระยะจากขอบล่างของกระดาษถึงข้อความบรรทัดล่างสุด 1 นิ้ว

2.3 เว้นระยะจากขอบซ้ายของกระดาษถึงอักษรตัวแรกของแต่ละบรรทัด ซึ่งเรียกว่า “แนวคั่นหน้า” 1.50 นิ้ว

2.4 เว้นระยะจากขอบขวามือของกระดาษถึงอักษรตัวสุดท้ายของแต่ละบรรทัด 1 นิ้ว

3. การย่อหน้า/ตั้งแท็บ

การย่อหน้าให้เว้นระยะ โดยย่อหน้าแรกให้เว้นระยะ 7 ตัวอักษรและให้เริ่มพิมพ์ตัวที่ 8 กรณีพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ย่อหน้าที่ 1 ให้ตั้งแท็บที่ 0.60 นิ้ว และย่อหน้าที่ 2 ถึง 5 ตั้งแท็บที่ 0.85 นิ้ว 1.15 นิ้ว 1.55 นิ้ว และ 2.10 นิ้ว

4. ระยะห่างระหว่างบรรทัด

หนึ่งช่วงบรรทัดของเครื่องคอมพิวเตอร์

5. ตัวอักษร

ใช้ TH Sarabun New และพิมพ์ตามที่กำหนด

6. ชื่อเรื่อง (Title)

6.1 ภาษาไทย ขนาด 18 point กึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา

6.2 ภาษาอังกฤษ ขนาด 18 point กึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา

7. ชื่อเจ้าของบทความ (ทุกคน)

ชื่อผู้เขียน ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ขนาด 18 point กึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา

8. ชื่อหลักสูตร สาขาวิชา หน่วยงานสังกัด

ภาษาไทย ขนาด 18 point กึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา

9. บทคัดย่อ

9.1 ก่อนและหลังชื่อ “บทคัดย่อ” และ “Abstract” ให้เว้น 1 บรรทัดขนาด 18 point โดยให้พิมพ์กึ่งกลางหน้ากระดาษเป็นตัวหนา

9.2 Text บทคัดย่อภาษาไทย ขนาด 16 point ตัวธรรมดา

9.3 Text บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ขนาด 16 point ตัวธรรมดา

9.4 ย่อหน้า 0.60 นิ้ว

10. คำสำคัญ (Key Word)

ให้พิมพ์ต่อจากส่วนบทคัดย่อก่อนขึ้นส่วนของเนื้อหา ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 4-5 คำ ใช้ตัวอักษรภาษาไทยหรืออังกฤษ ขนาด 16 point ตัวธรรมดา

11. ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดทำตาราง

ภาพประกอบ/ตาราง ควรมีเฉพาะที่จำเป็น หัวภาพ/ตารางให้จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ หมายเลขประจำภาพ/ตาราง ให้เขียนคำว่า ภาพที่/ตารางที่ ตามด้วยหมายเลขภาพที่/ตารางที่ชิดแนวคั่นหน้า ใช้ตัวอักษรหนาสีดำ ขนาด 16 Point เว้น 2 ตัวอักษร แล้วจึงพิมพ์ชื่อภาพ/ตารางด้วยตัวอักษรธรรมดา

ที่อ้างอิงจากแหล่งอื่นให้ระบุแหล่งที่มาของภาพ/ตารางด้วย โดยระบุไว้ได้ภาพ/ตาราง จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ ให้เขียนคำว่า ที่มา ขนาด 16 Point เว้น 1 ตัวอักษร แล้วจึงพิมพ์แหล่งที่มาด้วยตัวอักษรธรรมดา

12. การอ้างอิงที่แทรกในเนื้อหา

การอ้างอิงที่แทรกในเนื้อหา (In-text Reference) คือ การเขียนเฉพาะ “ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์” ของสิ่งอ้างอิงที่นำมาใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้า โดยเขียนแทรกเข้าไปในเนื้อหาของแต่ละบท (โดยไม่ต้องบอกรายละเอียดอย่างอื่น) เพื่อบอกให้ทราบว่าเนื้อความที่นำมาใช้อ้างอิงนั้นมาจากแหล่งใด

การอ้างอิงที่แทรกในเนื้อหานี้อาจเรียกว่า การอ้างอิงระบบ “นามปี” เนื่องจากเขียนอ้างอิงเฉพาะ นาม (ชื่อ) ผู้แต่ง และ ปี ที่พิมพ์เท่านั้น เช่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541 : 1) และ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2541 : 1)

13. การเขียนเอกสารอ้างอิง

รูปแบบการเขียนรายการอ้างอิงจำแนกตามประเภทของสิ่งอ้างอิง รูปแบบการเขียน “รายการอ้างอิง” ของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ยึดรูปแบบการเขียนตามระบบ APA ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

13.1 หนังสือ

13.1.1 หนังสือทั่วไป

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อหนังสือ|(พิมพ์ครั้งที่-ถ้ามี).|เมืองที่พิมพ์:สำนักพิมพ์.

13.1.2 หนังสือแปล

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์ของหนังสือแปล).|ชื่อหนังสือ.|(ระบุชื่อผู้แปล,ผู้แปล).|
เมืองที่พิมพ์หนังสือแปล:สำนักพิมพ์.|(งานของผู้แต่งพิมพ์เมื่อ|ระบุปีที่พิมพ์).

13.1.3 หนังสือชุด (มีหนังสือหลายเล่มในชุด)

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อหนังสือ|(เล่ม|ระบุเลขของเล่มแรก-เล่มสุดท้าย).|เมืองที่พิมพ์:
สำนักพิมพ์.

13.1.4 หนังสือรายปี

ชื่อองค์กรหรือผู้จัดทำหนังสือรายปี.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อหนังสือ|.เมืองที่พิมพ์:|สำนักพิมพ์.

13.1.5 หนังสือที่จัดพิมพ์ในโอกาสพิเศษ

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อหนังสือ|.เมืองที่พิมพ์:|สำนักพิมพ์.(รายละเอียดว่าพิมพ์ในโอกาสใด)

13.1.6 หนังสือที่มีบรรณาธิการ

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อหนังสือ|.ชื่อบรรณาธิการ.(บรรณาธิการ).|เมืองที่พิมพ์:|สำนักพิมพ์.

13.1.7 บทหนึ่ง ๆ ในหนังสือที่มีบรรณาธิการ

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อบท.ในชื่อบรรณาธิการ(บรรณาธิการ).|ชื่อหนังสือ|(หน้า|ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบท).|เมืองที่พิมพ์:|สำนักพิมพ์.

13.1.8 หนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง แต่มีบรรณาธิการ

ชื่อบรรณาธิการ.(บรรณาธิการ).|ปีที่พิมพ์|.|ชื่อหนังสือ|.เมืองที่พิมพ์:|สำนักพิมพ์.

13.1.9 หนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง/บรรณาธิการ/ผู้รวบรวม

ชื่อหนังสือ|.ปีที่พิมพ์|.พิมพ์ครั้งที่-ถ้ามี|.เมืองที่พิมพ์:|สำนักพิมพ์.

13.2 บทความ/บทวิจารณ์

13.2.1 บทความในวารสาร

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อบทความ|.ชื่อวารสาร|.ระบุเลขของปีที่หรือเล่มที่(ระบุเลขของฉบับที่).|ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบทความ.

13.2.2 บทความของ “วารสารออนไลน์” ทางอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง.(ปี|.เดือน|วันที่เผยแพร่).|ชื่อบทความ|.ชื่อวารสาร|.ระบุเลขของปีที่(ระบุเลขของฉบับที่).|สืบค้นจาก|http://xxxxxx

13.2.3 บทความในหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง.(ปี|.เดือน|วันที่ตีพิมพ์).|ชื่อบทความ/คอลัมน์/หัวข้อข่าว|.ชื่อหนังสือพิมพ์|.หน้า|ระบุเลขหน้าที่นำมาอ้างอิง.

13.2.4 บทความในสารานุกรม

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).ชื่อบทความ.ชื่อสารานุกรม,|ระบุเลขเล่มที่:|ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย
ของบทความ.

13.2.5 บทวิจารณ์หนังสือที่ตีพิมพ์ในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทวิจารณ์.(ปีที่พิมพ์).วิจารณ์หนังสือ|ชื่อหนังสือ,|โดย|ชื่อผู้แต่งหนังสือ.|
ชื่อวารสาร,|ระบุเลขของปีที่(ระบุเลขของฉบับที่),|ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบทวิจารณ์.

13.3 วิทยานิพนธ์

13.3.1 วิทยานิพนธ์ที่เผยแพร่ในฐานะข้อมูล

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).ชื่อวิทยานิพนธ์.(ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์).|ชื่อสถาบันการศึกษา.|
สืบค้นจาก|ชื่อฐานข้อมูล.(ระบุเลขที่อ้างอิงในฐานข้อมูล-ถ้ามี)

13.3.2 วิทยานิพนธ์ที่เผยแพร่บนเว็บไซต์ทั่วไป

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).ชื่อวิทยานิพนธ์.(ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์).|ชื่อสถาบันการศึกษา.|เมืองที่พิมพ์.|
สืบค้นเมื่อ|ระบุวันที่|เดือนปี,|จาก|http://xxxxxx

13.3.3 วิทยานิพนธ์ทั่วไป (ไม่ได้ค้นจากฐานข้อมูล)

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).ชื่อวิทยานิพนธ์.(ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์).|ชื่อสถาบันการศึกษา.|
เมืองที่พิมพ์.

13.4 เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์หรือเอกสารอัดสำเนา

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).ชื่อเอกสาร.เมืองที่พิมพ์:|สำนักพิมพ์.(อัดสำเนา).

13.5 รายงานการประชุมทางวิชาการ/สัมมนา

ชื่อผู้จัดประชุม.(ปีที่พิมพ์).ชื่อรายงาน.เมืองที่พิมพ์-ถ้ามี:|สำนักพิมพ์-ถ้ามี.

13.6 เอกสาร/สิ่งพิมพ์รัฐบาล หรือ เอกสารทางราชการ

ชื่อหน่วยงาน.(ปีที่พิมพ์).ชื่อเอกสาร(ระบุเลขที่เอกสาร-ถ้ามี).เมืองที่พิมพ์:|สำนักพิมพ์.

13.7 ประกาศหรือคำสั่ง

ชื่อหน่วยงาน.(ปีที่พิมพ์).ชื่อประกาศหรือคำสั่ง.วัน|เดือน|ปีที่ประกาศหรือออกคำสั่ง.

13.8 กฎหมาย

ชื่อกฎหมาย.(ปี,|เดือน|วันที่ประกาศใช้).|ราชกิจจานุเบกษา.|เล่ม|X|ตอนที่|X.|หน้า|
ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของกฎหมายที่อ้างอิง.

13.9 แผนที่

ชื่อผู้จัดทำ.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อแผนที่.(มาตราส่วน|X:XXXX)

13.10 การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.ตำแหน่งของผู้ให้สัมภาษณ์ (ถ้ามี).|สัมภาษณ์.|วัน|เดือน|ปีที่สัมภาษณ์.

13.11 โสตทัศนวัสดุ

ชื่อผู้จัดทำ.(ตำแหน่งของผู้ทำ-ถ้ามี).|(ปี,|เดือน|วันที่เผยแพร่).|ชื่อของงานโสตทัศนวัสดุ|
[ประเภทโสตทัศนวัสดุ].|เมืองที่จัดทำ:|หน่วยงานที่จัดทำ-ถ้ามี.

13.12 เว็บไซต์

13.12.1 เว็บไซต์ที่สามารถระบุชื่อเจ้าของเว็บไซต์ได้

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่เผยแพร่).|ชื่อเรื่อง.|สืบค้นเมื่อ|ระบุวันที่|เดือน|ปี,|จาก|ชื่อเจ้าของเว็บไซต์:|
<http://xxxxx>

13.12.2 เว็บไซต์ที่ไม่สามารถระบุชื่อเจ้าของเว็บไซต์ได้

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่เผยแพร่).|ชื่อเรื่อง.|สืบค้นเมื่อ|ระบุวันที่|เดือน|ปี,|จาก|<http://xxxxx>

13.12.3 เว็บไซต์ที่ไม่สามารถระบุชื่อผู้แต่งและชื่อเจ้าของเว็บไซต์

ชื่อเรื่อง.|สืบค้นเมื่อ|ระบุวันที่|เดือน|ปี,|จาก|<http://xxxxx>

หมายเหตุ: | หมายถึง เว้นระยะ 1 เคาะ

การส่งบทความ

ผู้เขียนต้องส่งไฟล์ต้นฉบับที่ https://www.tci-thaijo.org/index.php/crrugds_ejournal/user/register ที่เป็น Microsoft Word for Windows ให้มีรายละเอียดครบตามแบบฟอร์มของวารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย หรือติดต่อสอบถามโดยตรงที่ คุณรัชชานนท์ แยมศรี เบอร์โทรศัพท์ 0-5377-6026 ผู้เขียนบทความสามารถติดตามรายละเอียดและดาวน์โหลดแบบฟอร์มต่าง ๆ ได้ที่ <https://grad.crru.ac.th>

ชื่อบทความภาษาไทย.....

ชื่อบทความภาษาอังกฤษ.....

เว้น 1 บรรทัด (18 Point)

ชื่อเจ้าของบทความภาษาไทย¹ (ไม่ต้องใส่คำนำหน้า)

ชื่อเจ้าของบทความภาษาอังกฤษ² (ไม่ต้องใส่คำนำหน้า)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

บทคัดย่อ (Font TH Sarabun New 18 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

.....

..... (Font TH Sarabun New 16 Point)

.....

คำสำคัญ :

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

Abstract (Font TH Sarabun New 18 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

.....

..... (Font TH Sarabun New 16 Point)

.....

Keywords :,,,

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

บทนำ (Font TH Sarabun New 18 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

.....

..... (Font TH Sarabun New 16 Point)

.....

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Font TH Sarabun New 18 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

.....

..... (Font TH Sarabun New 16 Point)

.....

¹ คณะ.....มหาวิทยาลัย.....e-mail.....

² Faculty ofUniversity ofe-mail.....

ประโยชน์ของการวิจัย (Font TH Sarabun New 18 New Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

.....
..... (Font TH Sarabun New 16 Point)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

สมมติฐานของการวิจัย (ถ้ามี) (Font TH Sarabun New 18 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

.....
..... (Font TH Sarabun New 16 Point)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

ขอบเขตของการวิจัย (Font TH Sarabun New 18 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

.....
..... (Font TH Sarabun New 16 Point)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

วิธีดำเนินการวิจัย (Font TH Sarabun New 18 Point ตัวหนา) (ระบุประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, กระบวนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง, เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล, การเก็บรวบรวมข้อมูล, การวิเคราะห์ข้อมูล)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

.....
..... (Font TH Sarabun New 16 Point)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

สรุปผลการวิจัย (Font TH Sarabun New 18 Point ตัวหนา) (เน้นสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

.....
..... (Font TH Sarabun New 16 Point)

การอภิปรายผล

..... (Font TH Sarabun New 16 Point)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

ข้อเสนอแนะ (Font TH Sarabun New 18 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ (Font TH Sarabun New 16 Point)

..... (Font TH Sarabun New 16 Point)

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป (Font TH Sarabun New 16 Point)

..... (Font TH Sarabun New 16 Point)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

รายการอ้างอิง (Font TH Sarabun New 18 Point ตัวหนา) (เรียงตามอักษร)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

ก.....

..... (Font TH Sarabun New 16 Point)

ป.....

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

- หมายเหตุ :**
1. บทความมีความยาว 10 หน้า แต่ไม่เกิน 12 หน้า กระดาษ A4
 2. เอกสารที่ไม่อ้างอิงในเนื้อหาไม่ต้องลงในหัวข้อรายการอ้างอิงและเขียนตามรูปแบบ APA
 3. ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun New ขนาดตัวหนังสือ 16 Point
 4. หัวข้อหลักใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun New ขนาดตัวหนังสือ 18 Point
 5. ไม่ต้องใส่เลขหน้า
 6. ก้นหน้า-หลัง 1 นิ้ว
 7. การตั้งแท็บ _____ 0.6 นิ้ว (ค่าเริ่มต้น)
_____ 0.8 นิ้ว
_____ 1.0 นิ้ว

ใบแจ้งความจ้างตอับวารสาร

โปรดกรอกรายละเอียดในใบสมัคร ดังต่อไปนี้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ.....นามสกุล.....

ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....E-mail:

ตอบรับ

- ☐ สมาชิกทั่วไป ปีละ 500 บาท
☐ สมาชิกนักศึกษา ปีละ 400 บาท

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

(.....)

วันที่..... /..... /.....

การตอบรับ แจ้งความจ้างได้ที่

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

โทรศัพท์. 0-5377-6000 ต่อ 1632-1633, 0-5377-6026

Graduate School Chiang Rai Rajabhat University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100
โทรศัพท์/โทรสาร 0-5377-6026
<http://grad.crru.ac.th>